

משנת התלמוד השלם / מסכת ביצה 7- אב סו

בהכנת חיבור "משנת התלמוד השלם והקצר" הושקעו עבודה רבה ולכן כל הזכויות שמורות ומשוררות למחבר, הן על פי דין תורה והן על פי חוק הבינלאומי ואסור בכל תוקף כל הדפסה, צילום, העתקה, שיכפול, הקלטה, תרגום, אחסון במאגר מידע, מולטימדיה ו/או כל מאגר אחר, או כל אמצעי אלקטרוני אופטי, מכני או אחר, של כל חלק שהוא מהחומר ללא אישור בכתב.

בחיבורי "משנת זכויות היוצר" מהדורה תשס"ב פרק ה' הערה 1, הבאנו שלפי הרבה פוסקים איסור העתקה כרוך באיסור גזל מהתורה, ולכן אסור להעתיק אפי' למטרה עצמית גם אם בלא העתקה לא היה קונה את היצירה, ושכן פוסק מרן הגר"ש אלישיב מובא בחיבורי שם פרק יח, וכן דעת הגר"ש הלוי ואזנר בתיקונים כתוב: שעמ' נו-נט לעיין בצילום, לכן לחפש צילום. לבדוק שוב בחזרה מה מתוס'

פרק ראשון

ביצה שנולדה ביו"ט

א. מהו "שאור", ומהו "חמץ", ומה שיעורן לענין איסור אכילתן, וחייב ביעורן, ומנין למדים זאת? דף ב. ז:

תשובה:

- 1. שאור** - בו מחמיצים את העיסה, ושיעור איסורו בכזית, הן לאוכלו והן להתחייב בביעורו, כדי שלא לעבור "בבל יראה ובל ימצא".
- 2. חמץ שיעורו לענין אכילתו** - בכזית, כדרכי זירא, דכתיב "שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם, כי כל אוכל מחמצת ונכרתה הנפש ההיא מעדת ישראל", פתח הכתוב "בשאור" וסיים ב"חמץ" לומר לך זהו "שאור" וזהו "חמץ", כשיעורו של זה כך שיעורו של זה.
- 3. חמץ שיעורו לענין חיוב ביעורו**

לפי בית שמיאי - שיעורו ב"ככותבת", פי' תמרה שהחלה להתייבש, והיא גדולה מ"כזית" ופחותה מעט מכ"ביצה", שנאמר "לא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאור בכל גבולך", דהיה לכתוב רק "שאור" או רק "חמץ", ומדכתיב שניהם, קמ"ל שאין שיעורו של זה כשיעורו של זה.

רש"י (דף ז: ד"ה שיעורו) מפרש: דשיעור "כותבת" דנקטו בית שמיאי, משום דבהכי מתיישב דעתו של אדם, אי נבי, דשיעורין הלכה למשה מסיני, ובתוס' (שם ד"ה לומר), כתבו: דהעיקר כרש"י בפירושו הראשון.

ולפי בית הלל - גם לענין חיוב ביעורו שיעורו ב"כזית", כאיסור אכילתו.

ב. ביצה שנולדה ביו"ט האם מותר בו ביום לאוכלה ולטלטלה, והאם האיסור מדאורייתא, ומדוע? דף ב. ג:

תשובה:

לפי בית שמיאי (במשנתינו) - תאכל ווכ"ש שמוותרת בטלטולך.

ולפי בית הלל - לא תאכל, ופירש"י: בו ביום, וולענין יו"ט שני - עיין לקמן תשובות טז, כז, ומבואר בתוס' (ד"ה ביצה): שה"ה שאסורה בטלטול.

נחלקו האמוראים במאי פליגי ב"ש וב"ה, האם בביצה שנולדה מתרנגולת העומדת לגדל ביצים אבל בביצה שנולדה מתרנגולת העומדת לאכילה - לכו"ע מותר, או שפליגי בביצה שנולדה מתרנגולת העומדת לאכילה,

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משויירות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויספיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יו"ד טימנים קפג-ר

אבל בתרנגולת העומדת לגדל ביצים - לכו"ע אסור.

שיטת רב נחמין: מחלוקתם של ב"ש וב"ה היא בתרנגולת העומדת לגדל ביצים אם אסורה הביצה מדרבנן ופליגי במחלוקת ר"ש ורבי יהודה אם "מוקצה" מותר או אסור, ב"ש - כר"ש שמתיר, ונע"ע מש"כ בזה לקמן בתשובה הסמוכה, וב"ה - כרבי יהודה שאוסר, ומאן דאסר ב"מוקצה" אסר ב"נולד", ומאן דמתיר ב"מוקצה" מתיר ב"נולד". ונע"ע מש"כ בזה לקמן תשובה ד, **אבל ביצת תרנגולת העומדת לאכילה - לכו"ע תאכל, שהרי התרנגולת אינה מוקצה, והביצה שנולדה "אוכלא דאפרת הוא", פי' כאוכל שנפרד מחבירו, וכן דעת רבינא אליבא דרבי יהודה מובא לקמן דף ג: דס"ל ד"אוכלא דאפרת הוא", ובתוס' שם ד"ה לדידי, כתבו: דרבי יהודה יסבור, שלא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה מעולם, ונע"ע דף ד. תוד"ה רבי.**

שיטת רבה: מחלוקתם של ב"ש וב"ה היא גם בתרנגולת העומדת לאכילה, ואעפ"כ לפי ב"ה - לא תאכל, ואיסורו מן התורה משום "הכנה", ויילף מקרא ד"הכינו את אשר יביאר" ד"מוקצה" דאורייתא - רש"י ד"ה לטעמיה, וב"י"ט שחל להיות אחר השבת - לא תאכל מדאורייתא, הואיל והביצה נגמרה אתמול, דהיינו בשבת, ואין שבת מכין ל"י"ט, שנאמר "והיה ביום השישי, והכינו את אשר יביאו" חול מכין לשבת, וחול מכין ל"י"ט, ואין י"ט מכין לשבת, ואין שבת מכינה ל"י"ט, וב"י"ט דעלמא - אסורה מדרבנן גזירה משום י"ט שאחר השבת, וכן בשבת דעלמא - אסורה מדרבנן, גזירה משום שבת שאחר י"ט, ואולם בתרנגולת העומדת לגדל ביצים, אם נולדה ב"י"ט שחל להיות אחר השבת - לא תאכל מדאורייתא, כ"ל. ואם ב"י"ט דעלמא - אפשר לומר שהדין תלוי במחלוקת ר"ש ורבי יהודה בדין "מוקצה", ולא פליגי ב"ש וב"ה בזה, ואפשר לומר שלכו"ע אסור, דאף מי שמתיר ב"מוקצה" הכא אסור משום "נולד", ובית שמאי דמתירים בתרנגולת העומדת לאכילה - הואיל ולית להו "הכנה", ומטעם דלא דמו לפירות הנושרים, ולמשקין שזבו, כן כתבו התוס' לקמן דף ט: ד"ה אלמא, וכן בגמ' לקמן דף ד. מובא ד"הכנה דרבה" שנייה במחלוקת תנאים, ושרבי יוחנן לית ליה "הכנה דרבה". ועיי' לקמן דף יז. תוד"ה מאי, דכתבו: דכל מה שרבי יוחנן מתיר היינו רק בהכנה בידי שמים שנעשית מאליה, אבל בידיים, מודה רבי יוחנן - שאסור.

הלכה :

השו"ע (סי' תקג סעי' א) פסק: שאסור לאפות או לבשל או לשחוט ב"י"ט לצורך מחר, אפי' הוא שבת או י"ט. ואפי' בשני ימים של ר"ה. ובשעה צ"צ (ס"ק ד), הביא פלוגתא באם מותר לבשל ב"י"ט ראשון, וכנתנו בשביל יום השביעי שהוא גם י"ט. ובסי' תקיג סעיף א, פסק השו"ע: ביצה שנולדה ב"י"ט [אפי' מתרנגולת העומדת לאכילה - מ"ב] - אסור ליגע בה, [דהיינו לטלטלה - רמ"א, והמ"ב בס"ק ג, כתב: דמשמע שחולק על המחבר, ושיש אחרונים דס"ל דאפי' בגינה אסור], וכ"ש שלא לאוכלה, ואם נתערבה אפי' באלף - כולן אסורות, ובסימן שכב, סעיף א, ב, פסק השו"ע: שכן הדין בביצה שנולדה בשבת שאסורה, ובשבת שלאחר י"ט לפניו - נולדה בזה אסורה בזה, ונע"ע לקמן תשובה כח.

שיטת רב יוסף ושיטת רב יצחק, פירש"י: שמחלוקת ב"ש וב"ה היא בביצת תרנגולת העומדת לאכילה, שב"ה ס"ל שאסורה באכילה מדרבנן, רק מכח גזירת חכמים, לפי רב יוסף - משום שהיא בכלל גזירת פירות הנושרים שאסורים מדרבנן באכילה מחשש שמא יעלה ויתלוש, ולפי רב יצחק - משום שהיא בכלל גזירת משקין שזבו, שאסורים מדרבנן מחשש שמא יסחוט, וכתבו התוס' לקמן דף ט: ד"ה אלמא, שב"ש חולקים וסוברים שלא גזרו, לא משום פירות הנושרים, ולא משום משקין שזבו.

הלכה :

דין פירות שנשרו מן האילן בשבת - עיי' בשו"ע סי' שכב סעי' ג, דין משקין שזבו מזיתים וענבים או מתותים ורימונים או משאר פירות - עיי' בס"י שכ, סעי' א, ובמ"ב ובביה"ל שם.

ג. מותר השמן שבקערה או גרוגרות ולימוקין שהעלן לייבשן, ובעלי חיים, האם אסורים בשבת משום "מוקצה"?

תשובה :

- 1. במותר השמן שבקערה, רש"י (ד"ה לית לה), מביא שלפי רבי יהודה (בשבת דף מד.) - אסור מדין "מוקצה", ולפי ר"ש - מותר.**
- 2. בגרוגרות וצימוקים שהעלה לגג ליבשן - התוס' (ד"ה דלמא) מביאים: שבגמ' (שם) מבואר, שר"ש מודה דמוקצין הן, הואיל ודחאן בידיים ואינם ראויים לאכילה עד שיתייבשו.**

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

שיטת ר"נ: שבית שמאי ס"ל כר"ש דלית ליה "מוקצה" [עניין מש"כ בתשובה הקודמת], ומביאים התוס' (הני"ל), שמ"מ ס"ל ש"מוקצה" דבעלי חיים חמיר טפי (כמבואר לקמן דף י.), שב"ש סוברים שאם לא נענע את היונים בידיו קודם יו"ט - אסורים ליטלם מהשובך ביו"ט, משום "מוקצה" [בגמ' שם מבואר: דהיינו רק לגבי בריכה ראשונה שדרך המגדלים להניח בשובך את האפרוחים שיצאו ראשונה מהביצים, כדי להיות צוותא לאדם, שאלמלא כן יחרב השובך, ומבואר במהרש"א על התוס' בסוגיין: שאף שבסוגיין מיידי בתרנגולת דהיינו בבעלי חיים, וב"ש ס"ל כרבי שמעון דלית להו "מוקצה", היינו לפי שגדלים בביתו של אדם].

הלכה :

השו"ע (סי' רעט סעי' א, ב) פסק: נר שהדליקו בו באותה שבת אע"פ שכבה אסור לטלטלו, וכן מותר השמן שבנר שהדליקו באותה שבת אסור לטלטלו, ולהסתפק ממנו באותה שבת, ואסור לטלטלו אפי' לצורך גופו ולצורך מקומו, ויש מי שהתיר ולא נראו דבריו.

ד. מה הדין של "נולד" ביו"ט?

תשובה :

בסוגייתנו מבואר: דמאן דאית ליה "מוקצה" אית ליה "נולד", ושיטת ר"נ שלמאן דלית ליה "מוקצה" דהיינו ר"ש, ה"ה שלית ליה "נולד", ובתוס' (ד"ה קא סלקא דענין) מבואר: שיש שלש דרגות של "נולד", וכדלהלן:

1. **כלי שנשבר ביום טוב ואפשר להסיק בו** - דהיינו נולד שהיה בעולם ומצבו נשתנה, דבזה פליגי, שלפי רבי יהודה - אסור מדין "נולד", ולפי ר"ש - מותר.
2. **גשמים הבלועים בענן ואינם מים קודם ירידתם** - אפי' ר"ש אוסר משום "נולד"
3. **ביצה שנולדה ביו"ט**, דהיינו שלא היתה בעולם, אבל היתה במעי התרנגולת - בזה שיטת ר"נ, שהמתיר "מוקצה" מתיר ב"נולד" מסוג זה.

הלכה :

השו"ע (סי' תקא סעי' ו) פסק: כלים שנשברו ביו"ט אין מסיקים בהם מפני שהם נולד, ומבואר במ"ב (ס"ק כג): שאסורים בטלטול, ולכן אסור להסיק בהם, אפי' שאינו מטלטלן.

ה. האם מותר לסלק עצמות וקליפות מעל השולחן בשבת וביו"ט, ומדוע?

תשובה :

1. **בשבת, לפי ב"ש** - מותר, ולפי ב"ה - אסור, משום "מוקצה", וסובר ר"נ שמוחלפת השיטה פי' שלפי ב"ש - אסור, ולפי ב"ה - מותר.
2. **ואילו ביו"ט**, משמע מהגמ' דשיטת ר"נ, שלפי ב"ש - מותר, ולפי ב"ה - אסור, משום שמצינו שביו"ט דקיל ואתי לזלזולי ביה, סתם לנו רבי כרבי יהודה, שיש דין "מוקצה", ואילו בשבת דחמירא ולא אתי לזלזולי ביה, סתם לנו כרבי שמעון שאין דין "מוקצה", ולכן העמיד ר"נ את ב"ה ביו"ט כרבי יהודה, ובשבת כרבי שמעון כדי שלא יהיה לנו קשה מהילכתא ההילכתא.

הלכה :

השו"ע (סי' תצה סעי' ד) פסק: "מוקצה" אע"פ שמוותר בשבת, החמירו בו ביו"ט ואסרוהו, והרמ"א פסק: דיש מתירין "מוקצה" אפי' ביו"ט, אבל "נולד" אסור לדבריהם, אפי' בשבת, וכו', יעו"ש במ"ב ס"ק טו-יז.

לפי רש"י - מדובר בעצמות שאינן ראויין לאכילה, וקליפי אגוזים, הבנת התוס' (ד"ה מגביהין) בשיטת רש"י, שמדובר אף כשאינם ראויין לא למאכל אדם ולא למאכל בהמה, וכן פירש"י במסכת שבת דף קמג. ד"ה עצמות, אבל אם ראויין למאכל בהמה - לכו"ע מותר להגביה מעל השולחן.

ולפי תוס' - האוסרים להגביה עצמות, אוסרים אף בעצמות שראויין לבהמה, לדוגמא: עצמות רכים, וקליפי תפוחים, ובתוס' בשבת שם ד"ה עצמות, הוכיחו דהמתיר להגביה עצמות, מצריך לכל הפחות ראוי למאכל בהמה.
*נמצינו למדים:

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות וממורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

1. **עצמות שאינם ראויין לא למאכל אדם ולא לבהמה, לפי רש"י - הדין תלוי במחלוקת ב"ש וב"ה, אם מותר להגביהם, ולפי תוס' - לכו"ע אסור להגביהם מדין "מוקצה".**
2. **עצמות שאינן ראויין למאכל אדם וראויין לבהמה, לפי רש"י - לכו"ע מותר להגביהם, ולפי תוס' - הדין תלוי במחלוקת ב"ש וב"ה.**

הלכה :

השו"ע (סי' שח סעי' כז) פסק: עצמות שראויים לכלבים, וקליפים שראויים למאכל בהמה, ופירורים שאין בהם כזית - מותר להעבירם מעל השולחן, ואם אין הקליפים ראויים למאכל בהמה - אסור לסלטם, אלא מנער את הטבלא והם נופלים (עיין ביה"ל), ואם יש פת על השולחן או צריך למקום השולחן - מותר להגביהם ולסלטם. ומבואר במ"ב (סי' קטז): דאפשר דאפי' לכתחילה מותר להניח פת כדי להגביה הטבלא, אם קשה לו הנייעור.

ו. האם בשבת (ובי"ט) מותר להגביה טבלא שיש עליה עצמות ולנערם, ומדוע? דף ב.

תשובה :

בסוגייתנו מבואר: שאפי' האוסר להגביה את העצמות, מ"מ מתיר להגביה הטבלא ולנערה.

לפי ר"ת (בתוס' ד"ה ובית הלל) - מותר דוקא כשלא היה דעתו להניחם שם כל היום, ובלא זה אסור, הואיל והוא בסיס לדבר האסור.

ולפי תירוץ השני של התוס' - מותר דוקא כשיש בטבלא גם אוכלין הראויין, דהוי בסיס לדבר האסור והמותר.

ולפי תירוץ השלישי - מותר, מפני שלא הניחם בכוונה, דהא אינו חושש היכן יפלו, ולכן לא הוי בסיס לדבר האסור. ההלכה לענין שבת - תמצא בתשובה הקודמת, ואילו לענין יו"ט, כתב המ"ב (בסי' תצה ס"ק יז): שהוי מוקצה דנולד, שאף הרמ"א מודה שאסור ליטלן ביו"ט.

ז. האם בשבת מותר לחתוך את הדילועין לפני הבהמה, ומדוע? דף ב.

תשובה :

בסוגייתנו מובא (שבמשנה בשבת דף קנו: איתא): שמחתכין את הדילועין לפני הבהמה, ופירש"י (ד"ה מחתכין): שמדובר בתלושין, ולא אמרינן טירחא דלאו צורך הוא, ובתוס' (ד"ה דתנן) מבואר: דקמ"ל שלא אוסרין משום תיקון המאכל (ולכאורה רש"י פירש כרב הונא בגמ' שבת דף קנה, והתוס' כשיטת רב יהודה שם). אבל דילועין שהיו מחוברין בבין השמשות - לכו"ע אסור, [אפי' נתלשו], גזירה שמא יעלה ויתלוש, [וע"ע לקמן דף ג. במהרש"א על תוס' ד"ה גזירה]. ומבואר בתוס' (ד"ה ואת): שלא שייך לאסור דילועין משום "מוקצה" [שהרי מדובר בדילועין תלושין מערב שבת, יענין ברעק"א במשניות פכ"ד דשבת משנה ד', שדן באם רבי יהודה חולק על ר"ש בזה, וברש"ש מס' שבת דף קנו: מש"כ על דברי הגרעק"א בזה].

הלכה :

השו"ע בהלכות שבת (סי' שכד סעי' ו) פסק: שמחתכין דילועין לפני בהמה, והוא שנתלשו מאתמול, ומבואר במ"ב (ס"ק טו): שמותר רק בדילועין קשים שאינם ראויים לאכול בלא חיתוך אבל כשהם רכים הוי בכלל מטרח באוכלים ואסור. (אפי' אם זה לאלתר - שעה"צ ס"ק יד), ואפי' קשים לא יחתכם דק דק, משום איסור טוחן, מיהו איסור טחינה איכא רק אם דעתו להאכילם לאחר זמן, ומבואר במ"ב (בס"ק טז): דאם נתלשו היום - אסור לסלטן לכו"ע משום "מוקצה", [והיינו כהתוס' בדף ג., ולא כהתוס' בסוגיין שפירשו, משום גזירה שמא יעלה ויתלוש, בשו"ע לא הוזכרה הלכה זו לענין יו"ט, ולכאורה לפי השו"ע דס"ל שיש מוקצה ביו"ט - הדין תלוי בדברי הרעק"א וההרש"ש הנ"ל].

ח. האם בשבת וביו"ט מותר לחתוך את הנבילה לפני הכלבים, ומדוע? דף ב.

תשובה :

לפי רבי יהודה ראית ליה "מוקצה" - אסור לחתוך, ולפי ר"ש - מותר, דלית ליה מוקצה.

ומבואר בתוס' (ד"ה ואת הנבילה): שנחלקו רק בנבילה שנתנבלה בשבת, אבל אם נתנבלה לפני שבת - לכו"ע

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאינן לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יו"ד סימנים קפג-ר

מותר, הואיל ובבין השמשות לא היה מוקצה. וסתם לן רבי לענין שבת כדעת ר"ש שמותר, ונביו"ט כרבי יהודה שאסור, וע"ע לקמן דף כז: ובמש"כ שם בתשובה יב.

הלכה :

השו"ע (בהלכות שבת סי' שכד, סעי' ז) פסק: שמחתכין נבילה לפני הכלבים, אפי' נתבלה היום, בין שהיתה מסוכנת ובין היתה בריאה, והא"ר מסתפק בבריאה שלא היתה דעתו כלל מבעור"י שתמות, ובביאור הגר"א גם לא בריא ליה זה – מ"ב ס"ק טז, וה"מ בנבילה הקשה שא"א לאוכלה בלא חתיכה, אבל אם היתה ראויה להם בלא חתיכה – לא, דמיטרח במה שהוא ראוי לא טרחינן. **מסקנת הביה"ל**: דבבשר נבילה – מותר לחתכו אפי' דק דק, הואיל ורובו עומד להיות לכלבים, ולהם א"צ דק דק, אבל בשר חי כשר – אסור לחותכו דק דק, דמפני חשיבותו אינו עומד לחיות ולכלבים, כי אם לעופות, ולהם צריך דק.

ט. האם מותר לבקע עצים מן הקורות ומן הקורה שנשברה ביו"ט, ומדוע?

דף ב:

תשובה :

"אין מבקעין עצים מן הקורות (המיועדים לבנין), ולא מן הקורה שנשברה ביו"ט", והיינו כדעת רבי יהודה דאית ליה "מוקצה", ומיגו דאיתקצאי בבין השמשות איתקצאי לכוליה יומא, אבל לפי ר"ש דלית ליה "מוקצה" – מותר, ומבואר בתוס' (אין מבקעין): דבדין הראשון אפי' ר"ש סובר שאסור הואיל והוי מוקצה מחמת חסרון כיס, ורק בסיפא בקורה שנשברה ביו"ט מתיר ר"ש, שמסתמא היתה רעועה מאתמול, והוא יושב ומצפה מתי תשבר קורתו ותהיה ראויה להסקה.

הלכה :

השו"ע (סי' תקא סעי' א) פסק: כדעת רבי יהודה, דהיינו שאין מבקעים וכו' אפי' היתה רעועה מעיו"ט וקרוכה להשבר. וזהו לשיטתו שפוסק שביו"ט יש איסור מוקצה, ולרמ"א מתירין מוקצה ואוסרים רק נולד כבתשובה ה"ל.

י. מה סובר רבה בדין ביצה שנולדה בשבת שאחר יו"ט, וביו"ט שאחר השבת, ובשנולדה בא' בשבת, ומדוע?

דף ב:

תשובה :

- 1. ביצה שנולדה בשבת שאחר יו"ט או ביו"ט אחר השבת** - סובר רבה שאסורה מדאורייתא, משום "הכנה דרבה", הואיל וכל ביצה שנולדה עכשיו, מאתמול גמרה ליה.
- 2. ביצה שנולדה בא' בשבת** - לכו"ע מותרת, הואיל וסעודת חול לא אצרכה רחמנא זימון מבעוד יום, ועיין לקמן דף ד. שרבי יוחנן לית ליה "הכנה דרבה", ושדין זה תלוי במחלוקת תנאים, עיי"ש דמ"מ רבי יוחנן מודה שבו ביום אסור לאכול את הביצה.

יא. השוחט תרנגולת ביו"ט שלאחר השבת, ומצא בה ביצים גמורות, האם לפי רבה מותר לאכלן בו ביום, ומדוע?

דף ב:

תשובה :

גם רבה מודה שמותר לאוכלן אפי' בו ביום, ומשום שביצים גמורות במעי אמן לא שכיחא, ובמילתא דלא שכיחא לא גזרו רבנן, ומבואר בתוס' (ד"ה מלתא): שאין לאוסרן מספק שמא היתה נולדת היום ומאתמול נגמרה, דכל שלא נולדה בפועל לא חשיב גמר, כמבואר בירושלמי, ולפי דעה אחת – משום שאין טעמה דומה לנוולדת, ולפי דעה שניה – משום שאינה ראויה שתיוצר ממנה אפרוח, אלא אם כן נולדה בפועל, ועיין לקמן תשובה לח.

הלכה :

השו"ע (סי' תקיג סעי' ז) פסק: השוחט תרנגולת ומצא בה ביצים גמורות – מותרות, ואפי' ביו"ט שלאחר השבת.

יב. פירות שנשרו או שנתלשו, וכן עקצים, ולפת ולנון קנתלקו ביו"ט, האם מותרין באכילה ובטלטול ולתתם לבהמתו, ומדוע?

דף ג.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משויירות וממורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

תשובה :

בכל מקרה אסורים באכילה, בסוגייתנו מבואר: שאסורים מגזירה שמא יתלוש, ובתוס' (ד"ה גזירה) מובא שלקמן (דף כד:) מבואר בגמ', שהאיסור הוא משום "מוקצה", והקשו: מדוע צריך את שני הטעמים, הדינים העולים מדברי התוס' הם כדלהלן:

1. פירות וענבים שאדם מתאוה להם, ואין טירחא לתולשם ורגילים לנשור מעצמם, ומצפה שינשרו, ועומדים בחצר ומוכנים לעורבים - אסורים רק מגזירה דשמא יתלוש, ולא משום "מוקצה", הואיל ומוכן לעורבים מוכן לאדם. ולפי המהרש"ל - תירוץ ב' בתוס' סובר: שסיבת ההיתר משום "שפירות רגילים לינשר", ואין אומרים את הטעם של "מוכן לעורבים", ולהמהרש"א - אף תירוץ ב' סובר: שסיבת ההיתר הוא משום שמוכן לעורבים.

2. באופן הנ"ל דין 1, אולם בפירות שמתאוה להם וקשה לתולשם כלפת וצנון - אין את הגזירה של שמא יתלוש, דאדכורי מידכר שהיום שבת, ולכן הדין שאם יש במינו מחובר, אסור מדין "מוקצה" ואף ר"ש דלית ליה "מוקצה", מ"מ מודה שאסור, הואיל ולא ליקטם מאתמול אקצינו מדעתיה, והוה כגרוגרות וצימוקים שהעלה ליבשם [נעין לעיל תשובה ג], כן כתבו התוס' בשם רש"י (לקמן דף כד: והסכימו עמו).

3. באופן הנ"ל דין 1, אולם בפירות שקל לתולשם ואינו מתאוה להם

לפי המהרש"א - כנ"ל דין 2, [שיטת המהרש"א שלתוס' יש רק תירוץ אחד על קושיהם "אבל תימה אם כן" וכ"ל], לפי המהרש"ל והמהר"ם [שיטתם שיש שני תירוצים בתוס' על קושיהם הנ"ל] אליבא דתירוץ קמא בתוס' - שייך לגזור "שמא יעלה ויתלוש", שהרי קל לתולשם, [ואז אסור אפי' אם אין במינו מחובר]. ואילו אליבא דתירוץ בתרא בתוס' - אין לגזור "שמא יעלה ויתלוש", ואז הדין שאם יש במינו מחובר, אסור מדין "מוקצה" כנ"ל דין ב.

4. בעשבים שנתלשו בשבת, ונמצאים בשני עברי הנהר - לפי שני תירוצי התוס' אסור גם מדין "מוקצה", לתירוץ א': משום שאינו מוכן לבהמה, שהרי הם בשני עברי הנהר, ולפי תירוץ ב': משום שלא רגילים לינשור מעצמם ואין יושב ומצפה.

5. עשבים שנתלשו בשבת, ולא בשני עברי הנהר

לפי התירוץ הראשון בתוס' - לא הוי מוקצה, הואיל ומוכן לבהמה, ולכן מותר להעמיד את בהמתו עליהם.

ולפי התירוץ השני בתוס' - הוי מוקצה, הואיל ואין רגילים לינשור ואינו יושב ומצפה להם.

הלכה :

השו"ע (סי' שכב סעי' ג) פסק: פירות שנשור מן האילן בשבת אסורים בו ביום, ולערב מותרים מיד, ובמ"ב ס"ק ו, מבואר: דה"ה זרעים וירקות הנמצאים בגינות אסור לאוכלן, ואף לטלטלם שמא נשרו היום.

יג. נכרי שמילא מים עבור ענמו מצור שצרכה"ר או שאלה עבור ענמו דג מלות, האם מותר לישראל לשתות מהמים או לאכול מהדג, ומדוע?

דף ג.

תשובה :

בתוס' (ד"ה גזירה) מבואר: שאם הנכרי אינו מכיר את הישראל - מותר, ורק אם הנכרי מכירו - אסור ליהודי להשתמש במים, כמבואר בתוספתא, מפני שמרגילו לשבת הבאה.

שיטת ר"א מבייץ - שמותר לאכול דג מלוח שצלתה שפחתו עבור עצמה.

אולם לפי התוס' - אסור לאכול את הדג מפני שמדמים זאת לנכרי שמילא עבור ענמו מים שאם מכירו אסור להשתמש במים.

הלכה :

השו"ע (סי' שכה סעי' י') פסק: אינו יהודי שמילא מים לבהמתו מבור שהוא רה"י לרה"ר - מותר לישראל להשקות מהם בהמתו.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

הוא שאין האיני יהודי מכירו, דליכא למיחש שירבה בשבילו, ואם מילא לצורך בהמת ישראל – אסור בכל מיני תשמיש, אפי' ישראל אחר, ובמ"ב (ס"ק נא) כתב: שאפי' דלה שלא בפני ישראל – אסור, ואך עכ"פ בעינן שידע הא"י שהישראל צריך לאותה מלאכה, ובס"ק יז, ובשעה"צ ס"ק סט, הביא את הב"י בשם הא"י: שלדברי הכל אם עבדו עשה לעצמו – אסור לאדונו ליהנות מזה, אף אם לא ידע שאדונו יאכל מזה, אף בשבת ראשונה ובפעם הראשונה, מפני שמרגילו.

יד. האם תלישת פירות או לידת דגים מהזכרים הותרו ביו"ט לצורך אוכל נפש, והאם יש הכדל באם היה אפשר לעשותם מעיו"ט, ומניין למדים זאת?

תשובה:

בתוס' (ד"ה גזירה) **מבואר**: שכל המלאכות הנ"ל אסור לעשותן ביו"ט אפי' לצורך אוכל נפש, ואפי' שלא היה אפשרות לעשותן מעיו"ט, והביאו שי"א שהטעם שאסור לצוד, הוא משום שחיישינן שמא יצוד דגים טמאים, ודחו זאת שא"כ הוי מלאכה שא"צ לגופה דמותרת, (ורש"י לקמן כג: ד"ה אין צדין, מפרש: שאין צדין הואיל והיה יכול לצוד מעיו"ט, ורק שחיטה ואפיה הותרה, הואיל ואי אפשר לעשותן מעיו"ט).

שיטת רבינו נתנאל, שמסמיכות הפסוק המתיר אוכל נפש, לפסוק "ושמרתם את המצות", אנו למדים, שרק מלאכות שמשימור ואילך דהיינו מ"לישה" - מותרות, אבל שאר מלאכות שלפני לישה ונבכלל זה מלאכת צידה ובורר - אסורות, ועוד, דכתיב "אך" והוי מיעוט שאסור "לקצור" ותלישה וצידה הוי נקצירה, אבל לבורר - מותר, וע"ע לקמן דף כג: תוד"ה אין צדין, שפירשו: שצידה אסורה משום שדומה לקצירה, ובמה שכתבנו שם בתשובה א.

הלכה:

השו"ע (סי' תצה סעי' ב) פסק: קצירה וטחינה וצידה וצידה אפי' שהם מלאכות אוכל נפש אסורות חכמים, ובמ"ב (ס"ק יא, יג) מבואר: דה"ה דישה והרקדה וכה"ג, והרבה פוסקים חולקים וטובין, דמלאכת עבודה הנ"ל אסור מן התורה אפי' באוכל נפש, ולא התירה התורה באוכל נפש אלא מה שהוא דרך לעשות ליום זה, כגון מלישה ואפיה ואילך, וכה"ג מלאכות שבת לצורך אכילה ביו"ט, וכ"ו. ואפיה ואילך.

טו. משקין שיצאו מעצמן מהפירות, האם בשבת מותר לשתותן, ומדוע?

תשובה:

לפי ת"ק - אין סוחטין את הפירות להוציא מהם משקין, ואם יצאו מעצמם אסורין.

ולפי רבי יהודה - אם לאוכלין היוצא מהן מותר, ואם למשקין היוצא מהן אסור, הרי לנו שלפי רבי יהודה היוצא מפירות שכנסן לאוכל מותרין ואינן אסורין מ"גזירת משקין שזבו".

שיטת רש"י אליבא דרבי יוחנן, שמוחלפת השיטה, דהיינו שלפי ת"ק - אם לאוכלין מותר, ולפי רבי יהודה - אסור.

התוס' (ד"ה רבי) כתבו: דיש אמוראים דסוברים שלא מוחלפת השיטה. והביאו את שיטת מאיבר"א הסובר: שלכו"ע בנידון דידן אין מוחלפת השיטה, דהיינו שרבי יהודה הוא המתיר ורק בנידון של שאלה הבאה מוחלפת השיטה, עיי"ש.

הלכה:

השו"ע (סי' שכ סעי' א) פסק: זיתים וענבים - אסור לסוחטן, ואם יצאו מעצמן - אסורין, תותים ורימונים - אסור לסוחטן, ואם יצאו מעצמן ועומדים לאכילה - מותר, ואם עומדים למשקים - אסור, ושאר כל הפירות מותר לסוחטן, וברמ"א מבואר: דבמקום שנהגו לחסות איזה פירות לשתות מימיו מחמת צמא או תענוג דינם כתותים ורימונים, ומבואר במ"ב (ס"ק ח): דמשמע שבאותו מקום אסור, ובשאר מקומות מותר, אך אם דרך להוליך המשקה של הפירות ממקום למקום - אסור בכל העולם, והמ"א חולק וכ"ו, יערי"ש.

טז. מי שיש לו כלכלה של פירות טבל, ושכח ולא עישרן לפני יו"ט של ר"ה, האם יש לפירות תקנה, לאכלן בו ביום או ביו"ט שני, וכן מה שיטת רבי יהודה ורבנן בדין ביצה שנולדה ביו"ט ראשון אם מותר לאוכלה בו ביום או למחרתו דהיינו ביו"ט שני של ר"ה, ומדוע?

דף ג. ג.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות וממורות כולל העתקה וכ"ו למחבר, ויספיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

תשובה :

א. ביו"ט ראשון

1. **הפירות** - לכו"ע אסורים, ואין להם תקנה, דשמא היום קודש הוא, והרי אין מגביהין תרומות ומעשרות ביו"ט.

2. לענין הביצה מתרנגולת העומדת לאכילה

לפי רש"י אליבא דרבי יוחנן - הביצה אסורה בין לפי רבי יהודה ובין לפי רבנן, ורבנן דהכא אינם רבנן הנ"ל בתשובה הקודמת - מהר"ס, משום גזירת משקין שזבו [לפי ב"ש - עיין לעיל תשובה ב'].

ולפי רבינא אליבא דרבי יהודה, ורבינא בריה דרב עולא אליבא דכו"ע - הביצה מותרת, (בלא תנאי) ד"אוכלא דאפרת הוא", ואין גוזרין משום משקין שזבו.

שיטת האיבר"א - שרבי יוחנן, כשיטת רבינא הסובר שלפי רבי יהודה אפי' בראשון הביצה מותרת, ד"אוכלא דאפרת הוא".

3. **אם הביצה מתרנגולת העומדת לגדל ביצים** - רבי יוחנן, ורבינא אומרים: שבין לפי רבי יהודה ובין לפי רבנן - הביצה אסורה מדין "מוקצה".

ב. **דין הפירות ודין הביצה לענין לאוכלן למחרת**, דהיינו: ביו"ט שני של ר"ה

הדין תלוי במחלוקת רבי יהודה וחכמים, באם יש לשני הימים קדושה אחת, (ולא מהני תנאי לפירות) או שתי קדושות להם, ויכול להתנות ולאכול בשני, וכן הביצה מותרת באכילה [אף בתרנגולת עומדת לגדל ביצים], אלא שלסוברים שבביצה מתרנגולת העומדת לאכילה, "אוכלא דאפרת היא", [כנ"ל בדין יו"ט ראשון] - הביצה מותרת באכילה גם אם נסבור שלשני הימים קדושה אחת להן. [וע"ע מש"כ לקמן תשובה כח].

יז. **האם מותר לכפות כלי על ביצה שנולדה בשבת או ביו"ט, ומדוע?** **דף ג:**

תשובה :

אם מטרתו כדי שלא תשבר - מותר, ומבואר ברש"י ובתוס': שלפי רבי יצחק [הסובר שאין כלי ניטל אלא לדבר הניטל בשבת] - אסור, ומותר רק באם צריך את מקומו של כלי או לגוף הכלי.

הלכה :

השו"ע (סי' שכב סעי' א) פסק: שיכול לכוף עליה כלי כדי שלא תשבר, ובלבד שלא יגע בה.

יח. **ביצה שאנו מסופקים אם היא מתרנגולת טריפה או אם נולדה ביו"ט, האם לפי ב"ה היא אסורה, ומדוע?** **דף ג:**

תשובה :

1. **ביצה שיש לנו ספק אם נולדה מטרפה** - לכו"ע אסורה, דספק דאורייתא לחומרא.

2. **אם כשמסופקים אם נולדה ביו"ט**

לפי רבה: אם ביו"ט שלאחר השבת - אסורה מדאורייתא, כדין ספק טריפה, שהרי שיטתו שביצה שנולדה ביו"ט מדאורייתא אסור לאוכלה, משום "הכנה דרבה" [כנ"ל תשובה ב], וספק דאורייתא לחומרא, [לפי ר"ג ג"כ מספק אזלין לחומרא, משום שמוקצה חמירא, והוי כעין דאורייתא - תו"י על גליון הש"ס], ואם ביו"ט דעלמא - הביצה אסורה רק מדרבנן. [דין ספיקה לרבה - עיין מהרש"א ורעק"א].

לפי סתמא דגמ' אליבא דרב יוסף ורבי יצחק - הביצה מותרת, שהרי כל איסור ביצה שנולדה ביו"ט הוי רק מגזירה, וספק דרבנן לקולא.

ולפי רב אשי - הביצה אסורה, הואיל והוי "דבר שיש לו מתירין", שלא בטיל אף שאיסורו מדרבנן.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

הלכה :

השו"ע (סי' תקג סעי' ב) פסק: אם נולדה ביו"ט או בחול – אסורה.

יט. "דבר שיש לו מתירין" שנתערב באחרות, האם התערובת מותרת, וא"כ האם מדאורייתא או מדרבנן?
דף ג: ד:

תשובה :

מדאורייתא - מבואר ברש"י (ד"ה אפי'): שהתערובת מותרת, דחד בתרי בטיל, דכתיב "אחרי רבים להטות", ורבנן החמירו בתערובת של מין במינו שלא יאכלנו באיסור ע"י ביטול, משום שיש לאיסור מתירין לאחר זמן.

ולפי רב אשי - אפי' באלף לא בטיל, אף שאסור רק מדרבנן. וע"ע בגמ' לקמן (דף ד:), דרב אשי אוסר דשיל"מ באיסור דרבנן רק כשהאיסור בעין, לדוגמא: ביצה שנולדה ביו"ט, אבל אם אינו בעין, לדוגמא: עצים שנשרו מן הדקל לתנור ביו"ט - מרבה עליהם עצים מוכנים ומסיקן.

כ. מה הדין בספק ביצת טריפה או בספק אם נולדה ביו"ט, שנתערבה באחרות, ומדוע? דף ג: ד.

תשובה :

א. ביצה האסורה בספק דאורייתא ונתערבה באחרות, [לדוגמא: אם נולדה מספק טריפה ונתערבה באחרות]

לפי רבי שמעון בן לקיש אליבא דר"מ - לא בטיל, כדן דבר "חשוב", דקסבר "כל שדרכו לימנות נקרא "חשוב" ולא בטיל, אף בדבר שיש אנשים שקונים אותו באומד ולא במנין.

לפי רבי יוחנן אליבא דר"מ - בטיל, דקסבר את שדרכו לימנות שנינו, וביצה לא נקראת דבר "חשוב", הואיל ויש אנשים שקונים אותו באומד ולא במנין ולכן התערובת מותרת.

ולפי התנא דליטרא דקציעות - התערובת אסורה, דקסבר כל דבר שבמנין אפי' שאיסורו מדרבנן נקרא "חשוב", ולא בטיל, וכ"ש הכא שהו"י ספק דאורייתא.

...בתיקונים כתוב להוסיף: ולדעת ר"ת מותרת. ???

ב. ביצה שיש לנו ספק אם נולדה ביו"ט ונתערבה באחרות

...בתיקונים כתוב: עמ' לח, תשובה כ' דין ב' - להשמיט דברי רבה, וכן את הקטע שכתבתי ולהחולקים על רבה. ---א"כ מה להשאיר, האם רק הכותרת ???

לפי רבה [הסובר שביצה שנולדה ביו"ט שלאחר שבת אסורה מדאורייתא. משום "הכנה דרבה". כנ"ל תשובה ב, וכן לרבי יהודה אמר ר"א, אליבא דב"ה - ברייתא לקמן דף ד:] - מדאורייתא התערובת מותרת דחד בתרי בטיל, אולם מדרבנן כל התערובת אסורה כדן "דבר שיש לו מתירין", שהרי אפשר לאכול את הביצה אחרי יו"ט שלא על ידי ביטול, וכנ"ל בתשובה הקודמת.

ולפי החולקים על רבה [דהיינו רב יוסף ורב יצחק, וכן לת"ק דרבי יהודה אמר ר"א, אליבא דב"ה - ברייתא שם] - לפי הסתמא דגמ': התערובת מותרת אפי' מדרבנן, דספק דרבנן לקולא, [אך לפי רב אשי נחלקו הפוסקים: באם ס"ל שהתערובת אסורה, דקסבר דגם באיסור דרבנן אמרין "דבר שיש לו מתירין" - אפי' באלף לא בטיל", כנ"ל בתשובה הקודמת או דס"ל שדברי הברייתא "נתערבה באלף" קאי על ביצה שאסורה ודאי ולא על ספק].

הלכה :

המ"ב (סי' תקיג סעי' ג), הביא: דאם נתערבה באחרות יש דעות בין הפוסקים, אם גם בזה אמרין דאינה בטלה, משום דהוי דשיל"מ, ומצדד המ"א להחמיר בזה. ויש מאחרונים שחולקין עליו וס"ל להקל, כיון שהוא מילתא דרבנן, ובמקום הפסד יש לסמוך עלייהו. ובשעה"צ (ס"ק ח) כתב: דאם זה היה ביו"ט שאחר שבת דהוא ספק דאורייתא אין להקל בנתערבה. וע"ע בשו"ע (יור"ד סי' קב סעי' א), שפסק: דכל דשיל"מ, לדוגמא: ביצה שנולדה ביו"ט שראייה למחור, אם נתערבה באחרות, בין שלמה בין טרופה - אינה בטלה אפי' באלף, אפי' ספק אם נולדה ביו"ט ונתערבה באחרות - אסורות, ואם נתערבה בשאינה מינה - בטלה בס'.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות וממורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויספיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

כא. ספק ספיקא באיסור הנאה, האם מותר? דף ג:

תשובה:

בסוגייתנו מובאת ברייתא שאיסורי הנאה שנתערבו באחרות ואחרות באחרות - כולן אסורין דברי ר"מ, לכאורה מוכח שספק ספיקא באיסור הנאה אסור, אולם התוס' (ד"ה ואחרות באחרות) הביאו את הגמ' בזבחים (דף עד. דמבואר שם: שהדין תלוי במחלוקת תנאים, וששמואל סובר ש"ס דוקא בע"ז - אסור, אבל לא בשאר איסורין), ומסקנתם: שמסוגייתנו אין להוכיח שאסור, דר"ת לא גרס "אחרות באחרות".

ולפי רבי יצחק ב"ר ברוך - סוגייתנו מדברת באופן שהאיסור נפל לתערובת, וכל התערובת נפלה באחרות וא"כ לא הוי ס"ס - ולכו"ע אסור.

ועוד מפרש: דסוגייתנו מיירי שהאיסור נפל לתערובת שווה בלא שהיה רוב, ואח"כ לעוד תערובת - דלכו"ע אסור, הואיל ואין תרי רובי, ורק כשיש תרי רובי שמואל סובר שמותר.

כב. דבר איסור "חשוב" שאיסורו מדאורייתא או מדרבנן, האם מתבטל, ומה נקרא דבר "חשוב", ומה הדין בערלה וכלאי הכרם שנתערבו בדבר שאינו חשוב? דף ג:

תשובה:

א. מדאורייתא

לכו"ע בין בדבר שאינו חשוב ובין בדבר חשוב חד בתרי בטיל, אך חכמים הצריכו שיעורים שונים בחלק מהאיסורים, וכדלהלן:

1. בדבר חשוב

לפי ר"מ - את שדרכו לימנות לא בטיל אפי' באלף.

ולפי חכמים - ששה דברים בלבד שאיסורן מדאורייתא והן חשובים מאד אינן מתבטלים, דהיינו: אגוזי פרך, רימוני באדן, חביות סתומות, חלפי תרדין, קלחי כרוב, דלעת יונית.

...פיסקא זו יש לחלק... שיטת ר"ע - אף ככרות של בעל הבית, ולפי רבי יוחנן [אליבא דרבי מאיר - רש"י] - גם את שדרכו לימנות לא בטיל, אבל דבר שיש אנשים שקונים אותו גם באומד - בטיל, ולפי ר"ל [אליבא דר"מ - רש"י] - אף דבר שיש אנשים שקונים אותו גם באומד לא בטיל, דקסבר את שדרכו לימנות שנינו, כל התנאים הנ"ל פליגי בדבר שבמנין שאיסורו מדאורייתא, אבל אם איסורו מדרבנן - ס"ל דבטיל, ואילו לפי תנא דליטרא דקציעות - כל דבר שבמנין אף שאיסורו רק מדרבנן לא בטיל.

ב. שאר דברים

מדאורייתא מתבטלים, מ"מ הצריכו חכמים שערלה וכלאי הכרם האסורים בהנאה - אף בדברים המתבטלים יעלו באחת ומאתיים, [אם נתערב אחד מהם במאתיים של היתר, יעלה אחד מהם וידלק והשאר מותרין - רש"י ד"ה יעלו, והר"ש במשניות חולק וסובר: שהכל מותר], ובתרומה - באחד ומאה.

הלכה:

השו"ע (יור"ד סי' קי סעי' א) פסק: דבר חשוב אסור במינו בכל שהוא, והם ז' דברים וכו'. וכן בע"ז חשובים הם ואינם בטלים, אבל שאר דברים, אע"פ שדרכו לימנות הרי אלו עולים כשיעורן, והרמ"א כתב: ויש אומרים, דכל דבר שבמנין דהיינו, שדרכו למנותו תמיד - אינו בטיל.

כג. מה הדין במי שדרס ליטרא של תרומה על פי חבית, ויודע שלא דרס בתוכו, ואינו יודע באיזה חבית דרס, האם הליטרא תרומה אוסרת את כל החביות, ומה הדין כשאינו יודע באיזה מקום עיגול דרס, ומדוע? דף ג: ד.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

תשובה:

1. כשאנו יודע באיזה מקום בעיגול דרס, אם בצפון או בדרום - לכו"ע אף התחנות בכלל הספק, ומעלין את האיסור באחד ומאה, הואיל ועכשיו אינן ניכרות, שהרי מודבקות, ואינם בני מנין הם.

2. אם כשיודע שעל פיו דרס ואינו יודע באיזה חבית

לפי ר"מ אליבא דרבי אליעזר - אם יש מאה של היתר כולל עם התחנות, כנגד האחד של האיסור - הכל מותר, ואם לאו - כל הפומין אסורין, והתחנות מותרים, קסבר שרואין את העליונות כאילו פרודות, והתחנות מעלות את העליונות, ופירש"י: הואיל ותרומת פירות דרבנן מקילים בהעלאתם.

לפי ר"מ אליבא דרבי יהושע, וכן לפי רבי יהודה אליבא דרבי אליעזר - צריך שיהיה מאה של היתר מהפומין כדי לבטל את האיסור, ואין התחנות מצטרפין לבטל את האיסור.

ולפי רבי יהודה אליבא דרבי יהושע - בכל מקרה הכל אסור אפי' יש שלש מאות פומין, הואיל ופומי הכלי, "דבר שיש לו מנין" וקסבר, דאפי' בדבר האסור רק מדרבנן לא בטיל.

כד. היאך נידונת תרנגולת שקנאה סתם, ולא פירש שקנית התרנגולת היא לאכילה או לגדל ביצים?

דף ד.

תשובה:

לפי אביי - אם נשחטה ביו"ט הוברר למפרע דלאכילה עומדת (ודין הביצה כדין ביצה שנולדה ביו"ט מתרנגולת העומדת לאכילה), ואם לא נשחטה הוברר למפרע שלגדל ביצים עומדת. [דין זה תליא בדין "יש ברירה", כמבואר בגמ' בחולין דף יד. מצוין ברע"א בגליון הש"ס. וכן בדרבנן קיימא לן ביש ברירה. בכונת תירוצו של רב מרי - עיין שיטמ"ק].

כה. אימתו אומרים "מיגו לאיתקלא" מחמת יום שבע, ומתי לא, ומדוע?

דף ד.

תשובה:

בתוס' (ד"ה נימא) מבואר:

1. **במוקצה מחמת איסור, לדוגמא: ביצה שנולדה בעריו"ט שחל להיות בשבת - אין נאסר ביו"ט משום "מיגו דאיתקצא",** הואיל והוי מיגו משום יום שעבר.

2. **במוקצה מחמת מצוה, לדוגמא: נוי סוכה - אסורים כל תשעת הימים מכח "מיגו" אף שהוי לשעבר, שהרי יתכן שבבין השמשות של יום השמיני, ירצה לאכול ויסעד בסוכה,** [ועיין להלן דף 2: תוד"ה עד].

כו. מהו דינו של המבטל איסור?

דף ד:

תשובה:

1. **דבר שאיסורו מן התורה - אין מבטלין אותו לכתחילה, ואם ביטל - מהתורה בטיל ברובא, ויבואר ברש"י ובתוס' [על פי המשנה במסכת תרומות]: שאם עירב בשוגג - מותר ואפי' מדרבנן, ואם במזיד - אסור מדרבנן.**

הלכה:

השור"ע (יור"ד סי' צט סעיף ה) פסק: אין מבטלין איסור לכתחילה, ואפי' נפל לתוך היתר שאין בו שיעור לבטלו, אין מוסיפין עליו היתר כדי לבטלו, [והביא הש"ך את דעת הרשב"א והר"ן הסוברים שאיסור הביטול לכתחילה הוא מדרבנן, ושלפי הראב"ד - הוי דאורייתא, ועיין בפ"ת ובדרכי תשובה מה שהביאו בזה], עבר וביטל או כשריבה עליו, אם עירב בשוגג - מותר, ואם במזיד - אסור למבטל עצמו, וכן למי שנתבטל בשבילו, ולשאר כל אדם מותר.

2. **דבר שאיסורו מדרבנן שנפל להיתר, ואין בו ס' - מותר להוסיף ולבטלו, ויבואר בתוס' (ד"ה ותנן): שזהו דוקא בדבר שעיקרו מדרבנן, לדוגמא: עצים שנשרו מן הדקל ביו"ט שאסורין מדין "מוקצה", אבל**

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

בדבר שעיקרו מדאורייתא, כתרומה, ואפי' במקום שאינו אלא מדרבנן, לדוגמא: בשאר פירות - לא מבטלין, משום שעיקרו מדאורייתא בתרומת דגן ותירוש, ולכן חצי זית חלב שנתערב בבשר כשר, אין להרבות עליו של היתר ולבטלו, ואפי' למ"ד שחצי זית אינו אסור מהתורה, ונע"ע בב"י סי' צט מש"כ בשיטת הרמב"ם.

הלכה :

השור"ע (שם סעי' ו) פסק: איסור של דבריהם אין מערבין אותו בידים, כדי לבטלו, ואם עשה כן במזיד - אסור, אבל אם נפש מעצמו ואין בהיתר כדי לבטלו - מרבה עליו ומבטלו. והרמ"א חולק: דאין לבטל איסור דרבנן או להוסיף עליו כמו באיסור דאורייתא, והיינו כדעת הרא"ש הסובר: שרק בעצים מותר, משום דמיקלי קלי לאיסורא.

כז. עצים שנשרו מן הדקל בשבת, האם מותר להסיקן ביו"ט, ומדוע?

ד:

תשובה :

אסור להסיקן ביו"ט, ואם נשרו מן הדקל לתוך התנור ביו"ט - מרבה עליהם עצים מוכנים ומסיקן, הואיל והאיסור הוא מדרבנן ואינו בעין.

הלכה :

השור"ע (סי' תקז סעי' ב) פסק: אנע"פ שעצים שנשרו מן הדקל ביו"ט או בשבת שלפניו אסור להסיקן, מ"מ אם נשרו ביו"ט בתוך התנור - מרבה עליהם עצים מוכנים, (שלא יהיו עצי איסור ניכרים - רמ"א), ומבטלן, ובלבד שלא יגע בהם עד שיתבטל ברוב, אבל אם נפלו בתנור בשבת - אסור להסיקן ביו"ט שלאחריו, אפי' על ידי ביטול ברוב, ומבואר במ"ב (ס"ק י-ג): דאם העצים ניכרים טובר הרמ"א שלא שייך בהם ביטול, ויש פוסקים המקילין בדין זה ביותר, ולדידהו אפי' לא היה בתנור עצים כלל, רק אלו שנשרו מן הדקל - מותר ג"כ לערב, ואפי' אם עצי איסור ניכרים לאחד עירוב ברוב, ונע"ע בביה"ל שם.

כח. מה דינה של הביצה שנולדה בעיו"ט שחל להיות בשבת או ביו"ט ראשון של גלויות או ביו"ט

ראשון של ר"ה, לענין היום השני, (בו ביום - קי"ל שאסורה באכילה ובטיילטול, כנ"ל בתשובה ב) דף ד-ה:

תשובה :

1. שבת ויו"ט

לפי ת"ק ולפי רבי יוחנן - נולדה בזה מותרת בזה, הואיל ולית להו איסור "הכנה".

ולפי רבי יהודה משום רבי אליעזר - הדין תלוי במחלוקת ב"ש וב"ה, ורבה כב"ה הסוברים: שיש בזה איסור "הכנה", דאין שבת מכין ליו"ט, ואין יו"ט מכין לשבת.

הלכה :

השור"ע פסק כרבה, כנ"ל תשובה ב, ונע"ע בדין הסמוך.

2. שני ימים טובים של גלויות

לפי רב - נולדה בזה מותרת בזה, ופירש"י: הואיל וחד מינייהו חול הוא וממה נפשך מותרת, ומה שאנו נוהגים לעשות שני ימים זה רק מספק.

ולפי רב אסי - נולדה בזה אסורה בזה, הואיל וספוקי מספקא ליה אם חכמים תקנו שיהיה כיום ארוך (ולפי"ז נולדה בזה אסורה בזה) או שעשאוהו מאליהן מספק וחד מינייהו חול, ועבדינן לחומרא ונע"ע בגמ' עירובין דף לט. לט:.

הלכה :

השור"ע (סי' תקיג סעי' ה) פסק: אם נולדה ביו"ט ראשון - מותרת ביו"ט שני, ודוקא בשני יו"ט של גלויות, אבל בשני ימים של ר"ה, וכן בשבת ויו"ט הסמוכים זה לזה - נולדה בזה אסורה בזה, והוסיף הרמ"א: ואם יו"ט ביום א'...ב, ונולדה בשבת שלפניהם - מותר ביום ב' של גלויות, ובשור"ע (סי' תטז סעי' ב, ובסימן תצו סעי' ב) מבואר: דשני יו"ט של גלויות - שתי קדושות הן, ושל ר"ה - קדושה אחת הן.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

3. יו"ט שני של ראש השנה ובזמן שביהמ"ק קיים - חכמים תיקנו שלא לקבל עדים מן המנחה ולמעלה, כדי שלא יתקלקלו הלויים בשיר, ונהגו אותו היום ולמחרתו קודש. והתקנה היתה שהיום השני יהיה כיומא אריכתא, ולכן בזמן שב"ד היו מקדשין על פי הראיה - הביצה אסורה, וכן דעת רבי יוסי בעירובין לט. וקיי"ל כמותו, ורבי יהודה חולק דשני קדושות הן, והביצה מותרת, ועיין מש"כ לעיל תשובה טז.

4. יו"ט שני של ראש השנה אחר שחרב ביהמ"ק

לפי רב ושמואל - לבני בבל הביצה אסורה, ופירש"י: שמנהגן לקיים שני ימים היה כהמשך התקנה ולא משום ספק, אולם לבני ארץ ישראל (ושעושים יום אחד) - הביצה מותרת, ומבואר בתוס' (ד"ה הא): דאף כשהיו עושין שני ימים, לדוגמא: כשלא באו עדים, גם הביצה מותרת, דקיום היום השני הוא רק מחמת ספק.

ולפי רבנא 33 - הביצה מותרת אף לבני בבל, דקיום יום שני של ר"ה אף בבבל הוא רק מדין ספק, ולפי רב יוסף - הביצה אסורה אף לבני ארץ ישראל, הואיל והביצה נאסרה בקיבוץ חכמים, שיהיו שני הימים כיומא אריכתא, ולכן יש צורך בקיבוץ חכמים אחר כדי להתירה, אף שכבר אין את הסיבה שלכך נתקנה התקנה, וכן דעת רבא שהביצה אסורה אפי' לבני א"י, (עיין תוד"ה מי). ולענין הלכה - עיין לעיל בדין הסמוך.

כט. כל דבר שנאסר במנין קיבוץ חכמים, האם צריך מנין אחר להתירו?

דף ה-ו.

תשובה:

"כל דבר שבמנין צריך מנין אחר להתירו", התוס' (ד"ה כל) הביאו: דיש שהיו רוצים לומר - דה"ה לחרמות שנעשו לזמן קצוב, כשיגיע הזמן צריך מנין אחר להתירו, ואילו התוס' חולקים עליהם וסוברים: שבטל מאליו, שהרי קבעו לו זמן, ובתוס' (ד"ה מכדי) מבואר: שגם איסור שנקבע מחמת ארוע מסוים ועבר הארוע - פוקע האיסור, בלא שצריך מנין אחר להתירו.

עוד מבואר בתוס' (ד"ה והאידנא): שרק תקנה המיסודת על ודאות - צריך מנין להתיר, אבל תקנה שיסודה בחשש בלבד, וכגון איסור שתית מים מגולים, בזמנינו שאין חשש של נחשים - מותר לשתות, ואין צריך מנין אחר להתירו.

ל. פירות "כרם רבעי" שמחוץ לירושלים, האם יכול לפדותן ולעלות הדמים לירושלים, ומדוע?

דף ה.

תשובה:

"כרם רבעי" שמחוץ לירושלים יכול לפדותן ולעלות הדמים לירושלים, אולם חכמים תקנו, שבמהלך יום אחד מירושלים לכל צד - לא יפדם, אלא יעלם ויאכלם בירושלים, כדי לעטר שוקי ירושלים בפירות.

לא. פירות "כרם רבעי" שמחוץ לירושלים, האם יכול לפדותן שזה מנה צפרות?

דף ה.

תשובה:

בתוס' (ד"ה ובקש) מבואר: שאי אפשר, אלא שבתירוצם השני כתבו: שבזמן הזה למ"ד קדושה ראשונה קידשה לשעתה ולא לעתיד לבוא, יכול אפי' לכתחילה לפדות שוה מנה בפרוטה.

לב. האם מותר לישראל להתעסק בקבורת מת ביו"ט ראשון או ביו"ט שני, ומדוע?

דף ו.

תשובה:

1. בעיקר הדין, אם מת ביום הראשון - יתעסקו בו עממים, ואם ביו"ט שני - יתעסקו בו ישראל, ואפי' בשני ימים טובים של ר"ה, לפי מר זוטרא - דין זה (שיתעסקו בו ישראל - רש"י) הוא דוקא כשמתירא שלא יסריח, אבל אם לא מתירא - אסור לישראל להתעסק בו, ולפי רב אשי - אף באופן שלא מתירא, מותר לישראל להתעסק בו, הואיל ויו"ט שני לגבי מת כחול שויהו רבנן, ואפי' לחתוך לו גלימא ולחתוך לו הדסים, ופירש"י: דמותר אף כשה טירחא שלא צריך, ורק משום כבודו עושין לו יותר מדאי.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות וממורדות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יו"ט סימנים קפג-ד

2. בזמן הזה דאיבא חברי [פי' אומה רשעה – רש"י] - לא יתעסקו בו ישראל, כדי שלא יכופו את היהודים לעשות מלאכה.

3. בזמן הזה שאין חברין

לפי ר"ת (בתוס' ד"ה והאידנא) - אסור, כי אם נתיר לשאינם בני תורה, יש חשש שיבואו לזלזל ביום טוב, ואנו מחזיקים את עצמינו לא כבני תורה, ועוד שגם היום יש יהודים המשועבדים למלכות, ועדיין יש חשש שיכופו אותם לעשות מלאכה עבור המלכות.

ולפי ר"י - מותר, הואיל ואנו מחזיקים עצמינו כבני תורה, ואין להתיר למי שאינו בני תורה.

הלכה :

השו"ע (סי' תקכו סעי' א, ד) פסק: דביר"ט ראשון – לא יתעסקו בו ישראל, אבל יתעסקו בו עממין, אפי' מת בו ביום, ואפי' אם יכולים להשהותו עד למחר שלא יסריח, וכל זה בעשיית קבר, וארון, ותכריכין, והואיל והוי מלאכות גמורות מדאורייתא – מ"ב, אבל להלבישו ולחמם לו מים לטהרו ולהוציאו ולשומו בקבר – מותר ע"י ישראל, [אבל אין לכסותו אלא רק ע"י עממין, דמילוי גומא הוי כבונה, וכן אסור ללוותו חוץ לתחום, ויש ראשונים החולקים על השו"ע וסוברים שלא התירו לישראל בשום דבר, וכן דעת הרי"ב"ז והגר"א, והרצה לנהוג כהשו"ע אין למחות בידו – מ"ב ס"ק יא, יב, וביר"ט שני – יתעסקו בו ישראל אפי' ביום שני של ר"ה, אפי' לא אישתהי, ואפי' לחתוך לו הדם המחובר, ולעשות לו תכריכין, וארון, ולחצוב לו קבר, ולחמם לו מים לטהרו, [ענין ביה"ל מש"כ בזה] ולגזו לו שער, ואפי' חוץ לתחום, ואפי' אפשר בעממין יתעסקו בו ישראל, ולפי הרמ"א: כל שאפשר ע"י עממין יעשו ע"י עממין ולא ע"י ישראל, ומבואר בשו"ע: דאת הכיפה אין לעשות ביר"ט, והרמ"א הוסיף: דמותר לכסותו בעפר כדרכו בחול, ודלא כיש מחמירין.

לג. האם מותר לחפור קברים ביו"ט ובחול?¹

תשובה :

בתוס' (ד"ה יום) מבואר: שחפירת קבר לצורך מת המוטל בפנינו - מותרת ביו"ט שני, וכל שכן בחול המועד, אולם אסור לחפור לצורך מתים שלאחר המועד, וכ"ש שאסור לחפור ביו"ט שני לצורך מתים שלאחר יו"ט. וכן נפסק בשו"ע שם, כנ"ל בתשובה הקודמת.

לד. מי שנזכר ביו"ט ראשון שלא הניח עירובי תבשילין, האם יכול לערב בו ביום, ומדוע?²

תשובה :

1. ביו"ט ראשון של גלויות - יכול לערב בתנאי, ופירש"י: דאומר, "אם היום חול ולמחר קודש - יהא ערוב, ואם היום קודש ולמחר חול - איני צריך לכך".

2. אם ביו"ט של ר"ה

לפי רבא - אינו יכול לערב אפי' ע"י תנאי, דקדושה אחת הן.

ולפי בהרדעי - מותר לערב ע"י תנאי.

הלכה :

השו"ע (סי' תקכז סעי' כב) פסק: כרבא, והוסיף די"א דאי לית ליה מידי דבשיל מאתמול – לא מהני תנאי, ומבואר (במ"ב ס"ק עד, עה) דכשמערב בתנאי מערב בברכה, ושנקטינן כהדעה הראשונה בשו"ע.

לה. עגל או אפרוח שנולדו ביו"ט, האם מותר לשוחטם ולאוכלם, ומדוע?³

תשובה :

1. עגל - לכו"ע מותר, הואיל ומוכן לאכילה אגב אמו בשחיטה, ואפי' אם אמו טריפה מ"מ מוכן אגב אמו לכלבים.

2. אפרוח

לפי רב - אסור, הואיל ואינו מוכן אגב אמו, [אפי' לכלבים, הלכך "נולד הוא" – רש"י ד"ה לכלבים].

וצדקתו עומדת לעד וזה הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

ולפי שמואל - מותר, הואיל ומתיר עצמו ע"י שחיטה, ופירש"י ותוס': ולכן הותר גם איסור "מוקצה", בין לרבי יהודה ובין לר"ש, ומבואר בתוס' (ד"ה אפרוח): דמחלוקתם מיירי באפרוח שנפתחו עיניו, דאם עדיין סגורים - הא קי"ל דאפי' בחול אסור מדאורייתא, מ"כל השרץ השרץ על הארץ".

הלכה:

השו"ע (סי' תצח סעי' ה) פסק: עגל שנולד ביו"ט מותר לשחטו, רק אם אמו עומדת לאכילה, והוא דקים ליה בגויה שכלו לו חדשיו, ומבואר ברמ"א: דבעינן גם שהפריס על גבי קרקע, וכתב המ"ב (ס"ק כח): שלפי מה שפסק הרמ"א בסי' תצח סעי' ד, שאין אוסרין "מוקצה" ביו"ט, ורק "נולד" אסור - יש להתיר עגל שנולד ביו"ט אפי' אם אמו עומדת לגדל ולדות, ובסי' תקיג סעי' ח, פסק השו"ע: אפרוח שנולד ביו"ט - אסור, ואם נולד בשבת - אסור ביו"ט שלאחריו, ומבואר במ"ב (ס"ק לו): דאסור באכילה ובטלטול עד הערב, מפני שהוא "מוקצה", ואף המתירין "מוקצה" ביו"ט, מודים ב"מוקצה" כזה הואיל ועד שיצא האפרוח לאויר העולם לא היה ראוי לכלום ואפי' לכלבים.

לו. עגל חי הנמצא במעי פרה טריפה, האם שחיטת עצמו מתירתו, ומדוע? דף ו.

תשובה:

לפי רב אושעיא - הוי ספק אם מתירתו.

ולפי רבא - שחיטתו מתירתו.

ומבואר בתוס' (ד"ה וכו'): שלכתחילה אין לשחוט אותו במעי אמו, לפי שאין הוא יכול לראות את העגל, ודינו כשוחט בלילה שהשחיטה כשרה רק בדיעבד. וכל זה דוקא כשכלו לו חודשיו, אבל אם לא כלו לא חודשיו הרי הוא בחשש נפל, ואין לשוחטו קודם שיחיה שמונה ימים שבכך יצא מחשש נפל.

לז. מוכן לאדם האם מוכן לכלבים, והאם מוכן לכלבים הוי מוכן לאדם, ומדוע? דף ו.

תשובה:

1. מוכן לאדם - לא הוי מוכן לכלבים.

2. ואילו מוכן לכלבים

לפי רב יוסף - הוי מוכן לאדם, הואיל ודעתו של אדם על כל דבר שראוי לו, משא"כ בדבר המוכן לאדם, אין האדם משליכו לכלבים.

ולפי אביי - אף המוכן לכלבים לא הוי מוכן לאדם. [וע"ע לעיל תשובה יב].

לח. השוחט תרנגולת ומצא בה ביצים מה דין הביצים (א) לענין לאוכלם ביו"ט בו ביום (ב) לענין לאוכלם עם חלב (ג) ...האם מתוס'...אם התרנגולת נבילה או טריפה לענין היתר אכילתם (ד) לענין מקח וממכר? דף ו: ז.

תשובה:

1. לענין אם מותר לאוכלן ביו"ט - לכו"ע מותר כנ"ל תשובה יא.

2. לענין לאוכלן עם חלב באופן שהביצים גמורות ואינן מעורות בגידין - לכו"ע מותר לאוכלן עם חלב, הואיל והביצה אינה נחשבת לחלק מהתרנגולת.

3. אבל אם מעורות בגידין

לפי ת"ק - ג"כ הביצים מותרות לאוכלן עם חלב.

ולפי רבי יעקב - אסור לאוכלן עם חלב, ופירש"י: מדרבנן, הואיל וקרובים להיות בשר.

הלכה:

השו"ע (יור"ד סי' פז סעי' ה) פסק: דבגמורות דהיינו שיש להם חלבון וחלמון מותר לאוכלן עם חלב אע"פ שהיא מעורה בגידים,

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 05276-123000 02-5822919

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

ובש"ך (ס"ק י) הביא דיש ראשונים שפסקו כרבי יעקב, דבמעורה אסור לאוכלן עם חלב, ולדינא יש להחמיר, ורק בהפסד מרובה יש להתיר, אפי' אם לא נגמר אלא רק החלמון, ואם לא מעורה וקליפתן קשה – מעיקר הדין יש להקל, אלא שהנשים נוהגות להחמיר בזה, ובדיעבד אם נגמר החלבון והחלמון – אפשר להתיר אפי' אם אין הפסד מרובה, ובמקרה שאין מנהג אין לחוש בזה כלל.

4. **ביצת נבילה - בתוס' מבואר: שאם קליפתה אינה קשה לכו"ע אסור לאוכלה** [אפי' בפני עצמה], הואיל ונחשבת לחלק מהתרנגולת, **ואם כמוה נמכרת בשוק, דהיינו: שקליפתה קשה, לפי ב"ש - הביצה מותרת באכילה, ולפי ב"ה - אסורה מדרבנן, אטו ביצת טריפה שהיא אסורה ומדאורייתא - עיין ש"ך יור"ד סי' פו, סק"ח], מפני שהיא גדילה באיסור, וואפי' לא נטרפה אלא סמוך לשחיטתה אסורה מדאורייתא דלא פלוג – ש"ך שם, ועיי"ש בגליון מהרש"א, ובפרמ"ג שם. עוד כתב הפרמ"ג שם, וז"ל: וראוי שתדע, דביצת נבילה שלא נגמר אלא החלמון או מעורה בגידין, יש בו חשש איסור תורה, ודוקא כשכמוה נמכרת בשוק בקליפה הקשה הוא דרבנן].**

5. **לענין מקח וממכר - ביצים במעי אמן אינן מגדלות אפרוחים, לכן הקונה שביקש ביצים כדי לגדל אפרוחים, ואפי' שאמר "ביצים דפחיא", המוכר צריך ליתן ביצים שנולדו ממש, ואם נתן ביצים שנמצאו במעי אמן - המקח בטל.**

לט. מהו דינה של הביצה שיצאה רובה בעיו"ט וחזרה לפניו ונולדה ביו"ט, ומדוע? דף ז.

תשובה:

ולפי רבי יוהנן - הביצה מותרת, דהוי ליה כאילו נולדה אתמול.

לפי הלשון הראשון בגמ' - דעת רב כרבי יוחנן.

ולפי הלשון השני - רב חולק על רבי יוחנן ואוסר לאוכלה.

הלכה:

השו"ע (סי' תקיג סעי' ו) פסק: שמוותרת.

מ. מהם "שלל ביצים", ו"אשכול של ביצים", ומה דין של האוכלם מתרנגולת נבילה, ומדוע? דף ז.

תשובה:

א. "שלל של ביצים"

לפי אביי וכן ל"ק אליבא דרב יוסף: פרושו, ביצים מעורות בגידין, דינם:

לפי ת"ק דרב יעקב - לכו"ע האוכלו טהור.

לפי רב יוסף אליבא דרב יעקב - האוכלו טמא, הואיל ונחשב לבשר.

ולפי אביי אליבא דרב יעקב [עכ"פ ל"ק] - האוכלו טהור, דאפושי [פי' להרבות] טומאה דרבנן לא מפשינן.

ולפי ל"ב אליבא דרב יוסף - פירש"י: שכוונת הברייתא "שלל" היינו לביצים שאינן מעורות כל כך, כמו אותן הגמורות קרובות לבוא בהן קליפה הלבנה שאינן דבוקות יפה אלא מעט, האוכלם - טהור לכו"ע.

ב. אשכול של ביצים

הוא בשר השדרה שהביצים אדוקים שם, והאוכלו - טמא לכו"ע, אך לפי ל"ב אליבא דרב יוסף: מה שנאמר בברייתא "האוכל מנבלת עוף טהור וכו' מן האשכול", הכוונה: לביצים התלויות בו המעורות בגידין [הנ"ל].

מא. ביצה שמצאה ביו"ט קודם עלות השחר, האם (לפי ב"ה) מותרת באכילה, ומדוע? דף ז.

תשובה:

1. **אם לא בדק מעיו"ט באם יש שם ביצים - הביצה מותרת, אפי' אם יש תרנגול זכר עמה, דאזלינן בתר רוב תרנגולות שמטילות את הביצים ביום, דהיינו לפני יו"ט.**

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

2. **אם כשבדק בעיו"ט ולא מצא והביצה היא מ"דספנא מארעא", דהיינו: באופן שאין תרנגול זכר עמה - הביצה אסורה, דבלא זכר יולדת אף בלילה, ואזלינן לחומרא [כדין דשיל"מ - עיין תוד"ה כ"ז].**

3. **אם כשבדק בעיו"ט ולא מצא באופן שיש תרנגול זכר עמה** [דהיינו תוך ס' בתים, ואינו מפסיק נהר שאין בו גשר] - הביצה מותרת, דהרי יולדת רק ביום, דהיינו: בעיו"ט, ואמרינן שהוא לא בדק יפה, וגם אם בדק יפה, אמרינן שודאי יצתה רובה וחזרה, כרבי יוחנן [הנ"ל תשובה לז] שמתיר בזה. וכן נפסק בשו"ע (סי' תקיג סעי' ו').

מב. מהו "שאור", ומהו "חמץ", ומה שיעורן לענין איסור אכילתן, וחיוב ביעורן, ומנין למדים זאת?
דף ד. ז:

תשובה:

עיין במש"כ לעיל תשובה א'.

מג. אימתי מותר לשחוט ביו"ט חיה ועוף ואף לכתחילה, ואימתי לא, ומה הדין בדיעבד, ומדוע?
דף ז: ח.

תשובה:

א. **אם יש לו עפר מוכן מבעוד יום** וכדי לשחוט על גביו, וכדי לכסות את הדם מלמעלה

מותר לשחוט ולכסות, ואפי' לכתחילה.

ב. **אם אין לו עפר מוכן מבעוד יום**

לפי בית הלל - לכתחילה לא ישחוט, ונחלקו רבה ורב יוסף אם ב"ש מתירין, [במשנה מובא דב"ש לקולא וב"ה לחומרא, וכן נקטנו בכל תשובה זו, אולם שיטת ר"ת לקמן ט: ד"ה אמר: שמה שרבי יוחנן נקט "מוחלפת השיטה" הכונה שב"ש לחומרא וב"ה לקולא, ובתוס' הביאו פירוש, ש"מוחלפת השיטה" אין הכונה למחלוקת השנייה במשנתינו].

לפי רבה אליבא דב"ש - כשאין לו עפר מלמטה לכתחילה לא ישחוט, וכן יש לדקדק מרש"י ד"ה אית לן, הואיל וחיישינן שמא אחר שיחפור ימלך ולא ישחוט, ונמבואר במאירי: שאיסור החפירה בסוגייתנו זה רק מדרבנן, דהיינו כשיש לו דקר נעוץ בארץ ובעפר תיחוח, וכן פירש"י בדף ט: ד"ה דאיכא, שעפר תיחוח הוא כחפור ועומד].

ולפי רב יוסף אליבא דב"ש - אפי' לכתחילה יכול לשחוט, ויחפור בדקר ויכסה כדי שלא ימנע משמחת יו"ט, ומבואר בגמ' דף י. ובתוס' (שם ד"ה אמר): שאם הדקר אינו נעוץ - אפי' לב"ש אסור, [אף לשחוט].

לשיטת רש"י (שם): זהו משום שיש צד חפירה, ולכן אם הדקר אינו נעוץ - אסור אפי' בעפר תיחוח. [לכאורה מרש"י דף ח. ד"ה אפי' ודאי, משמע שלפי ב"ש מותר אפי' לא נעוץ, וע"ע בראש יוסף בדף ט: מש"כ בזה].

ואילו לשיטת ר"י (בדף ח. תוד"ה ואינו, ולקמן דף ט: ד"ה אמר): זהו מפני שצריך הכנה בעיו"ט לצורך יו"ט, והשיגו על שיטת ר"ת הסובר: שלא צריך הכנה, והב"ח בסי' תצח, כתב: דבאמת אף לפי ר"ת צריך שהדקר יהיה נעוץ, אולם לא מדין הכנה, אלא כפירש"י שלא יהיה רמז חפירה, והנפק"מ, הוא באופן שיש לו עפר המיטלטל שלא צריך חפירה ולא כתישה, שלפי ר"ת - מותר לכתחילה לשחוט ולכסות בו אף שלא הכינו בעיו"ט, ולכן מותר גם באם מצא דקר נעוץ, ואילו לשיטת ר"י - אסור, הואיל והוא לא הכין את העפר].

ג. **אם יש לו עפר מוכן מבעוד יום רק עבור השחיטה בעפר ולא עבור הכיסוי**

לפי בית שמאי - יכול לשחוט לכתחילה, ויחפור בדקר ויכסה, ורק בקיום שני התנאים הנ"ל, דהיינו שהדקר נעוץ בארץ, ובשעת עקירתו יעקור העפר, והשני - שיהיה העפר תיחוח ולא קשה ועב, כדי שלא יהיה חופר גומא - רמב"ם בפי' המשניות].

ולפי רבה אליבא דבית הלל - לכתחילה לא ישחוט, אא"כ יש לו עפר מבעו"י גם לכיסוי, [דעת רבי יוסף אליבא דב"ה - לא איתפריש בסוגיין, ובמאירי כתב: שכל מחלוקת רבה ורב יוסף היא, רק אליבא דב"ש ולא אליבא דב"ה, ולפי דבריו יוצא: שלדעת רב יוסף אליבא דב"ה - לכתחילה לא ישחוט, שהרי אין לו עפר לכיסוי, אולם בר"ח ובמאירי בשם גדולי הפוסקים מבואר: שמחלוקתם גם אליבא דב"ה, ולפי דבריהם יוצא: שאם יש לו עפר שלמטה, לדעת רב יוסף - אף לבית הלל מותר לשחוט ואפי' לכתחילה, אף שאין לו עפר

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

לכיסוי.

הלכה :

השור"ע (סי' תצח סעי' יד) פסק: לא ישחוט אדם חיה ועוף ביו"ט אא"כ יש לו עפר מוכן מבעו"ט, ואם עבר ושחט – אם יש לו דקר (פי' כעין יתד של ברזל שחופרין בו את הקרקע) נעוץ מבעו"ט בעפר תיחוח – מכסה בו, (ומבואר במ"ב ס"ק עא), דאם אין לו דקר נעוץ ועבר ושחט – לא יכסהו עד הערב, וברמ"א מבואר: דאפי' היה צריך כמה דקירות שרי, ובמ"ב (ס"ק עה) הביא: דיטש אחרונים הסוברים, שהכנה שהכין מאתמול לא מהני אלא לאותו דקר שנעץ שהומינו לכך, אבל לא לדקר מחדש בשביל זה, וכ"ש להפוסקים שסוברים, שהטעם דבעינן דקר נעוץ מבעו"ט, כדי שלא יהא חשש חפירה ביו"ט, פשיטא שאסור לדקר מחדש ביו"ט.

מד. האם מותר לחפור ביו"ט בעפר למטרת מצות "כיסוי הדם", ומה הדין באם יש לו דקר נעוץ מבעו"ט?

דף ז: ח:

תשובה :

1. **אם הדקר אינו נעוץ מבעוד יום** - לדעת בית הלל אסור לחפור, ואם העפר אינו תיחוח - יש גם איסור לכתוש [את הרגבים, והכתישה תולדה דטוחן היא, ומלאכה היא - רש"י], וכן יש איסור לטלטל את העפר, והגמ' (בדף ח:) אומרת: שאין עשה דכיסוי הדם דוחה ל"ת דיו"ט, הואיל ויו"ט יש בו גם עשה, ואין עשה דוחה ל"ת ועשה, אך לפי רבא (מובא בתוס' שם ד"ה סוף) הסובר: שאיסור מלאכה ביו"ט, הוא ל"ת בלבד בלא עשה - כשאין לו עפר, יכול לכסות בהרי דבתיש, מכח עשה דוחה ל"ת.

2. **אם הדקר נעוץ אבל העפר אינו תיחוח** - אסור לטחון למטרת הכיסוי, [לפי רבא - עיין בדין הקודם].

3. **כשהדקר נעוץ מבעוד יום, באופן שהעפר תיחוח** [שראוי לכסות עמו דם בלא טחינתו] - מותר לחפור, אף שעושה גומא, הואיל והוא מלאכה שאינה צריכה לגופה, שהרי אינו צריך לגומא.

לפי רש"י - זהו מפני שמקלקל הוא, וכל המקלקלין פטורין, [ואף שבכל הש"ס, כל המקלקלין פטורים, אבל לכתחילה אסור, הכא אפי' לכתחילה מותר משום שמחת יו"ט - תוס'], בתנאי שיחפור בדקר ויכסה.

לפי שיטת ר"י (בתוס' ד"ה ואינו, ובדף ט: ד"ה אמר) - לדעת בית שמאי צריך שיהא מוכן מערב יו"ט לצורך הכיסוי.

לפי שיטת ר"ת (בתוס' שם): - לדעת בית שמאי לא צריך הכנה, משום דקיי"ל שיחפור בדקר ויכסה, ועיין במה שכתבנו בתשובה הקודמת... האם ר"ת ור"י חולקים והאם על רש"י ובמה?

4. **כשהדקר נעוץ מבעוד יום אך באופן שהעפר התיחוח נמצא בכל המקום ואפי' מסביב לבור** - בתוס' (ד"ה בעפר) מבואר: שמותר לכסות, [ומ"מ אין לשחוט לכתחילה אפילו על סמך עפר כזה, וכו' - מ"ב ס"ק עג, והותר רק בדיעבד כשכבר שחט], הואיל ולא נחשב לחופר כלל, שהרי ע"י הוצאת הדקר נופל הקרקע מסביב ולא נעשה גומא, [בדין ג' הנ"ל... היכן... - נחלקו ב"ש וב"ה אם לכתחילה מותר לשחוט, ויחפור בדקר ויכסה, הואיל ונעשה שם גומא, כיון שיש שם רק קצת עפר תיחוח, ואילו בדין זה - אפי' ב"ה מודים, שאם עבר ושחט בלא שיש לו דקר נעוץ - שמותר לכסות, שהרי אין כאן שום חשש, לא של "מוקצה", לא של כתישה, ולא משום עשית גומא, ואיכא רק חזא איסורא דהיינו שאין העפר מוכן, ובחזא איסורא שרי - מג"א שם ס"ק כה, וכן פסק המ"ב ס"ק עג].

מה. מהו העפר שראוי לכסות בו דם?

דף ח:

תשובה :

1. **כל הקרוי "עפר"**, מבואר בתוס': שמכסים בו, אף אם אינו ראוי לגדל צמחים.

2. **אפר כירה**

לפי רש"י (ד"ה מותר) - מותר לכסות בו את הדם.

לפי התוס' (ד"ה הכי קאמר) בתירוץ הראשון - דין זה תלוי במחלוקת ב"ש וב"ה, שלפי בית שמאי - לא מכסים, הואיל ולא איקרי "עפר", וב"ה סוברים שמיקרי "עפר".

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יו"ד סימנים קפג-ר

ולפי תירוץ השני (וכן לקמן ט: ד"ה אמר) - גם לב"ש אפשר לכסות ב"אפר" כירה, הואיל ומגדל צמחים, ורק באפר שלא מגדל צמחים סוברים ב"ש שאין מכסים בו.

מו. האם מותר לטלטל "אפר כירה" ביו"ט, ומדוע?: דף ח.

תשובה:

1. **אם כשהוסק מעיו"ט - מותר, הואיל ומוכן הוא לענין טלטול לכל דבר, וכן אם הוסק ביו"ט ועדיין ראוי לצלות בו ביצה, דאגב שראוי ליטלו ולצלות בו ביצה, כן ראוי לטלטלו לצורך דבר אחר, ואם הוא פושט - עיין שנה"צ שם ס"ק צז.**

2. **אם כשהוסק ביו"ט והאפר כבר התקרר - אסור לטלטלו, נשחרי לא היה בדעתו על האפר מאתמול, - רש"י, ועיין מ"ב שם ס"ק עז, ובביה"ל ד"ה שראוי, ובשנה"צ ס"ק צז. ומבואר בתוס' (ד"ה אמר): שכן הלכתא, דליכא מאן דפליג בזה, מיהו לצורך אוכל נפש ושמחת יו"ט - מותר, והירושלמי מתיר באופן שכבר שחט ואין לו אפר, שמותר לו לכסות באפר שהוסק ביו"ט, לצורך מצות כיסוי, ונע"ע במש"כ המהרש"א, הקרני ראם, ובהגרעק"א.**

הלכה:

הש"ע (שם סעי' טו) פסק: אפר כירה שהוסק מעיו"ט מותר לכסות בו, ונאף לשחוט לכתחילה על דעת זה מותר - מ"ב ס"ק עז, אבל אם הוסק ביו"ט - אסור, אא"כ הוא חס שראוי לצלות בו ביצה, ואם שחט - מותר לכסות בו, אנ"פ שאינו ראוי לצלות בו ביצה, והרמ"א הוסיף: ומיהו עדיף טפי לכסות בדקר נעוץ בעפר תיחוח אם יש לו, ובמ"ב (ס"ק פ) הביא: דכמה אחרונים חולקים, וס"ל ליהפך דמוטב לכסות באפר "מוקצה" דאינו אלא טלטול בעלמא, ולא להגביה העפר עם הדקר שעושה גומא בידיים, ובשנה"צ (ס"ק ק). כתב: דנראה דלדקור כמה דקירות לכ"ע אינו נכון, במקום שיש אפר, אף שהוסק בו ביום.

מז. מהו דינו של עפר שהכניסו מלא קופתו או לגינתו לחורבתו?: דף ח.

תשובה:

דעת רב יהודה: שאם הכניס עפר מלא קופתו ונתנה בתוך ביתו - עושה בעפר כל צרכו, והוסיף בר זוטרא: דדוקא כשייחד לו קרן זווית ולא שטחה מותר, דמוכחא מילתא דלצרכי קבעי, וכשהעפר תיחוח שאין בו לא משום חפירה ולא כתישה. ובברייתא מבואר: שאם הכניס לגינתו ולחורבתו - מותר לכסות בו את הדם, רש"י (ד"ה הכניס, וד"ה מכניס) מפרש: שהברייתא מיירי כשהכניס עפר הרבה במקום אחד לצורך גינתו או לצורך חורבתו, דדעתיה עילויה לכל צרכי (ולא הוי "מוקצה"), לפי תירוץ א' בתוס' (ד"ה ואמר): הברייתא מתירה להשתמש בעפר לכל צרכי, ולפי תירוץ השני - הברייתא מתירה רק לצורך כיסוי הדם (שהוא צורך מזה, ושיטת הרשב"א: שההיתר בברייתא הוא רק בדיעבד שכבר שחט, אבל לא ראוי לשחוט לכתחילה על דעת זה, ויש להחמיר כסברא זו - מ"ב שם ס"ק פד, ובשנה"צ ס"ק קז).

הלכה:

הש"ע (שם סעי' טז, יז) פסק: כשיטת רש"י: שאם הכניס עפר הרבה לביתו צורך גינתו, והוא כנוס במקום אחד מותר לכסות בו, שכל זמן שהוא צבד, דעתו עליו לכל מה שיצטרך, אבל אם הכניס מלא קופה לצורך גינתו - לא, מאחר שהוא מועט הרי הוא בטל, ואילו אם הכניס מלא קופתו עפר לבית בסתם (לא לצורך גינתו) - עושה בו כל צרכו, ולא אמרינן שהוא בטל אגב קרקע הבית, והוא שייחד לו קרן זווית וכו', ואם הוא עפר תיחוח מותר לכסות בו, (וע"ע במ"ב שם ס"ק פא).

מח. האם ביו"ט מותר לשחוט "כוי", ולכסות את דמו, ומדוע?: דף ח. ח.

תשובה:

"כוי" שהוא ספק בהמה ספק חיה - אין שוחטין אותו ביו"ט, ואם שחטו - אין מכסין את דמו.

לפי רבא - מפני שאפר כירה דעתו לודאי ואין דעתו לספק, ואין האפר מוכן לו למטרת כיסוי. אך אם הזמין את העפר כדי לכסות את דם הכוי - מותר, ונע"ע שיטמ"ק.

אך לפי רמי בריה דרב ייבא - בכל מקרה אין שוחטין ואין מכסין את דמו, גזירה משום התרת חלב, ואפי' בדיעבד שכבר שחטו - אין מכסין את דמו, ולפי ר' זירא - אין שוחטין, משום שטורח טירחא לא של

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

מצוה.

מט.הכניס עפר לכסות בו צואה, האם מותר לכסות בו דם צפור, ומה הדין בהכניס כדי לכסות דם צפור, האם מותר לכסות בו צואה, ומדוע?

דף ח:

תשובה:

1. **הכניס עפר לכסות בו צואה - מותר לכסות בו צפור.**

2. **אם הכניס כדי לכסות בו דם צפור, לפי רבא - אסור, הואיל ואין דעתו על הספק.** [הרי"ף הרמב"ם והרא"ש לא העתיקו דינא דרבא, דהכניס לכסות דם צפור אסור לכסות בו צואה, דאפשר דס"ל דלמסקנא דרמי בר יבבא לא ס"ל כלל לחלק, בין ודאי לספק, ומה שדעתו היה להכין לודאי דעתו היה גם לספק - שעה"צ שם ס"ק קט, ובמ"ב שם ס"ק פ, הביא: שנחלקו הפוסקים אם קי"ל כרבא].

נ. שחט בהמה חיה ועוף ביו"ט ונתערב דמן, האם מותר לכסות את הדם, ומדוע?

דף ח:

תשובה:

אם יכול לכסות את הדם בדקירה אחת - מותר, ואם לאו - לא יכסה, משום דקא טרח נמי בשל בהמה, והרי בהמה אינה חייבת בכיסוי, נמצא דמטלטל עפר שלא לצורך. [זה דוקא שיש הרבה דם חיה ועוף עד שיהיה ניכר אדמימותם אילו דם הבהמה היה מים, דאל"כ היה פטור מכיסוי - מ"ב שם ע"פ השו"ע ביו"ד].

הלכה:

וכן פסק השו"ע (שם סעי' יט), ובמ"ב (ס"ק קג) מבואר: "דדקירה אחת" הוא לאו דוקא, והכונה שאין צריך להרבות בטלטול עפר בשביל דם הבהמה שניתוסף, עוד מבואר (בס"ק ג, ד): דאם יש לו דקר נעוץ מבעו"י בעפר תיחוח, נמי שרי בדקירה אחת, וכן בדיעבד אם שחט - מותר לכסות באפר שאין מוכן, וכן מבואר (בס"ק קה): דאם שחט באמצע החצר - מותר לכסות בעפר מוכן אפי' בכמה דקירות, כדי שלא יתלכלכו כליו.

נא. האם מותר לכסות ביו"ט דם ציפור שנשחטה בעיו"ט, ומדוע?

דף ח:

תשובה:

בכה"ג אין מכסין את הדם ביו"ט, הואיל וכל דבר שאפשר לעשותו מערב יו"ט ולא עשאו - אין מותר לעשותו ביו"ט. [ועיין מהר"ם].

הלכה:

וכן נפסק בשו"ע שם סעי' כ, ומבואר במ"ב (ס"ק קו): שלא יכסה אפי' יש לו עפר מוכן מעיו"ט, וע"ע בשעה"צ שם.

נב. מי שגילגל עיסה בערב יו"ט, וגמר הלישה היתה ביו"ט או בעיו"ט, האם מותר לו להפריש חלה ביו"ט, ומדוע?

דף ח: ט.

תשובה:

1. **מי שגילגל עיסה מערב יו"ט**

לפי אבנה דשמואל - אין מפריש חלתה ביו"ט, הואיל ויכול להפרישה בעיו"ט, והיא בכלל הגזירה שאין מגביהין תרומות ומעשרות ביו"ט.

לפי רבה - מפריש חלתה ביו"ט, ופירש"י: שלפי רבה הפרשת "חלה" ביו"ט, אינה בכלל האיסור של הגבהת "תרומות ומעשרות" ביו"ט, ואפי' אם גילגלה מבעוד יום, שהרי מותר לגלגלה ביו"ט ולאפותה כדי לאכול פת חמה.

לשיטת תוס': כל מה שרבה מתיר זה רק כשלא נגמרה לישתה בעיו"ט, דאין היא בכלל הגזירה שלא יפריש ביו"ט כשיכול היה להפריש בעיו"ט, הואיל ואין הרגילות להפריש חלה לפני גמר הלישה, עי' מבואר בתוס': שרבה כשמתיר - מתיר אף בארץ ישראל שחיוב החלה מדאורייתא,

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יו"ד סימנים קפג-ר

ואבוה דשמואל אוסר - אוסר גם בחו"ל, אף שחיוב החלה שם אינו מדאורייתא. ופסקו כרבה שהוא בתראה, והביאו תוספתא [פי' לא תוספתא במובנו הידוע, אלא הכוונה לאחד מבעלי התוספות - עיין מהרש"א, ומהר"ם שיף] שרבה שמתיר היינו דוקא בחלת חו"ל, דלא מיחזי כמתקן, כיון שבלאו הכי יוכל לאכול, אבל בא"י מודה שאסור, ודחו שיטה זו.

2. אם גמר ללוש בעיו"ט

לפי רש"י - כנ"ל דין...ב'.

לפי תוס' - לכו"ע אסור, דזה בכלל איסור הגבהת תרומות ומעשרות ביו"ט, וכל מה שרבה מתיר, היינו דוקא כשלא גמר ללוש, כנ"ל דין...ב'.

הלכה :

השו"ע (סי' תקו סעי' ג) פסק: הלש עיטה ביו"ט - יכול להפריש ממנה חלה ולהוליכה לכהן. אבל עיטה שנילושה בעיו"ט - אסור להפריש ממנה חלה ביו"ט. ומבואר במ"ב (ס"ק יט, כ): דמייירי שגמר כל הלישה מעיו"ט, דכבר נתחייב בהפרשת חלה, אבל אם היה לו לעסוק ביו"ט בגמר לישה, א"כ מעיו"ט לא נתחייב עדיין בחלה וכעתחזיל ללוש ביו"ט דמי. וזהו דוקא בחלה דידן שהיא חלת האור, אבל בעיטה שהורה - כל שהתחזיל בלישה בעיו"ט אין מפרישין ביו"ט, הואיל ובחלה טהורה החיוב להפריש מהתחלת העיטה - שנה"צ ס"ק כה, ואפי' בחלת חוץ לארץ הדין כן, ואפי' לא הפריש מחמת שכחה נמי אסור לו להפרישה, ואם עבר והפריש במזיד - אסור לו ולאחרים עד מוצאי יו"ט, ואם בשוגג - מותר מיד.

ג. מי שקצת להפריש חלה מעיו"ט, האם יש לו תקנה, מהי, ומדוע? דף ט.

תשובה :

בתוס' (ד"ה גלגל) מבואר : שלפי אבוה דשמואל, הסובר, שאיסור "הפרשת חלה" ביו"ט הוא בכלל איסור הגבהת "תרומות ומעשרות" ביו"ט, לכן: בארץ ישראל - אין לו תקנה, שהרי חיוב הפרשת חלה בא"י דאורייתא היא, והפת אסורה באיסור טבל, ואם בחו"ל - קיי"ל שאוכל והולך כל הפת, ומשייר כדי חלה ומפרישה למחרת.

ולפי רבה - שיטת רש"י (כנ"ל בתשובה הקודמת דין...ב): שמפריש חלה ואוכל אף בעיטה שנגמרה לישתה בעיו"ט, ואף בעיטת ארץ ישראל, שיטת התוס' (הנ"ל בתשובה הקודמת דין...א): באופנים שאסור להפריש חלה ביו"ט [כגון שגמר ללוש בעיו"ט], ינהג (בחלת חו"ל) כדלהלן:

1. כשאפה לחם אחד מעיסה אחת שיש בה שיעור "חלה" - יאכל וישאיר ממנה כדי שיעור חלה, ולמחרת יפריש "חלה".

2. אם אפה כמה לחמים, ובאופן שלישת הלחמים היתה כאחת - ישייר פת אחת בשביל כולם עד למחר, הואיל וגיבולן כאחד, אבל אם לישת הלחמים לא היתה כאחת - יאכל כל המצות, וישאיר מכל מצה חתיכה, ולמחר יניח החתיכות בסל אחד, ומצרפן לחלה ויפריש מכולם אחת.

וכן אם ירצה לעשות דבר קל יכול באופן שיאפה מצה אחת חדשה ביו"ט עצמו ויצרפם בסל אחד, ויפריש ממנה על כולם [אגב זה, שחיובה בא עכשיו, ואפי' בחלת אר"י יכול לעשות עצה זו - מ"ב שם ס"ק כה, נחלקו הפוסקים אם זה דוקא בשיש בעיטה החדשה שיעור חלה בפני עצמה, ובמקום הדחק יש להקל - מ"ב שם ס"ק כו].

3. חתיכת החלה צריכה להיות גדולה כדי שיהיה לה היכרא אחר ההפרשה, דכתיב "ראשית", דבעינן "שייריה ניכרין", ויש ראשונים החולקים על תוס' וס"ל שלא בעינן "שייריה ניכרין".

הלכה :

הרמ"א (שם) פסק: שאם לא הפריש בעיו"ט - לא יפריש אלא אוכל, ומשייר קצת, ולמחר מפריש מן המשויר חלה, ומבואר במ"ב (ס"ק כא): דזה דוקא בחו"ל דחיובה אינה מן התורה, אבל בחלת ארץ ישראל ליכא תקנה זו. עוד פסק הרמ"א: דמותר לאפות הפת ע"י שיאכל ממנו ויפריש אח"כ חלה, ובמ"ב (ס"ק כד), הביא: דיש מחמירים ואוסרים לאפות את כל העיטה, משום חלק החלה שיש בו שנאפית שלא לצורך יו"ט, ויש לחוש לזה לכתחילה, וכי, ואם עבר ואפה - בודאי מותר לו לאכול ולהניח מעט שיפריש מזה חלה

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משויירות ומחורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יו"ד סימנים קפג-ר

למוצאי יו"ט. עוד תקנה מביא הרמ"א: אם רוצה יוכל ללוש עוד עיסה אחת ביו"ט [שיש בה שיעור חלה, ויש מקילין בזה, ובשעת הדחק יש להקל כמותם - מ"ב ס"ק כו] ויצרפס יחד ויפריש מאותה עיסה גם על מה שלש מעיר"ט, ומבואר במ"ב (ס"ק כב): דמייירי שצריך לה או שרוצה לאכול פת חמה, ולכן לא איכפת לן אם אגבה מתוקן גם עיסה ראשונה, ואפי' בחזלת אר"י יכול לעשות עצה זו.

נד. האם מותר להוליך או להטות את הסולם כדי ליטול גוזלות מהשובך, והאם מותר להחזיר את הסולם, ומה דין טלטול סולם בשבת, ומדוע?
דף ט. ט.

תשובה:

לענין הולכת הסולם משובך לשובך - לתנא דמשנתינו אליבא דב"ש אסור, ואליבא דב"ה מותר, ובגמ' יש ב' לשונות אם מחלוקתם ברה"ר או ברה"י.

לפי לישנא קמא - ב"ה מתירין בין ברה"י בין ברה"ר, ואין לאסור משום מראית עין, שיגידו "להטיח גגו הוא צריך", הואיל ושובכו מעיד עליו, שהוא של שובך, וב"ש סוברים: שאין שובכו מעיד עליו, ואסור משום מראית עין, דהיינו שיגידו "להטיח גגו הוא צריך", ולכן ברה"ר - אין מוליכין, וברה"י - יהיה הדין תלוי במחלוקת תנאים בדבר שאסור לעשותו בפרהסיא משום מראית עין, אם מותר לעשותו בחדרי חדרים, ורב רב חנן סוברים: כהמ"ד שאסור.

לפי לישנא בתרא - רב חנן סובר כהמ"ד שמוותר, ולכו"ע אין אומרים "שובכו מעיד עליו", וב"ש וב"ה פליגי במחלוקת התנאים הנ"ל, באם דבר שאסור לעשותו בפרהסיא משום מראית עין מותר לעשותו בחדרי חדרים. ורב דסבר כהמ"ד שאסור, שיטת רש"י (אליבא דהלישנא בתרא): דרב יסבור, דב"ש וב"ה חולקים אם אומרים "שובכו מעיד עליו" (וכלישנא קמא הנ"ל), שיטת הי"מ ברש"י: רב ורב חנן, ב"ש וב"ה, פליגי במחלוקת התנאים, אבל לכו"ע אין אומרים "שובכו מעיד עליו".

נמצינו למדים אליבא דתנא דמשנתינו

לסוברים, "שובכו מעיד עליו" [וכן סוברים הלישנא קמא אליבא דב"ה, וכן שיטת רש"י אליבא דל"ב אליבא דרב, ורב חנן לא פליג על רב בזה] - בין ברה"ר בין ברה"י מותר, [אבל להחזיר - יתכן דלכו"ע אסור, עיין מהר"ם בעמ' ב], לסוברים שלא אומרים "שובכו מעיד עליו" [וכן סוברים שתי הלשונות אליבא דב"ש, וכן שיטת הי"מ שהביא רש"י שללישנא בתרא - לכו"ע לא אומרים "שובכו מעיד עליו", ושיטת רש"י בל"ב: דרק אליבא דרב חנן אליבא דב"ה, לא אומרים "שובכו מעיד עליו", ולכן] ברה"ר - אסור להוליך, אבל ברה"י - הדין תלוי במחלוקת תנאים בדין דבר שאסור לעשותו בפרהסיא משום מראית עין אם אסור לעשותו בצינעא.

לר"ש בן אלעזר דברייתא: להוליך - לכו"ע מותר, ופירש"י: מפני שצורך יו"ט היא, ונחלקו רק אם מותר להחזיר.

לפי ר' דוסא - [בין לפי ב"ש בין לפי ב"ה - תוד"ה מאי] מותר אך ורק להטות מחלון לחלון.

לפי אחרים משום ר' דוסא - אף מדדין.

עוד מבואר בגמ': שבסולם של עליה - לכו"ע אסור ואפי' להטותו, ופירש"י: דהוא ודאי אמרי "להטיח גגו הוא צריך".

לפי התוס' (ד"ה מאי) בתירוץ הראשון - סוגייתנו מדברת בסולמות גדולים שאז יש לחשוש משום מראית עין, אבל בקטנים - לכו"ע מותר ואין מראית עין.

ולפי תירוץ השני - סוגייתנו מדברת ביו"ט והחשש למראית עין יש גם בקטנים, אבל בשבת - לכו"ע מותר לטלטל את הסולם, שהרי אין לחשוש לשמא יוציא את הסולם מביתו.

לסיכום:

1. בסולם של שובך שהוא סולם גדול וביו"ט

לתנא דמשנתנו - הדין תלוי במחלוקת ב"ה וב"ש אם מותר להוליכו, [אבל להחזיר לכו"ע אסור].

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

- לר"ש בן אלעזר - מחלוקת ב"ש וב"ה היינו רק בלהחזיר את הסולם, אבל בלהוליך - לכו"ע מותר.
 ולפי רבי דוסא - לכו"ע אסור בין להוליך ובין להחזיר. ולהטות - לכו"ע מותר.
2. **בסולם של עליה** - לכו"ע אסור אפי' להטותו.
3. **בסולמות קטנים ובשבת** - לפי שני תירוצי התוס' לכו"ע מותר ואף לטלטלו.
4. **בסולם קטן וביו"ט**, לפי התירוץ הראשון בתוס' - לכו"ע מותר ואף לטלטלו, ולפי התירוץ השני - הדין תלוי במחלוקת ב"ש וב"ה ורבי דוסא.
5. **בסולם גדול ובשבת**, לפי התירוץ השני בתוס' - לכו"ע מותר בטלטול. ובתבו התוס': שיש לחשוש לדעת רבי דוסא.
- הלכה:

השו"ע (סי' תקיח סעי' ד) פסק: מותר לטלטל סולם של שובך, משובך לשובך אפי' ברשות הרבים, ומבואר במ"ב (ס"ק כה, כז): דמותר אפי' היה אפשר לו מאתמול, ומיירי שהכין היונים מבע"י. ואם מותר להחזיר הסולם אח"כ על מקומו הראשון - עיין שעה"צ ס"ק לב. עוד פסק השו"ע: דסולם של עליה אסור לטלטלו, ומבואר במ"ב (ס"ק כח): דאפי' ברה"י אסור משום מראית עין, ואפי' להטותו מקן זה לקן זה שבאותו שובך ג"כ אסור, וע"ע שם לענין סולמות שמיחדים לתשיש שבפנים הבית.

נה. כל דבר שאסרו חכמים משום מראית עין, האם מותר לעשותו בחזרי חדרים? דף ט.

תשובה:

מהתשובה הקודמת אנו למדים, שלפי תנא דמשנתינו - הדין תלוי במחלוקת תנאים, שלפי רבי אליעזר - מותר, ולפי רבי שמעון - אסור, רב סובר כרבי שמעון שאסור, ללישנא קמא: רב חנן סובר כרב דסבר כר"ש, ואילו ללישנא בתרא: רב חנן סובר: 1. כרבי אליעזר שמותר. 2. שב"ה וב"ש פליגי במחלוקת ר"א ור"ש.

נו. "מוחלפת השיטה", איזו שיטה, ... והאם לריך הכנה לפני יו"ט לצורך כיסוי הדם? דף ט.

תשובה:

1. **מוחלפת השיטה**

לפי רש"י - מוחלפת השיטה שבמשנה של "תריסים", ושל "עלי לקצב" ושל "עור לדורסן" - ואינה מוחלפת השיטה שבמשנה של "השוחט".

ולפי ר"ת - מוחלפת השיטה שבמשנה של "השוחט".

2. **אם צריך הכנה לפני יו"ט לצורך כיסוי הדם**

לפי תוס' - צריך הכנה לצורך כיסוי דם ביו"ט.

ולפי ר"ת - לא צריך, וע"ע במה שכתבנו לעיל תשובה מג, מד.

נז. האם מותר ליטול יונים מהשובך ביו"ט, ולשוחטן בו ביום, ומדוע? דף י. י.

תשובה:

1. **אם כשלא הזמין בעיו"ט** - אסור אפי' כשרוצה לשוחטן ולאוכלן בו ביום.

2. **אם כשהזמין בעיו"ט ע"י נענוע** - מותר, הואיל ועשה מעשה, ודוקא בקטנים שלא פרחו, דאל"כ אסור בכל גווני משום צידה - תוד"ה אין, ובמ"ב סי' תצז, ס"ק כט, כתב: שאפי' יכולים לפרוח מעט, כל שבקל לתופסו עד שא"צ לומר "הבא מצודה" שרין.

3. **אם הזמין בעיו"ט בדיבור, כשאמר "זה וזה אני נוטל"**

לפי ב"ש - הזמנה בדיבור לא מהני, דחיישינן שמא יתחרט ולא ישחטם.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

ולפי ב"ה - הוי הזמנה משום שמחת יו"ט.

4. אם הזמין בעיו"ט בדיבור, כשאמר "זה וזה אני נוטל" ובברכה שניה

רב הנו בר אמי סובר: שכל מה שב"ש מחמירים, זה רק בברכה ראשונה, הואיל וחוששין שאחר שיתפסם בידיו יתחרט ולא ישחטם, כדי שיהיה צוות לאמן, ולקיימת בריכה ראשונה מהשוברך גורם להרס השוברך. הואיל והאם נמצאת לבד, וב"ה לא חוששין לכך, אבל בברכה שניה - מודים לב"ה שהוי הזמנה.

5. אם הזמין בעיו"ט בדיבור, באופן שאמר "מכאן אני נוטל" [אליבא דב"ה]

לפי סתמא דגמ' - למ"ד "יש ברירה" מהני, ושלמ"ד "אין ברירה" אסור ליטול מהשוברך.

ולפי רבא - אפי' למ"ד "יש ברירה" הכא אסור ליטול מהשוברך, הואיל ורק באופן הקודם סוברים ב"ה שלא חוששים שיתחרט, הואיל ופירט בעיו"ט "זה וזה אני נוטל", אבל באופן שלא פירט בעיו"ט - מודים ב"ה שיש לחשוש שמא כשיקחם ביו"ט ימצאם כחוששים ויתחרט מלשוחטן.

הלכה :

השו"ע (ס' תצו סעי' י) פסק: כיצד הוא הזימון, אומר "זה וזה אני נוטל למחר", וא"צ לנענעם, אבל באומר "מכאן אני נוטל

למחר" - לא סגי.

נח. מת הנמצא בבית שיש בו הרבה פתחים, האם מטמא את הכלים הנמצאים תחת עובי התקרה של אחד הפתחים, ומדוע?

דף י.

תשובה :

א. אם כל הפתחים פתוחים או סגורים

כל הכלים טמאים, ופירש"י: דטמאים אף אם הכלים אינם נמצאים תחת גג המאהיל על המת, משום שגזרו חכמים טומאה על מקום שהוא דרך יציאת הטומאה שסופו לצאת דרך שם, וכאן שאין אנו יודעים באיזה יוציאנו - כולם טמאים, ועיין הגהות מהר"ב רנשבורג שהקשה דרש"י לקמן דף לז. מפרש: שכולם טמאים מכח הלכה למשה מסיני, ושבתיורי"ט כתב, דהניקור כפירש"י לקמן. וכתבו התוס' (ד"ה ב"ש): שלמ"ד "יש ברירה" צ"ל, שכולם טמאים רק באופן שעשו פתח חדש והוציאו את המת ממנו, דלא שייך ברירה, א"נ באופן שנשאר ויש גורסין "שנשרף" המת במקומו אבל בלא זה, רק תחת עובי של אותו פתח טמא, כמבואר לקמן דין ב', ורפבשטות רש"י מדלא חילק זאת, משמע שחולק על התוס' וס"ל: שכולם טמאים עד שנפתח, ואין על זה ברירה, יעוין רעק"א ופנ"י מש"כ בזה.

ב. אם נפתח אחד מהפתחים

1. הכלים שנמצאים תחת אותו פתח - טמאים, בין שהיו לפני כן ובין שהובאו אח"כ.
2. הכלים הנמצאים תחת שאר הפתחים באופן שהובאו לאחר מכן - טהורים, דודאי יוציאו את המת בהוא פתח שנפתח.

3. הכלים הנמצאים תחת שאר הפתחים באופן שהובאו לפני כן

לפי רבה - בין לפי ב"ש ובין לפי ב"ה אין ברירה ולכן טמאים.

לפי רבא - רק לב"ש טמאים, דס"ל "אין ברירה", אבל לב"ה כשרים, דס"ל "יש ברירה".

ג. כשחשב לפני המיתה לפתוח את אחד הפתחים ולהוציא בו את המת או בחלון שיש בו ארבעה על ארבעה

הרי פתח זה מצלת את שאר הפתחים מלטמא.

ד. כשחשב אחר המיתה את הנ"ל בנושא הקודם לענין הכלים שהובאו לאחר מחשבתו

לפי רבה - הדין תלוי במחלוקת ב"ש וב"ה, שלפי ב"ש: מחשבתו אינה מצלת, ופירש"י: הואיל וכבר ירדה

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

תורת טומאה לפתחים לפני מחשבה, לכן אינה מצלת אלא ע"י מעשה, כגון שנפתח אחד הפתחים כנ"ל נושא ב', ולפי ב"ה: מחשבתו מצלת. וולפי רבא - לכר"ע מחשבתו מצלת, הואיל וכל מחלוקת ב"ש וב"ה הוא אם יש ברירה.

ה. כנ"ל נושא ד', לענין הכלים שהובאו בין מיתה למחשבה

לפי רבה ורבי אושעיא - מחשבתו אינה מצלת, דבין ב"ש ובין ב"ה ס"ל: דאין ברירה.

ולפי רבא - רק ב"ש ס"ל דאין ברירה, ולכן אין מחשבתו מצלת, אבל לפי ב"ה מחשבתו מצלת, דס"ל יש ברירה.

נט. זימן יונים בעיו"ט, וביו"ט מצא יונים שצבען שונה או שיש בשובך יותר יונים או שיש פחות יונים, האם אמרינן שהם יונים אחרות ואסורות, והאם יש הבדל אם היו מקושרות, ומדוע?
דף י. י:

תשובה:

1. זימן שחורים ומצא לבנים, לבנים ומצא שחורים, שנים ומצא שלשה, וכן זימן שחורים ולבנים בשני קנין, ובבקר מצא שחורים במקום לבנים או לבנים במקום שחורים - כולם אסורים, ורק אם מכירן מותרין.

הלכה:

השו"ע (סי' תצז סעי' יב), פסק כן להלכה, ומבואר במ"ב (ס"ק לו) בשם האחרונים: דכל זה בהניחן קשורין או מותרין ומצא גם את השלישי קשור או מותר, אבל אם הניחן קשורין ומצאן כמו שהניחן, רק מצא אצלן שלישי שאינו קשור - אין לאסור השנים, עוד כתבו: דאין האחד אוסר כולם רק באם היו כולם לפנינו, אבל אם נאכל אחד מהם או נפל לים שכבר אינו בעולם - מותרים השאר, דאמרינן איטורא נפל או נאכל. עוד כתב (בס"ק ט): דאסורין רק כשיש עוד שובכים תוך חמישים אמה או שהיונים יכולים לפרוח קצת, דאל"ה מוטב לנו לומר שאיתהפוכי איתהפיך ממה שנאמר שבאו מעלמא.

2. זימן שלשה ומצא שנים, כשלא הניחם קשורים - מותרים, הואיל וגוזלות עשויין לדדות, ותלינן שהאחד הלך וחבריו נשארו, וואם הניחם קשורים, לפי הב"י - נחלקו בזה ר"י ור"א, לחד מ"ד גם בכה"ג מותרים, ולחד מ"ד אסורים, ולפי הפר"ח - לכר"ע אף בכה"ג מותרים, בין לרבי ובין לרבנן.

הלכה:

וכן פסק השו"ע (שם סעי' יג), וברמ"א שם פסק: דכן הדין אפי' אם היו קשורין יחד, וע"ע במ"ב שם ס"ק מא, מש"כ בשם הט"ז.

3. זימן יונים גדולים שבתוך הקן ומצא לפני הקן - אסורים, דיתכן ומה שהזמין פרחו, ואלו באו מעלמא. והמ"ב סקמ"ה, כותב: שגדולים הכונה אפי' שיכולים להפריח קצת, דאילו בגדולים ממש המפריחים כראוי - אסורים בכל גווני, משום "צידה", כנ"ל תשובה נז, בשם התוס' והמ"ב, עיי"ש.

4. אם הם היו גוזלות מדדין באופן שאין קן בתוך חמישים אמה, ואפי' שיש אלא שנמצא בקרן זוית - הרי אלו מותרים. וכן נפסק בשו"ע שם סעי' יד.

ס. מה הדין במי שהניח מנה ממעות מעשר שני, ומצא מאתיים או שהניח מאתיים ומצא מנה, ומדוע?
דף י. י:

תשובה:

לפי רבי - המעות אסורים, ולפי חכמים - כל המעות חולין, הואיל ומצא את המעות לא כמו שהניח, ולכן תולין להקל ולומר שנטל את הראשון ואלו אחרים.

לפי רעה אחת בגמ' - המחלוקת בין רבי לחכמים היא רק בשני כיסים, אבל בכיס אחד - אפי' רבי מודה שהמעות חולין.

ולפי הרעה השניה - כל המחלוקת היא בכיס אחד, אבל בשני כיסים - אפי' חכמים מודים שהמעות אסורים, דאמרינן "מנה מונח ומנה מוטל" וסובר רב אשי: שבכיס אחד - הכוונה לשני כיסים קשורין, ולפי"ז

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

יוצא: שבכיס אחד ממש - לכו"ע חולין, והמחלוקת ביניהם בשני כיסין ממש, שבקשורים למ"ד הראשון - הוא ככיס אחד ואין מחלוקת, ולמ"ד השני - מחלוקת (שלפי רבי - חזושיין שהקשר נותק), ובאינם קשורים, למ"ד הראשון - לכו"ע אסורים, ולמ"ד השני - מחלוקת, (וע"ע בתשובה הקודמת דין א'. בדברי המ"ב בסי' תצז ס"ק לו, מש"כ בשם האחרונים).

ס.א.האם מותר לטלטל את הכלי המיוחד לקצב עליו את הבשר או את ה"עלי" (הוא דף עב וכבד העשוי למטרת כתישה) כדי לקצוב עליהם בשר, ומדוע? דף יא.

תשובה :

1. **כלי המיוחד לקצב עליו בשר - מותר לטלטלו אפי' אם זה חדש, שלא קצב עליו מעולם.**

2. **את ה"עלי"**

לפי ב"ש - אסור, ד"מוקצה" הוא.

ולפי ב"ה - מותר, משום שמחת יו"ט, (התוס' לעיל דף ט: ד"ה אמר, הביאו שיש שפירשו: שמוחלפת השיטה, והסיקו כ"ת שאינה מוחלפת השיטה).

בתוס' (ד"ה אין) מבואר: שב"ש אוסרין רק ב"עלי" המיוחד, הואיל והוא אסור מדין "מוקצה מחמת חסרון כיס", אבל אם הוא אינו מיוחד - דינו כדין "כלי שמלאכתו לאיסור", שאפי' ב"ש מודים שמותר לטלטלו לצורך גופו או לצורך מקומו.

הלכה :

השו"ע (סי' תצט סעי' ה) פסק: עלי שהוא דף עב וכבד, וכלי הוא אלא שמלאכתו לאיסור לכתוש בו את הריפות - מותר לטלטלו כדי לקצוב עליו בשר, ולאחר שקצב עליו - אסור לטלטלו מחמה לצל, והוסיף הרמ"א: אבל לצורך גופו ומקומו שרי, ובמ"ב (ס"ק יט) הביא את דעת המג"א הסובר שאף אם העלי הוא "מוקצה" מחמת חסרון כיס, ג"כ מותר לטלטלו משום שמחת יו"ט, ובביה"ל מפקפק בזה, ונשאר בצ"ע לדינא.

עוד מבואר במ"ב (ס"ק כא): דבסדן העב שקוצבין עליו את הבשר, מותר לטלטלו אפי' מחמה לצל וכה"ג, הואיל והוא כלי שמלאכתו להיתר.

ס.ב.האם מותר ליתן את העור לפני הדורסן או לטלטלו, והאם מותר למלוח עליו בשר, ומדוע? דף י. יא.

תשובה :

1. **נתינת העור לפני הדורסן**

לפי ב"ש - אסור משום "מעבד".

ולפי ב"ה - מותר, הואיל ולא מוכחא מילתא ששטיחתו למטרת עיבוד, שהרי אפשר לומר ששטחה למטרת ישיבה, ומשום שמחת יו"ט התירו סופו משום תחילתו, כדי שלא ימנע מלשחוט, ולכן הותר לשטוח רק בבהמה שנשחטה ביו"ט.

2. **טילטולו - אם יש עמו כזית בשר לכו"ע מותר.**

3. **למלוח עליו בשר לצלי - לכו"ע מותר, הואיל ואין מולחין אותו יפה.**

4. **למלוח עליו בשר לקדירה - לכו"ע אסור, צלי כעין קדירה - ג"כ אסור.**

הלכה :

השו"ע (סי' תצט סעי' ג) פסק: בהמה שנשחטה ביו"ט מותר להגביה עורה, וליתנה במקום דריסת הרגליים, אע"פ שאין עליה בשר כלל, (אבל לשוחטה על גבי יתדות כדי שיתייבש - אסור, דמוכח הדבר שלצורך העור הוא עושה כן - מ"ב ס"ק ה) ומותר למלוח עליו מליחה קלה כדרך שמולחים לצלי, ומותר להערים למלוח כאן מעט וכאן מעט כד שימלח את כולו, אבל אם נשחטה מעיו"ט -

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאיילן לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יו"ד סימנים קפג-ר

אסור. ובמ"ב (ס"ק י) מבואר: דאם לא היה לו שהות מעיו"ט – יש להקל, ואם שכח למלוך בעיו"ט – אסור, ואם נשחט ביו"ט ראשון של גלויות – אפשר דדינה כאילו נשחטה בעיו"ט לענין טלטול העור ומליחתו כשיגיע יו"ט שני.

סג. האם ביו"ט מותר למלוך בשר או חלבנים, וכן לשוטחן על גבי יתידות, ומדוע? דף יא. יא.

תשובה:

1. **בשר** - מותר למולחו אפי' כמה חתיכות בבת אחת אע"פ שאינו צריך אלא אחת, וע"י הערמה - מותר למלוך אפי' חתיכה חתיכה, הערמה, פירש"י: לאחר שמלח זו כדי לאכלה היום אומר "חברתה ערבה עלי לאוכלה היום", וחוזר ומולחה.

בתוס' (ד"ה מערים) מבואר: שהערמה מותרת דוקא לפני הסעודה אבל אחר הסעודה - אסור.

2. **את החלבנים** - אין מולחין ביו"ט, ופירש"י: אפי' שנשחטה הבהמה ביו"ט, ולא מהפכין בהם, דחיישינן שאם נתיר לו לשטוח יתיר גם למלוך, ומליחה איסור דאורייתא הוא. משום רבי יהושע אמרו: שמותר לשוטחן ברוח על גבי יתידות, ובגמ' יש שתי לשונות אם הלכה כרבי יהושע.

הלכה:

השו"ע (שם סעיף ד) פסק: שאין מולחין את החלבנים ולא מהפכין בהם, אפי' לשוטחן על גבי יתידות, אע"פ שנשחטה ביו"ט, וכן אסור למלוך בשר עליהם באויר. ובמ"ב (ס"ק טו) הביא: דלפי הט"ז – יש להקל להתירו בטלטול, ולפי המ"א – אסור, אלא רק כדי להצניעו או שלא יסריחו. דשריטן סופו משום תחילתו, ואם נשחטה בעיו"ט – לכו"ע מותר לטלטלו, הואיל וראויים להדלקה מעיו"ט.

סד. האם מותר לסלק או להחזיר את התריסין ביו"ט, ומדוע? דף יא.

תשובה:

תריסי חנויות, [כמו תיבות הן, ואינן מחוברות לקרקע – רש"י ד"ה חנויות]

למ"ד יש בנין וסתירה בכלים - לכו"ע אסור [מדאורייתא].

למ"ד אין בנין וסתירה בכלים [במקום שאינו יוצר כלי חדש] **אליבא רב"ה** - מותר לסלק או להחזיר, משום שמחת יו"ט, בין אם אין לתריסין ציר כל עיקר, ובין אם הציר באמצע, ורק אם יש ציר מן הצד או בתריס של בתים שאין בזה משום צרכי רבים מודים ב"ה שאסור מדרבנן, ופירשו בתוס': משום שמא יתקע, ושלפי ב"ש, אם אין להם ציר - מותר, ואם יש להם ציר מן הצד - אסור להחזיר מדאורייתא, דס"ל יש בנין וסתירה בכלים, ואם הוא באמצע - אסור מדרבנן, דגזרינן ציר באמצע אטו ציר מן הצד.

במשנתנו מבואר: שלפי ב"ש - אסור אפי' לסלק, ובברייתא מובא דעתו של ר"ש בן אלעזר, הסובר: שב"ש מודים שמותר לסלק [כשיש להם ציר באמצע, ולא מן הצד].

סה. האם מותר להוציא ביו"ט מרה"י לרה"ר דברים שאינם לצורך אכילה, ומדוע? דף יב.

תשובה:

לפי ב"ש - כל דבר שאינו לצורך אכילה אסור מדאורייתא להוציאו ביו"ט, ולפי ב"ה - מותר.

לפי רב יצחק בר אבדימי ורב יוסף ורבי יוחנן - ב"ש וב"ה פליגי אם אמרינן "מתוך שהותרה הוצאה לצורך אכילה, הותרה נמי שלא לצורך אכילה".

ולפי רבה - לכו"ע לא אמרינן מתוך שהותרה לצורך הותרה נמי שלא לצורך, ופליגי אם יש איסור הוצאה ביו"ט.

לדעת רש"י (ד"ה ה"ג): לפי ב"ה - מדאורייתא מותר להוציא אפי' אבנים, דאמרינן "מתוך" גם לדבר שאינו צריך לו כלל ביו"ט, וסובר רב יוסף שמדרבנן אסור אף בטלטול, הואיל והוי טירחא דלא צריך, אבל על אוכלים וכלים לא גזרו, הואיל ואין גזרינן גזירה שאין הציבור יכולים לעמוד בו. דעת תוס': שלפי רב יוסף אליבא דב"ה, דבר שאין בו אפי' צורך קצת ולא משום שמחת יו"ט - אסור מדאורייתא

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יו"ד סימנים קפג-ר

להוציאו ביו"ט, ולכן אבנים בכל מקרה אסור להוציא, אבל אוכלים וכלים - רק כשיש צורך קצת מותר להוציאם. צורך קצת, היינו: קטן למולו, לולב לצאת בו, ס"ת לקרות בו, והר"ה סובר: דאף קטן לטייל עמו גם נקרא צורך קצת.

ולפי רבה אליבא דרב"ה - מדאורייתא מותר להוציא אפי' דבר שאין בו צורך כלל.

הלכה :

השו"ע (סי' תקיח סעי' א) פסק: מתוך שהותרה הוצאה לצורך אכילה הותרה אף שלא לצורך. כגון קטן ולולב וס"ת וכלים, אבל אבנים וכיוצא בהן אסור, והרמ"א כתב: דמה שהותר היינו דוקא כשצריכים לו קצת או שמתירא שלא יגנבו או שאר פסידא. ומבואר בביה"ל (שם ד"ה מתוך): דשיטת השו"ע כשיטת רש"י דהותרה אפי' שלא לצורך כלל, כל שאינו מוציאו לצורך מחר, ולא אסור חכמים אלא רק אבנים. ושכן שיטת הר"ף והרמב"ם, ושיש שפירשו בשיטת רש"י, שאם זה שלא לצורך כלל - אסור מדרבנן, ולפי"ז צ"ל שהרמ"א חולק על המחבר ושיטתו שמוותר להוציא את הנ"ל רק אם יש לו צורך קצת וכו', עיי"ש, ובד"ה הצריכים לו, מבואר: דאפי' אם היה רק לצורך מצוה דרבנן מותר. ובמ"ב (ס"ק ה, ו) מבואר: דמפתח שסוגר את האוכלים או כלים שצריך לאותו היום, וירא להניחו בביתו - מותר, ומפתח של תיבה שמונח שם מעותיו וירא להניחו בביתו, יש שהתירו, הואיל וזה עונג יו"ט שלא ידאג, ויש שכתבו שלא התיר בשביל הפסד ממוך, ונכון להחמיר כמותם, ומחזירים שהביאם ביו"ט וחושש מגניבתם - מותר להחזירם, אך מחזירים שהיו בביהכ"נ ואין צריך להם עוד - נכון להחמיר ולא להחזירם אף שיש חשש גניבה, עוד פסק השו"ע בסי' ב: שאסור ליהודי להוציא שום דבר ביו"ט לצורך אינו יהודי, ובמ"ב (ס"ק יב) כתב: דאסור אפי' אם זה אוכל נפש, וע"ע בזה בשע"צ ס"ק כב, מש"כ בזה.

סו. האם מותר ביו"ט לשחוט עולת נדבה או עולת חובה או שלמי נדבה... ומתנגד... או שלמי חובה, ומדוע?

תשובה :

1. עולת נדבה

לפי רבי יצחק בר אבדימי ולפי רבה ורבי יוחנן - הדין תלוי במחלוקת ב"ש וב"ה, שלפי ב"ש: לוקה, הואיל ולא אומרים "מתוך שהותרה שחיטה לצורך הותרה שלא לצורך", ולפי ב"ה: אינו לוקה, הואיל ואומרים "מתוך", ומבואר בתוס' (ד"ה השוחט): שלכו"ע השוחט נדרים ונדבות ביו"ט עובר ב"עשה", דכתיב "לכם" ולא לגבוה, ולא הבא מכלל עשה אין לוקין עליו. ולפי רבה - לכו"ע לוקה, דאף לפי ב"ה לא אמרינן "מתוך".

2. **עולת חובה - התוס' (שם) מביאים את הגמ' לקמן (דף יט.), שבעולת ראייה לפי ב"ש - לוקה, דכתיב "וחגותם" רק חגיגה מותר אבל עולת ראייה לא, הואיל וכולה כליל, ולפי ב"ה - מותר להביאם ביו"ט, דכתיב "לד", ורק תמידין ומוספין - מותר להביאם ביו"ט, הואיל והן קרבנות ציבור וזמנם קבוע.**

3. **שלמי חגיגה שהיא חובה - לכו"ע מותר, שהרי הם חובת היום וגם צורך האדם.**

4. **שלמי נדבה - בתוס' (שם) מבואר: שאף לפי ב"ש אינו לוקה, הואיל ויש בהם צורך הדיוט דהיינו אכילת בשרם, ואפי' ב"ה מודים שאין להביאם ביו"ט, דהרי ס"ל דאין מביאים נדרים ונדבות ביו"ט, דכתיב "לכם" ולא לגבוה, והיינו כדעת עולא אליבא דרב"ה לקמן דף יט., אולם רבי אלעזר בר שמעון ס"ל שם: שקרבין ביו"ט.**

סז. המבשל ביו"ט מאכלות אסורות, האם עובר איסור תורה, ומדוע?

תשובה :

למ"ד שלא אמרינן "מתוך" - לוקה, ולפי מ"ד שאמרינן "מתוך" - אינו עובר איסור, [לפי רש"י - דהרי אמרינן "מתוך" אף כשעושה לא לצורך כלל, לפי תוס' (ד"ה הכא): זהו משום שגם בישול לצורך מאכלות אסורות כשדעתו לאוכלם, הם בגדר "צורך יו"ט", והצ"ח כתב דרך אחרת בכוננת התוס', ובשיטתם לדינא, עיי"ש].

סח. האם מותר להוליך ביו"ט תרומות, פהונה, וחלה לכהן ולעני, ומדוע?

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 05276-123000 02-5822919

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

תשובה:

1. תרומות

לפי רבי יוסי - הדין תלוי במחלוקת ב"ש וב"ה, שלפי ב"ש - לא מוליכין, ולפי ב"ה - מוליכין.

לפי רבי יהודה ואחרים - אף לפי ב"ה לא מוליכין, הואיל ואינו זכאי בהרמתה, ומבואר בתוס' (ד"ה אין): שלפי ב"ש - אף אם יבוא הכהן או העני לביתו לא יתנם להם, ורק אם הם רגילים אצלו, מותר להם להוליכם אפי' לביתם, ובלבד שיודיעם לפני יו"ט, וכן הדין בכל מקום שנכתוב בתשובה זו "אין מוליכין".

רב יהודה אמר שמואל אומר: שהלכה כרבי יוסי, ופירש"י: ואליבא דב"ה דאפי' תרומה נמי מותר להוליך, ונע"ע ברש"ש על תוד"ה אין.

2. מתנות כהונה שנשחטו והורמו היום - לכו"ע מותר להוליך, וכן היא מסקנת הגמ'.

3. מתנות כהונה שנשחטו מאמש

לפי רבי יוסי - אף לב"ש מותר להפרישה ולהוליכה לכהן.

ולפי רבי יהודה ואחרים - הדין תלוי במחלוקת ב"ש וב"ה.

4. מתנות כהונה שנשחטו מאמש ולהוליכן עם של היום

לפי רבי יוסי ולר"י - לכו"ע שרי.

ולפי אחרים - הדין תלוי במחלוקת ב"ש וב"ה.

5. חלה - בגמ' משמע שדינה כמתנות כהונה, והט"ז סי' תקנ"ט ה' פסק: כב"ה אליבא דר"י. שגם תרומה מותר, ולכן חלה שהורמה מאמש מותר להוליכה לכהן ביו"ט. ואם נילושה מאמש. לפי הרי"ף ורש"י - אסור להפרישה ביו"ט, ולפי המהרי"א - מותר.

הלכה:

השו"ע (סי' תקנ"ט ג) פסק: הלש עישה ביו"ט - יכול להפריש ממנה חלה ולהוליכה לכהן, אבל עישה הנלושה בעיו"ט - אסור להפריש ממנה חלה ביו"ט, ונע"ע מש"כ לעיל תשובה נב דין ב.

ט. להסוכרים שאסור ביו"ט להוליך חלה ומתנות לכהן, האם החלה והמתנות אסורים גם בטלטול, ומדוע? דף יב:

תשובה:

מתוס' (ד"ה אין מוליכין) ניתן להוכיח שמותר בטלטול, מזה שכתבו: שאם יש כהן ועני הלמודים לאכול אצלו מותר לו לתתם להם, ובלבד שיודיעם מאתמול. ומאכילן דוקא בביתו, כדי שלא יאמרו העולם שהוא תרם אותם ביו"ט, וא"כ מוכח שלא הוי מוקצה, ולכאורה אם אין כהן רגיל - הוי מוקצה כדין כל טבל.

ע. האם מותר להפריש תרומות ומעשרות ביו"ט?

תשובה:

1. פירות שנתחייבו במעשרות לפני יו"ט - אסור.

2. אם במלילות או בקטניות שנתחייבו ביו"ט - מותר, [שאם פירות לא משכחת ליה שיתחייבו ביו"ט].

עא. מהו "למלול", ומהו "מנפח", והאם מותר למלול מלילות, ולנפחן בשבת וביו"ט, ומדוע? דף יב: יג:

תשובה:

1. למלול, והיינו לפרק את הגרגירים מקליפותיהן, ביז, לפי רבא - ביו"ט מותר, ופירש"י (ד"ה מוללין): הואיל והוי דש כלאחר יד, ואפי' בשבת לאו דאורייתא הוא, אלא מדרבנן, וביו"ט לא גזרו, וכן כתבו התוס' בדף יג: ד"ה כיצד מולל, דעת רבי יהודה בגמ' בשבת דף קכז. - בשבת מולל ואוכל ובלבד שלא ימלול בכלי הרבה, ולפי חכמים - מולל בראשו

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

אצבעותיו ואוכל, ובלבד שלא ימלול ביד הרבה כדרך שהוא נושה בחזק, ופירש"י שם: דרבנן מחמירי דבכולי ידא אסור. ובשעה"צ סי' שיש סק"א הביא שמהר"ח והערות משמע, שחזוקים על רש"י וסוברים: שמלילת שבליס איסורו מן התורה. ולכן אם מלל בער"ש דהיינו שפרק את הגרגירים מהשבליס לפני שבת, אזי בשבת מותר לו לנפח (פי' לקלף) מיד ליד ואוכל, אבל לא בקנון, ולא בתמחוי, ומבואר בתוס' (ד"ה כיצד מולל): דמה שכתוב בסוגיין דף יג: "כיצד הוא מנפח" הכוונה היא בשבת, (דביר"ט שרי אף בקנון ותמחוי) שלפי רב אדא בר אבהה אמר רב - מניח על קשרי אצבעותיו, ומעביר משם לידו השניה על קשרי אצבעותיו, ולפי ר' אלעזר - יכול להניח על כל היד, ולהעביר בכל כוחו לידו השניה, (ע"פ רע"ב ותפארת ישראל, מעשרות פ"ד מ"ה).

2. אם מלל בעיר"ט או ביר"ט - מנפח על יד על יד ופי' מעט מעט בין קשרי אצבעותיו, אבל בכפף - אסור, כמבואר בסוגיין לקמן דף יג: - תוס' שם ד"ה כיצד מנפח, ואוכל, אפי' בקנון ואפי' בתמחוי, אבל לא בנפה ולא בכברה. ואולם היר"ף הרא"ש והרמב"ם סוברים: שמלילה בשבת - מותרת בשינוי, וביר"ט מותר אף בלא שינוי.

הלכה :

השו"ע (סי' שיט סעי' ו) פסק: אין מוללין מלילות (בשבת) אלא מולל בשינוי מעט בראשי אצבעותיו, ומבואר ברמ"א: שמוותר בשינוי אף שמפרק האוכל מתוך השבליס, הואיל ואינו מפרק רק כלאחד יד כדי לאכול, ויש מחמירין, ומבואר במ"ב (ס"ק כב) דס"ל, דדוקא לרכך השבליס מותר ע"י שינוי, אבל לפרק הדגן מתוך השבליס אף ע"י שינוי אסור, אף שדעתו לאכול לאלתר, מפני שנראה כדש, אבל כשנתפרק הדגן מן השבליס מע"ש - מותר לקלפו לכו"ע, דאין זה מפרק כלל, ואפי' הרבה מותר כדאיתא בגמ', וכ"ז כשדעתו לאכול לאלתר, ובסעיף ז, פסק השו"ע: היו לו מלילות מער"ש - לא ינפח בקנון, ותמחוי, ולא בשתי ידיו, אלא מנפח בידו אחת בכל כוחו, ובמ"ב (ס"ק כה) מבואר: דה"ה אם מלל מעט בשבת ג"כ מותר לנפח בידו אחת.

השו"ע (סי' תקי סעי' א) פסק: מוללין מלילות ומפרכין קטניות כדרך ביר"ט, ומנפח מעט מעט ואוכל, ואפי' בקנון ותמחוי, אבל לא בטבלא - ולא בנפה ולא בכברה, ובמ"ב (ס"ק ג) כתב: ויש מחמירין דוקא בשינוי בראשי אצבעותיו, וועיין במזה"ש ובפרמ"ג שם, מש"כ בזה.

עב. הכניס שבליס או קטניות כדי לעשות מהם עיסה או כדי למוללן, וכן כשהכניסם סתם בלא שפירש מהם מטרות, האם חייב בתרומה, ומדוע? דף יג.

תשובה :

1. הכניס שבליס לעשות מהן עיסה - אוכל מהן ארעי, ופטור, הואיל ולא נגמרה מלאכתן לתרומה.

2. הכניס שבליס למוללן ביר"ט

לפי שיטת רש"י אליבא דרבי - חייב בתרומה, הואיל ורובן למלילות, וא"כ הכנסתו היינו "גורן" שלהם, ומפריש ביר"ט אפי' עבור אכילת ארעי, ושלפי ר' יוסי ב"ר יהודה - אוכל אכילת קבע בלי להפריש, דקסבר, רובם לדישה שאין גרנן אלא במירוח, ופטור.

ולפי שיטת תוס' (ד"ה הא) אליבא דרבי - אסור באכילה, הואיל ויכל להפרישן אתמול, ושלפי רבי יוסי בר יהודה - פטור מלהפריש רק על אכילת ארעי, אבל צריך הוא להפריש ביר"ט עבור אכילת קבע.

3. הכניס שבליס סתם ולא פירש שזה "לעיסה" - בתוס' (ד"ה איכא) מבואר: שאם לא פירש הרי הוא כמכניס למוללן.

4. קטניות שהכניסן בחבילין

לפי שיטת רש"י - הדין תלוי במחלוקת שבין שני הלשונות שבגמ', ללשון הראשון: חייב, הואיל ורוב האנשים אינם חובטים יחד אלא כדי צורכם, וללשון השני: פטור, דסבר שדרך האנשים להכניס חבילות גדולות יחד.

ולפי שיטת תוס' - אם פירש למוללן, ללשון הראשון...של...: טבל, וללשון השני: הדין תלוי במחלוקת רבי ורבי יוסי בר יהודה הנ"ל. ואם "סתם" ולא פירש, ללשון הראשון: הדין תלוי במחלוקת רבי ורבי יוסי בר יהודה הנ"ל, וללשון השני: לא טבל, ופטור.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

עג. האם מותר לבן לוי לקבל שבליים במעשרותיו לפני שהישראל הפריש תרומה גדולה, והאם מן התורה חייב הלוי ליתן מזה תרומה גדולה ותרומת מעשר, וכיצד עליו לנהוג, ומדוע? דף יג. יג:

תשובה:

רש"י מפרש: שהלוי המקבל שבליים במעשרותיו גורם לישראל להערים ולעבור בלאו של "מלאתך ודמעך לא תאחר", דעת ר"ש בן לקיש: שמן התורה חייב ליתן תרומת מעשר, ולא תרומה גדולה, שנאמר "והרמותם ממנו תרומת ד' מעשר מן המעשר", ואמנם הישראל צריך להפריש ג"כ תרומה גדולה על של עצמו – רש"י ד"ה פטור, מעשר מן המעשר אמרתי לך, ולא תרומה גדולה ותרומת מעשר מן המעשר, ועל כן קנסוהו חכמים שלפני שנותן את התרומת מעשר יעשה אותו גורן, ואם הלוי קיבל דגן אחר מירוח - אינו נפטר מתרומה גדולה, שנאמר "מכל מעשרותיכם".

עד. האם תרומה גדולה ותרומת מעשר ניטלת באומד ובמחשבה, ומנין למדים זאת? דף יג:

תשובה:

1. תרומה גדולה - מדאורייתא ניטלת באומד, לפי שאין בה שיעור וכדכתיב "ראשית דגנך", וחכמים נתנו בה שיעור, עין טובה, בינונית, ורעה, וכן ניטלת במחשבה [פי' נתן עיניו בצד זה ואוכל בצד אחר - רש"י. ועיין מה שכתבנו על מסכת קידושין דף מא:].

2. בתרומת מעשר

לפי אבא אלעזר בן גימל - תרומת מעשר ניטלת באומד כתרומה גדולה, שנאמר "ונחשב לכם תרומתכם", בשתי תרומות הכתוב מדבר, ולכן כשם שתרומה גדולה ניטלת באומד ובמחשבה כך תרומת מעשר, שיטת רש"י (ד"ה ובמחשבה): שמההיקש אנו למדים רק לענין שניטלת באומד, אבל שניטלת במחשבה, אנו למדים מהפסוק "ונחשב", שיטת תוס' (ד"ה כשם): שגם את ההלכה שתרומת מעשר ניטלת באומד, אנו למדים מתרומה גדולה.

ולפי הבבאים - תרומת מעשר לא ניטלת באומד, לפי ששיעורה קבוע מעשר מן המעשר.

עה. האם הפרשת תרומה גדולה ותרומת מעשר צריכה להיות מן ה"מוקף", ומנין למדים זאת? דף יג:

תשובה:

התוס' (ד"ה כשם, בשם הירושלמי) כתבו: שתרומה גדולה צריכה להיות מן המוקף, שנאמר "מכל מתנותיכם תרימו את כל תרומת ד', מכל חלבו את מקדשו ממנו", שתרומה גדולה בעינין "מוקף", אף שפסוק זה אמור לענין תרומת מעשר, אבל תרומת מעשר מדאורייתא לא צריכה הפרשה מן המוקף, וכמבואר במסכת ביכורים פרק ב. משנה ה. אולם הגמ' בגיטין דף 2: אומרת שתרומת מעשר צריכה להיות מן המוקף. ומבואר בתוס' שם ד"ה לתרום. שהיינו רק מדרבנן.

עו. המקלף שעורים [מקליפתן העליונה] או המולל מלילות של חיטים, [דהיינו שמממנו את השבליים בין אצבעותיו להסיר מהן את המוקף], **באלו אופנים מותר לאכול אף אם לא מעשרן, ובאלו מקרים חייב לעשרן, ומדוע? דף יג:**

תשובה:

1. המקלף שעורים, אם קילפן אחת אחת [לפני שמירוחן - רש"י] - מותר לאכלן, ופטור מן המעשר, דאכילת ארעי היא, ואם קלף ונתן לתוך ידו - חייב לעשרן, רש"י פירש: הואיל והוי ליה "קבע", תוס' (ד"ה ואם) פירשו: מפני שהוי "גמר מלאכה", הואיל והוא קולף הרבה ביחד. והנפק"מ בין רש"י לתוס' הוא, שלפי טעם רש"י - חיוב המעשר הוא רק מדרבנן, ולפי טעם התוס' - חיובו מדאורייתא.

2. המולל מלילות - מנערן מיד ליד כדי שיפול המוקף המעורב בגרעיני החיטים, ואוכל את הגרעינים, בלא לעשרם דאכילת ארעי היא, ואם נפח ונתן לתוך חיקו - חייב לעשרן.

עז. כיצד מותר ביו"ט לדוך תבלין, מלח, שומין, ופלפלין, ומה פסקו התוס' להלכה? דף יד:

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכ' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

תשובה :

א. תבלין

לפי ב"ה - נדוכין כדרכן במדוך של אבן בלא שינוי כלל.

לפי תנא דמשנתינו אליבא דב"ש - נדוכין במדוך של עץ, דהיינו בשינוי קטן.

ולפי ר"מ אליבא דב"ש - ב"ש לא חולקים בזה על ב"ה ולכו"ע מותר לדוכן בלא שינוי כלל.

ב. מלח

לפי תנא דמשנתינו אליבא דב"ה - צריך לעשות שינוי קטן, דהיינו במדוך של עץ.

לפי ר"מ אליבא דב"ה - אין צריך שום שינוי, (עיין רש"י ותוד"ה ד"ה לכל), ומותר אפי' לקדירה, אפי' אם המלח בפני עצמו.

לפי תנא דמשנתינו אליבא דב"ש - מותר רק ע"י שינוי גדול, דהיינו בפך ובעץ הפרור.

ולפי ר"מ אליבא דב"ש - לא נחלקו ב"ש וב"ה באופן שהמלח נדוך עם התבלין, שמותר לדוכם כדרכם, וכל המחלוקת היא רק לדוך את המלח בפני עצמו, שלפי ב"ש מותר לדוך מלח ע"י שינוי בפך ובעץ הפרור, ורק לצלי דהיינו דבר מועט.

הטעם שמלח חמור יותר מתבלין

לפי דעה אחת בגמ' - זהו מפני שכל הקדירות צריכות מלח והיה לו מאתמול לדוכן ולהכין מלח, משא"כ תבלין שאינו יודע בעיו"ט מה יעלה בליבו לאכול ביו"ט.

ולפי הדעה השניה - תבלין מפיג טעמו, ולכן אינו יכול לדוכו בעיו"ט, אבל מלח אינו מפיג טעמו ויוכל לדוכו בעיו"ט.

הנפק"מ: 1. באופן שיודע בעיו"ט איזה קדירה יבשל, שלפי הדעה הראשונה - אם לא דך את התבלין מעיו"ט צריך לעשות ביו"ט בשינוי, שהרי ידע מעיו"ט מה יאכל, ולפי הדעה השניה - א"צ, שהרי שייך שיפוג הטעם של התבלין. 2. אם התבלין של מוריקא, דהיינו כרכום שאינו מפיג טעמו, לדעה הראשונה - א"צ שינוי, שהרי אינו יודע מה יאכל, ולדעה השניה - צריך שינוי, שהרי כרכום אינו מפיג טעמו ויכל לעשותו מעיו"ט. [ואבל אם זה כרכום וגם ידע מעיו"ט מה יאכל - לפי שני הדעות צריך לדוך בשינוי].

בתוס' (ד"ה איכא) מבואר: שכל מחלוקת האמוראים... אזה אמוראים... היא רק אליבא דמשנתינו, דאילו אליבא דתנא דברייתא, דהיינו ר"מ אליבא דב"ה - אין נפק"מ ומותר בכל גווני.

ג. להלכה בתבלין

לפי שיטת ר"י (בתוד"ה איכא) - קיי"ל כתנא דמשנתנו אליבא דב"ה דתבלין בעי שינוי, וכן אזלינן לחומרא כשני האמוראים, דהיינו: שאם יודע מה יבשל מחר אף בדבר שפג טעמו או בדבר שלא פג טעמו אף שאינו יודע מה יבשל - יש לדוכן ביו"ט בשינוי, ורק בדבר שמתקלקל לגמרי אם מכינים אותו בעיו"ט - מותר להכינו ביו"ט, אף אם יודע בעיו"ט מה יאכל. לכן שומין - מותר לתקנם ביו"ט, וכן מפני שרוח רעה שורה עליהן כשנטחנן בלילה, וכן בפלפלין, כשלא ידע איזה קדירה יאכל, שמא מותר לדוכן במדוך של אבן, לפי שהן מפיגין טעמם, אבל אסור בריחיים, משום דמיחזי כעובדין דחול. [לפי ראב"ע לקמן דף כג. - מותר פלפלין אף בריחיים].

שיטת התוס' בשם הרי"ף: דקיי"ל כתנא דברייתא, שכל תבלין נידוכין כדרכן בלא שינוי, ורק במלח צריך לאצלו"י דרך שינוי מעט. והמחמיר לדוכן מעיו"ט הרבה ביחד יתברך באלקים ובשם המיוחד.

במלח, מבואר בתוס' (ד"ה בית הלל): שאם זה במלח ים - צריך שינוי ע"י שידוך אותו גרעין גרעין, ואם זה מלח שנעשה על ידי אדם - אין צריך שינוי, [המהרש"א תמה עה התוס': במאי מיירי משנתנו, אם בשל יד, מדוע לפי ב"ה מספיק שינוי מעט, ואם במלח שלנו, אז בכלל לא צריך שינוי].

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משויירות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויספיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

הלכה:

השור"ע (סי' תקי סעי' א) פסק: דכין את התבלין כדרך, שאם יודך אותם מבעו"י יפוג טעמן, אבל מלח אינו נידוך ביו"ט, ופי' מלח גם שצריך כתישה, דהיינו במלח ים, אבל מלח שלנו שנעשה דק מתחילתו ואח"כ נתבשל – מותר, ורק מפני מראית עין יש שמחמירין בזה – מ"ב סק"ה, ועיין בשע"צ סק"ו, אא"כ הטה המכתש או שידוך בקערה וכיוצא בזה, שאם שזק המלח מעו"ט לא יפג טעמו, ואם מעורב המלח עם התבלין, דך כדרכו ואינו חושש, הואיל ואינו טורח בה בפני עצמה – מ"ב סק"ו, ויש פוסקים הסוברים שה"ה במיני תבלין שאין מפיגין טעם כגון כרכום, שדינם כמלח שצריך לדוכם בשינוי, ובפרט היכא שידע מאתמול שיהיה צריך למחר כרכום לקדירתו, ויש להחמיר לחוש לסברא זו – מ"ב סק"ז, ואין שוחקין את הפלפלין ולא את החרדל בריחים שלהם, משום דהוי כעובדין דחול, אלא דך אותם במדוכה ככל תבלין, והרמ"א פסק: ומיהו נוהגין לשנות קצת בדיכת תבלין וכן ראוי להורות, ומבואר במ"ב (ס"ק יא): שגם הם לא אמרו אלא בתבלין, אבל בשום בצל ושחליים – לכו"ע אין לדוכם בעו"ט, אפי' ידע שיצטרך להם למחר, ועיין בשע"צ (שם ס"ק יח), לענין שום אם צריך שינוי.

עח. באלו אופנים מותר בנזפת לדרך תבלין ופלפלין, ובאלו אופנים אסור?

דף יד.

תשובה:

התוס' (ד"ה בית צלל) הביאו, דבגמ' בשבת (דף קמא). מבואר: שמותר לדרך תבלין בקתא דסכינא אחד אחד, אבל שנים שנים אסור, והעמידו את הגמ' שם שמדובר בשבת, ושארין לחלק בין תבלין לפלפלין. ונדלא כהר"ח שפירש את הגמ' בשבת דמיירי ביו"ט, דבריו הובאו בתוס' שם ד"ה הני.

עט. האם מותר ביו"ט לעשות "טיסני", ולכתוש במכתשת "חלקא ודייסא", ומדוע?

דף יד.

תשובה:

א. טיסני, (הוא מאכל הנעשה מחיטים שכל גרגיר נכתש לארבעה חלקים)

לפי אביי - אין עושין כלל, אפי' במכתשת קטנה, הואיל ובכתישתו יש טירחא גדולה, (הביה"ל סי' תקד, ד"ה אין, כתב: שלפי רבא – מותר בקטנה, ושכן מוכח מהמ"מ, וכ"כ המהר"ם שי"ף, אלא שהמאירי כתב: שאסור).

ב. חלקא ודייסא, (הם מאכלים הנעשויים מחיטים כתושות לשני חלקים וטרחתם פחותה)

לפי אביי - מותר רק במכתשת קטנה, הואיל והוי כלאחר יד, דאינה אלא לתבלין.

ולפי רבא - רק לבני בבל מותר לכתוש במכתשת קטנה, אבל לבני ארץ ישראל אסור אפי' במכתשת קטנה, (וה"ה לבני בבל כשיש להם עבדים, כדמוכח ממעשה דשמואל, רש"י מפרש: שבארץ ישראל אסרו משום שהיו רגילים להחזיק עבדים שמזלזלים בזה, ועושים כדרך בחול, ואומרים בקטנה עשינו, [אם דברי רש"י גם בעבדים לא פרוצים, והאם גם במשרתים ישראלים – עיין שער הציון שם ס"ק כב].

הלכה:

השור"ע (סי' תקד סעי' ג) פסק: אין כותשין הרפות במכתשת גדולה, אבל כותשין במכתשת קטנה, שזה הוא השינוי שלה, ובארץ ישראל אפי' בקטנה אסור, וכיון שאין אנו יודעים עכשיו מה נקרא גדולה או קטנה – יש לאסור הכל, ובמ"ב (ס"ק יד, טז) מבואר: שבדיעבד אם עבר וכתש, משמע מהגמ': שאסור לאכול מזה, והטעם שבארץ ישראל חמור יותר, לפי רש"י – כנ"ל, וא"כ לדינא בזמנינו היכי שמחזיקים עבדים כנענים אסור בכל גווי, ושהרמב"ם מפרש: שבאר"י החיטים היו משובחים באופן שכתשה מעו"ט לא פוגמתם, ולפי"ז כל מקום שהחיטים טובים ואינם נפגמים – אסור לדוכן ביו"ט, והראב"ד והרשב"א פירשו: שבארץ ישראל אסור, והואיל ומצוי שגם ביום חול כותשים במכתשת קטנה וליכא שינוי ביו"ט, ויש להחמיר ככל הפירושים, ובביה"ל דן בדין כתישת "טיסני" – תמצית דבריו הובאו לעיל דין א.

פ. מהו אופן הברירה המותר בקטניות ביו"ט, ומדוע?

דף יד.

תשובה:

א. כשהאוכל מרובה על הפסולת

לפי ב"ש - בורר אוכל מתוך הפסולת ואוכל, אבל אסור לברור את הפסולת מן האוכל, [לפי ב"ש – יו"ט ושבת

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משויירות וממורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

שווין לענין ברירה והוי איסור דאורייתא – ראש יוסף.]

ולפי ב"ה - ברירה בורר כדרכו (דהיינו את הפסולת מן האוכל) ודוקא בחיקו, בקנון, ובתמחוי ודמעוטי בטירחא עדיף – רש"י, אבל לא בטבלא, ולא בנפה, ולא בכברה, ולפי ב"ה – לצורך אוכל נפש מותר, ומדרבנן הוא שלמעוטי בטירחא עדיף – ראש יוסף]. **ואם בברירת הפסולת יש יותר טורח מברירת האוכל** - מודים ב"ה שבורר אוכל מתוך פסולת, דלמעוטי בטירחא עדיף.

ולפי ר"ג - אף מדיח ושולה.

הלכה :

השו"ע (סי' תקי סעי' ב) פסק: הבורר קטניות ביו"ט בורר כדרכו (הפסולת מהאוכל בלא שינוי, דלמעט בטירחא עדיף – מ"ב סק"ן), בחיקו ובתמחוי אבל לא בטבלא, ולא בנפה, ולא בכברה, בד"א כשהאוכל מרובה על הפסולת אבל אם הפסולת מרובה על האוכל – בורר האוכל ומניח את הפסולת, ואם היה טורח בברירת הפסולת מן האוכל יותר מטורח ברירת האוכל מן הפסולת, אע"פ שהאוכל מרובה – בורר את האוכל ומניח את הפסולת, ובביה"ל (ד"ה הבורר) בשם הגר"ז כתב: שרק בקטניות שאין דרך להכין לימים רבים התירו, אבל לא בחיטין שדרך להכין לימים רבים.

ב. כשהפסולת מרובה על האוכל

לפי שיטת רש"י - אף לפי ב"ה אסור לברור כלל, הואיל והאוכל מתבטל לפסולת, והכל "מוקצה", ולתירוץ ב' בתוס' אליבא דב"ש – ברירת האוכל מפסולת כשהיא מרובה האוכל אסורה מן התורה, ואילו בברירת הפסולת יש רק איסור מוקצה. שיטת תוס' במסכת שבת דף קמ"ב: ד"ה שאוכל: שלכו"ע – מותר לברור רק את האוכל, ואם תוס' בסוגיין סובר כרש"י הנ"ל או כתוס' במסכת שבת – עיין מהרש"א, ומהשו"ע הנ"ל מבואר שפסק כשיטת התוס' במסכת שבת.

ג. אם שניהם שווין בשיעור ובמורה

במאירי מבואר: שבורר איזה שירצה. וכן פסק המ"ב (שם ס"ק ח) והוסיף: אכן אם האוכל דק – יברור הפסולת, [אבל לפי ב"ש אסור כמו שבשבת אסור – ראש יוסף].

פא. האם ביו"ט מותר לשלוח דברי מאכל לחבירו, ומדוע?

דף יד:

תשובה :

1. **דבר המוכן שאין עשוי להניחו למחר** - לכו"ע מותר לשלוח.

2. **בהמה חיה ועופות בין חיין ובין שחוטין, וכן שמנים סלתות וקטניות**

לפי ב"ש - לא משלחין.

לפי ב"ה - משלחין, ובלבד שלא יעשנו בשורה, [פירושו - עיין לקמן בסמוך].

3. **תבואה**

לפי ב"ש וב"ה - לא משלחין.

לפי ר"ש - משלחין, הואיל ויכול לבשלם בקדירה או במכתשת קטנה, ודוקא בתבואה של חיטים לעשות לודיות, ותבואה של שעורים ליתן לבהמה, ועדשים לעשות רסיסין.

כל דבר שמותר לשלוח ביו"ט לא ישלחנו בשורה, דהיינו בשלשה בני אדם, ופירש"י: דאושא מילתא, ונראים כמוליכים למכור בשוק, והגמ' מסתפקת, באם מותר לשלוח שלשה מינים ע"י שלשה אנשים.

הלכה :

השו"ע (סי' תקטז סעי' א) פסק: מותר לשלוח לחבירו ביו"ט בהמה חיה ועוף אפי' חיים, ואפי' יודע שלא ישחטם, הואיל ויכול לשחטם ולאכלם – מ"ב סק"א, ואם עשויים לגדל וולדות – עיין במ"ב שם סק"ב, ובשנה"צ שם, וינות שמנים וסלתות וקטניות, אבל לא תבואה, לפי שמחוסרת טחינה שהיא מלאכה האסורה ביו"ט. ואם רוצה לשלוח שעורים לחבירו שיתן לבהמתו – עיין מ"ב סק"ה, ובשנה"צ סק"ט]. **ובסעיף ב' פסק השו"ע**: כל דבר שמותר לשלוח ביו"ט – לא ישלחן בשורה, דהיינו ג' בני אדם או יותר זה

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות וממורדות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 05276-123000 02-5822919

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

אחר זה נשאים כולם מין אחד, ונאפי' דרך מבוי המעורבת אסור - מ"ב סק"ו, ואם זה בחצר - עיין בשענה"צ סק"ו, אבל אם כל אחד נשוא מין אחד - מותר.

פ.ב. האם ביו"ט מותר לשלוח בגדים ותפילין לחבירו, ומדוע? דף יד: טו.

תשובה:

1. **כל שנאותין** (מתקשטין - רש"י) בו בחול, והוא מתוקן כל צרכו - משלחין אותו ביו"ט, אפי' בגד קשה שיש בו כלאים, שהרי מותר לישב עליו, הואיל ואין מתחממין ממנו, וכדלקמן תשובה פד, וכן יכול לשלוח תפילין שראוי להניחם בחול, (שהרי חבירו שמח בראיתן - רשב"א, והרא"ה כתב: כי לומד איך להניחן), שהרי אפי' אם מניחן ביו"ט - אינו עובר איסור.

2. **סנדל המסומר** - לא התירו לנעול אותו, משום מעשה שהיה, ולכן אסור לשלוח מנעל שאינו תפור, שהרי אינו ראוי ללבוש בחול בלא תפירה.

3. **מנעל לבן שיכול לנעלו ואין רגילים לנעלו**

לפי ת"ק - מותר.

ולפי רבי יהודה - אסור, מפני שצריך אומן (להשחירו - רש"י).

הלכה:

השורע (שם סעי' ג) פסק: משלחים כלים אנע"פ שאינם תפורים שהם ראויים לישען עליהם, ואפי' יש בהם כלאיים אם הם קשים, ומשלחין תפילין. כיון שראויים להניחם בחול, ומוסיף הרמ"א: וכל כיוצא בזה אפי' דרך רשות הרבים מותר לשלוח. ובמ"ב (ס"ק טו) הובא דעת המאירי בשם הירושלמי: דאין לשלוח תכשיטי זהב, ובשל כסף מגמגם שם, ובשיטמ"ק בשם הריטב"א ובאור זרוע סוברים: שמותר, כיון שראויים להתלבש בהן.

פ.ג. האם וילון ופרוכת שבמשכן מקבלים טומאה, ומדוע? דף יד:

תשובה:

1. **וילון** - מקבל טומאה, מפני שהשמש מתחמם כנגדו, ולפיכך יש תורת כלי עליו, ולא עשאוהו כאחד ממחיצות הבית שאינן מקבלות טומאה, (לפי הבה"ג המובא בתוד"ה מפני וילון מקבל טומאה לא מפני שהשמש מתחמם כנגדו, אלא כפשוטו, מפני שאינו קבוע ונחשב לכלי, משא"כ מחיצות הבית שהן קבועות - עיין צ"ח).

2. **פרוכת המשכן** - בתוס' (ד"ה מפני) מבואר: שמקבלת טומאה.

לפירוש הראשון בתוס' - הואיל ומאהילה על הארון, הרי היא ככלי.

לפירוש השני - הואיל והפרוכת משמשת כלי קיבול לכלי המשכן בשעה שעוברים ממקום למקום.

ולפי הבה"ג - דין הפרוכת כדין שאר וילון, (מפני שנחשב לכלי הואיל ואינו קבוע, כמבואר בצ"ח ובעוד אחרונים).

פ.ד. בגד כלאיים באלו אופנים התורה אסרתם, ובאלו רבנן גזרו, ובאלו מותרים אפי' מדרבנן, ומדוע? דף יד: טו.

תשובה:

מדאורייתא - אסור שבגד כלאיים יעלה על גוף האדם, שנאמר "לא יעלה עליך", ומדרבנן - אסור גם להציע תחת האדם, כדי לישב עליו או לישן עליו, אפי' עשר מצעות זו על גב זו אסור, וה"ה שאין לעשותו וילון הואיל והשמש מתחמם כנגדו. ודוקא בבגד רך, אבל בבגד קשה - אין בו משום כלאיים, הואיל ואינו מחמם, וכן צררי דפשיטי (פי' בגד שצוררין בו מעות - רש"י) - מותר להשיב בחיקו, דהמעות מקשין אותו ואינו מחמם, אבל צררי דבורני (בגד ששמין בו זרעים - רש"י), לפי רבא - אסור, לפי רב אשי - מותר, הואיל ואין דרך חימום בכך.

לפי שיטת רש"י (ד"ה בקשין) - מותר להציע תחתיו בגד קשה כדי לישב או לשכב עליו, אבל אסור ללבושו

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

[מדאורייתא - דוקא אם הוא "שוע טווי ונוז", ומדרבנן - כל בגד].

ולפי שיטת תוס' (ד"ה אלא, וכן שיטת רש"י ביומא - עיין מהרש"א, ובקרני ראם) - דוקא **אם הבגד הוא "שוע טווי ונוז"**, שלבישתו אסורה מדאורייתא, אפי' אם הבגד קשה, ורק בגדי כהונה בשעת עבודה התורה לא אסרתם - הדין הוא שהצעתם תחתיו אסורה מדרבנן רק ברכין ולא בקשין, **אבל אם הבגד הוא לא "שוע טווי ונוז"**, שברכין איסור לבישתו הוא רק מדרבנן - אז בקשין מותר אפי' ללבושו, ורבנן לא גזרו בזה. עוד מבואר בתוס': שבגד העשוי משתי שכבות פשתן ובתוכו צמר שאינו תפור בפשתן, אם הצמר עשוי בבד אחד, באופן שיצא כולו במשיכתו דרך קרע הפשתן - מותר אפי' מדרבנן, ואם עשוי מכמה חתיכות שלא יצאו כולם במשיכתן דרך קרע בפשתן - אסור מדרבנן.

לסיכום:

1. **בגד "שוע טווי ונוז" לענין לבישתו** - אסורה מדאורייתא אפי' בקשין, חוץ מכהנים בשעת עבודתם, שהתורה התירתם לגמרי.
2. **בגד "שוע טווי ונוז" לענין הצעתם תחתיו** - אסורה מדרבנן רק ברכין ולא בקשין.
3. **בגד שאינו "שוע טווי ונוז" והבגד רך** - אסור מדרבנן הן ללבושו, והן להציע תחתיו, ולישב עליו.
4. **בגד שאינו "שוע טווי ונוז" והבגד קשה**

לפי רש"י - אסור מדרבנן ללבושו, אבל להציע תחתיו מותר.

ולפי התוס' - מותר אפי' ללבושו.

11 פתמי שבא בדרך בערש"ק ותפילין בראשו ושקעה עליו חמה, כיצד עליו לנהוג, ומדוע: דף טו.

תשובה:

1. **מקום שאינו משתמר בכלל** - מותר ללבושם אפי' מונחים על השדה, ולהכניסם למקום המשתמר לגמרי.
2. **אם מונחים במקום המשתמר מכלבי ולא מגנבי** - לא יגע בהם.
3. **אם מונחים בראשו, ויש לו בית הסמוך לחומה** - יביאם לשם, ואם אין לו בית סמוך - יביאם לביתו.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאיילן לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-02-123000-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

פרק שני

יום טוב

א. האם מותר ביו"ט שחל להיות בערב שבת לבשל עבור שבת, וכיצד יש לנהוג, והאם זה מדאורייתא, ומדוע?
דף טו: יז:

תשובה:

מן התורה המבשל מיו"ט לשבת אינו לוקה, משום שאמרינן הואיל ומיקלעי ליה אורחים וחזי ליה, אלא שמדרבנן אסור לבשל ביו"ט עבור שבת, עד שיניח "ערובי תבשילין", ואסמכוהו רבנן אקראי, לפי שמואל - זהו ממה שנאמר "זכור את יום השבת לקדשו" זכרהו מאחר שבא להשכיחו, ויש תנא שלומד זאת מ"את אשר תאפו אפו". **בטעם תקנה זו: לפי רבא** - לכבוד שבת תקנוהו, כדי שיברור מנה יפה לשבת, ומנה יפה ליו"ט, ולפי רב אשי - לכבוד יו"ט תקנוהו, כדי שיאמרו מיו"ט לשבת אין מבשילין, וכ"ש מיו"ט לחול. וחז"ל תקנו, שאם עושה "עירובי תבשילין" לפני יו"ט - מותר לבשל ביו"ט עבור שבת, הואיל ונחשב שגומר את הבישול שהתחיל בעיו"ט, אבל להתחיל לבשל עבור שבת - אסור.

אפשרות נוספת לבשל ביו"ט עבור שבת: על ידי שיבשל ליו"ט, ואם הותיר הותיר, ודוקא בלא הערמה, ופירש"י (בדף יז: ד"ה שלא יערים, ובתוס' שם ד"ה ובלבד): שזה דוקא בשתי קדירות, שיאמר אני צריך להזמין אורחים או יבואו לי אורחים, ולכן אסור, אבל בקדירה אחת - מותר להערים ולהרבות.

הלכה:

השו"ע (סי' תקכז סעי' א) פסק: יו"ט שחל להיות בערב שבת, לא יבשל בתחילה לצורך שבת בקדירה בפני עצמה, אבל מבשל הוא כמה קדירות ליו"ט, ואם הותיר הותיר לשבת, וע"י עירוב מבשל בתחילה בשבת. ומבואר במ"ב (ס"ק ב, ג, ובביה"ל שם): דאיסור בישול ביו"ט עבור שבת הוא רק מדרבנן. משום סברא "דהואיל ואלו מקלעי אורחים", ולכן מהני העירוב, ושיש לזוהר להקדים לגמור הכנת מאכליו לשבת בעוד היום גדול. דאילו סמוך לחשיכה בזמן שלא שייך שיצטרך לו ביו"ט גופא - יש כאן לתא דמלאכה דאורייתא.

ב. כמה תבשילין דרושים לצורך "עירוב תבשילין", והאם מועיל בפת לבד או בתבשיל לבד, והאם זה מועיל לכמה תבשילין?
דף טו: טז. יז:

תשובה:

א. כשרוצה לבשל

לפי ב"ש - בעיו"ט עושה שני תבשילין לשם עירוב, וסומך עליו לשבת, וסובר רבי חנניה: שלפי ב"ש - אין אופין אא"כ ערב בפת, ואין מבשילין אא"כ ערב בתבשיל, ואין טומנין אא"כ היו לו חמין טמונים בעיו"ט, ווסברי: דאפי' בשלשה תבשילין צריך שיהא לכל אחד ואחד כנגדו - שיטת ר"ת בתוד"ה אמר רבא.

לפי תנא דמשנתינו אליבא דב"ה - מספיק תבשיל אחד ועושה בו כל צרכו.

ולפי התנא דהברייתא (בדף יז:): **אליבא דב"ה** - צריך דוקא ב' תבשילין, ולא פליגי על ב"ש בזה, ומחלוקתם הוא באם דג וביצה שעליו נחשב ב' תבשילין או תבשיל אחד וצריך להוסיף עוד תבשיל, ואמר רבא (שם): הלכתא כתנא דידן ואליבא דב"ה, ופירש"י: דס"ל דאפשר רק בתבשיל אחד, וסובר אביי (בדף טז:): שדוקא בתבשיל מהני, אבל בפת - לא מהני.

ב. כשרוצה לאפות

לפי שיטת ר"ת (בתוד"ה אמר רבא) - **אם רוצה לאפות**, אף לפי ב"ה צריך לערב גם בפת, ואינו יכול לאפות על סמך עירוב תבשילין שעשה.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויספיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

ולפי שיטת ר"י - לב"ה מספיק תבשיל אחד לכל דבר, בין לאפות ובין לבשל. [מדברי התוס' משמע שמחלוקת ר"ת ור"י תלוי במחלוקת רבי אליעזר ורבי יהושע, ופליגי אם קי"ל כר"א או כר"י].

הלכה :

השו"ע (סי' תקכז סעי' ב) פסק: עירוב זה נושין אותו ותבשיל, ואם לא עשאו אלא מתבשיל לבד - מותר, ומבואר במ"ב (ס"ק ו, ז): דאם א"צ לאפות ביו"ט, ורק לבשל אף לכתחילה סגי בתבשיל אחד לכ"ע, ואם עשה מפת לבד, לתבשיל - ודאי לא מהני, ואם מהני לפת לחוד - יש דעות בין הפוסקים, והאחרונים הסכימו דלא מהני, דעיקר העירוב נתקן מתבשיל, (וע"ע בשעה"צ ס"ק יח, מש"כ בזה).

ג. האם מי שאבד או נאכל עירובו יכול לבשל לצורך שבת?

דף טו: יז:

תשובה :

אינו יכול להתחיל לבשל לצורך שבת, ויכול לבשל רק באם נשתייר ממנו כזית.

הלכה :

וכן נפסק בשו"ע שם סעי' טו, ובסעיף יז, פסק השו"ע: שאם התחיל בעיסתו ונאכל העירוב גומר אותה עיסה, וה"ה שאם התחיל לבשל שגומר את אותה תבשיל, ובביה"ל הביא: שיש מקילין שאם התחיל עושה כל צרכיו. עיי"ש.

ד. האם מועיל "עירוב תבשילין" שאחר עשה?

דף טו: טז:

תשובה :

לפי רב חסדא - מהפסוק "לאין נכון לו" למדים שמי שלא הניח "עירובי תבשילין", יכול לסמוך על מי שעשה וכיון עבור אחרים.

ולפי האיבא דאמרי - שמועיל דוקא למי שלא היה לו להניח "עירובי תבשילין", ופירש"י: כגון שאבדה לו אבידה מעיו"ט ומחזר כל היום אחריה, אבל מי שהיה לו להניח "עירובי תבשילין" ולא הניח פושע הוא. [וע"ע לקמן תשובה ז].

הלכה :

השו"ע (סי' תקכז סעי' ז) פסק: מצוה על כל אדם לערב, ומצוה על כל גדול העיר לערב על כל בני עירו, כדי שיסמוך עליו מי ששכח או נאנס או שהניח עירוב וואבד, וה"ה עם הארץ שאינו יודע לערב - רמ"א, וה"ה אם חשב שיכולים לצאת בעירוב של גדול הדור - מ"ב ס"ק כד, אבל מי שאפשר לו לערב ולא עירב מפני שרוצה לסמוך על עירובו של גדול העיר - נקרא פושע, ואינו יוצא בו, ולכן אין הגדול רשאי לכוון להוציאם, הואיל וזולזלו בתקנת חכמים - שעה"צ ס"ק לז, ומבואר במ"ב (ס"ק כב): דמי ששכח ברגל ראשון ושוב ברגל השני - דינו כפושע, הואיל וניכר שאינו חרד לדבר ד', ובס"ק כו, מביא המ"ב: דהרבה פוסקים ס"ל שכל אדם יכול לסמוך לכתחילה על עירוב של גדול העיר, ואף הגדולים מכוונים בעירובם להקנות לכל אדם ובכל אופן, ורק מי שבכל פעם עושה לעצמו ומראה שאינו סומך על גדול העיר, וקרה ששכח כמה פעמים - בזה אין הגדול מוציא, ואפשר בדיעבד יש לסמוך על פוסקים אלו, ולהקל משום שמחת יו"ט, ונע"ע לקמן תשובה ז.

ה. ממה אפשר לעשות "עירובי תבשילין", וממה לא, ומדוע?

דף טז: טז:

תשובה :

כל תבשיל, אפי' עדשים שבשולי קדירה או שמנונית שעל גבי הסכין גוררו וסומך עליו, וכן צלי, וכל דבר כבוש או שלוק, וקולייס האספנין שנתן עליו חמין מערב יו"ט, ודוקא בדבר שיש בו שיעור כזית, ונבמליח אף שהוא כרותח אין מערבין בו - מ"ב, שם ס"ק יג, ובשעה"צ ס"ק כב, עיי"ש.

לפי הלשון הראשון... בגמ'... - אפשר לסמוך על "דייסא", הואיל וניתן לעשות, "עירובי תבשילין" מדבר שלא שכית, אף שלא מלפתים בו את הפת.

ולפי הלשון השני - אי אפשר, הואיל וצריך דוקא דבר שמלפתים בו את הפת, והרי דייסא אין מלפתין בו את הפת. ולכו"ע אין לעשות "עירובי תבשילין" מפת, שהרי הוא לא תבשיל, וגם לא מלפתין בו את הפת,

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכ' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יו"ד סימנים קפג-ר

וגם הוא שכּיח, [ועיין גם במש"כ לעיל תשובה ב]. וכן נפסק בשו"ע (שם סעי' ג-ו), ודוקא בדבר שמלפתיים בו את הפת, אבל דייסא לא.

ו. מה נכלל בכלל גזירת "בישולי נכרים", ועל מה לא גזרו: דף טז. טז:

תשובה:

חכמים גזרו על בישולי נכרים משום חתנות, ולא גזרו בדבר שנאכל כמו שהוא חי, [דין פת עכ"ס – עיין שו"ע יור"ד סי' קיב סעי' א', ובש"ך שם], ובתוס' (ד"ה דיגים) מבואר: שגם על דבר שאינו עולה על שולחן מלכים לא גזרו, אבל על דבר שלפעמים עולה על שולחן מלכים ללפת בו את הפת - גזרו.

ז. המערב עבור אחרים, וכ"ל תשובה ד, האם זה מועיל לכל אדם: דף טז:

תשובה:

מי שפשע ולא עשה - דינו התבאר לעיל תשובה ד', ומבואר עוד בגמ': דהמערב עבור אחרים - אינו צריך לפרט למי, אלא מניח עבור כל בני העיר, וכל מי שהוא בתחום העיר יוצא בו, אבל מי שמחוץ לתחום - לא, [ופירש"י: מפני שלא עלו על ליבו לזכרו], ודוקא אם היה בדעת המניח להוציא את האחר, אבל דעת מי שהניחו בשבילו - לא צריך.

הלכה:

השו"ע (שם סעי' ח) פסק: כשמערב על אחרים אינו צריך לפרט, אלא מניח בכלל על כל בני העיר, וכל מי שהוא בתחום העיר יוצא בו, וברמ"א הוסיף: אבל מי שהוא מחוץ לתחום - אינו יוצא בו, אפי' הניח "עירובי תחומין" ויכול לבוא לכאן, אא"כ התנה עליו המניח בהדיא, ובסעיף ט, נפסק: דעת מניח בעינין שיכוין להוציא אחר, אבל דעת מי שהניחו בשבילו - לא בעינין בשנת הנחה, רק שיודיעוהו ביו"ט קודם שיתחיל לבשל לצורך השבת, והוסיף הרמ"א: ואם דרך הגדול להניח עליהם - סומכין עליו מסתמא, ומבואר במ"ב (ס"ק לב): דהיינו רק לאותן ששכחו או נאנסו, וכי' עיי"ש. ובסעי' י', נפסק: שהמערב על אחרים צריך לזכות להם ע"י אחר.

ח. יו"ט שחל להיות בערב שבת, האם יכולים לערב בו "עירובי תחומין" או "עירובי חצרות", ומדוע: דף טז:

תשובה:

1. "עירובי תחומין" - לא, מפני שנראה כמתקן, ואתה אוסרו בדבר האסור לו.
2. עירובי חצרות

לפי ת"ק - לא, הואיל ונראה כמתקן דבר.

ולפי רבי - אפשר לערב, הואיל ואי אפשר לאסור דבר המותר לו, והרי איסור טלטול אין ביו"ט.

הלכה:

השו"ע (סי' תקכח סעי' ב) פסק: שאין מערבין לא "עירובי חצרות", ולא "עירובי תחומין" והוסיף הרמ"א: דכן הדין אפי' הניח עירובי תבשילין.

ט. מהו סדר תפילת לחש ביו"ט שחל להיות בשבת, ובשבת שחל להיות בר"ח או בחול של מועד, וכיצד נפסק להלכה: דף יז:

תשובה:

א. יו"ט שחל להיות בשבת

לפי ב"ש - מתפלל שמונה ברכות, ואומר של שבת בפני עצמה, ושל יו"ט בפני עצמה.

לפי ב"ה - מתפלל שבע ברכות, מתחיל בשל שבת, ומסיים בשל שבת, ואומר "קדושת היום" באמצע (דהיינו ברכה אחת לשניהם).

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכי' למחבר, ויסיפיש, טל: 05276-123000 02-5822919

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

ולפי רבי - אף חותם "מקדש השבת ישראל והזמנים", והגמ' פסקה כרבי, וזה הפילה היא תפילה של יו"ט - מהרש"א.

הלכה :

וכן נפסק בשו"ע (סי' תפז סעי' א), ובמ"ב (ס"ק ז) כתב: בדיעבד אם לא הזכיר רק שבת או ישראל והזמנים לבד - הדין תלוי במחלוקת אחרונים, ובביה"ל הכריע, שאם הזכיר רק שבת לבד בודאי אין לחזור הברכה משום זה.

ב. שבת שחל להיות בר"ח או בחולו של מועד

לפי ת"ק - בערבית שחרית ומנחה מתפלל שבע, ואומר: מעין המאורע ב"עבודה" [כגון יעלה ויבוא - רש"י, דהיינו תפילת שבת רגילה בתוספת "יעלה ויבוא"], ואם לא אמר - מחזירין אותו.

לפי רבי אליעזר - אומרו ב"הודאה" [כמו שאומר "על הניסים" בחנוכה ובפורים - רש"י].

ולפי רשב"ג ורבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקא - מתחיל בשל שבת ומסיים בשל שבת, ואומר "קדושת היום" באמצע, והיינו כתפילת יו"ט ממש, ואמר רב הונא דאין הלכה כאותו הזוג, דהיינו רשב"ג ורבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקא. ופירש"י (ד"ה כל מקום): שהלכה כת"ק שאומר מעין המאורע ב"עבודה".

הלכה :

וכן נפסק בשו"ע (סי' תכה סעי' א, ובסי' תצ סעי' ט) ובדיעבד אם חתם "מקדש השבת ישראל והזמנים" - מבואר בביה"ל (ד"ה מתפלל): שא"צ לחזור, ואם חתם "ישראל והזמנים", ולא הזכיר של שבת - לא יצא, ואם חזר תוך כדי דיבור ואמר "מקדש השבת" - יצא.

ג. כנ"ל אולם במוספין

לפי ת"ק הנ"ל - מתחיל בשל שבת ומסיים בשל שבת ואומר "קדושת היום" באמצע, ופירש"י (שם, וכן התוס' בד"ה אין): דבזה אין הלכה כת"ק אלא כרבי הנ"ל, דאמר: אף חותם בה "מקדש השבת ישראל והזמנים" או "ראשי חדשים" בר"ח.

הלכה :

וכן נפסק בשו"ע (שם סעי' ב), דמתפלל כדרך שמתפלל במוסף של יו"ט, וכן בסי' תכו, סעי' ג, נפסק: דחותם "מקדש השבת ישראל וראשי חדשים", ובמ"ב (ס"ק ט, ובשעה"צ ס"ק ו) מבואר: דאם חתם בשל שבת לבד יצא בדיעבד.

י. האם אפשר ביו"ט ראשון של ר"ה או ביו"ט ראשון של גלויות שחל ביום חמישי, לעשות "עירובי תבשילין" או "עירובי תחומין" ע"י תנאי, ומדוע? דף טז: יז.

תשובה :

1. **ביו"ט ראשון של ר"ה - מבואר ברש"י (דף טז: ד"ה לשנה): שאי אפשר.**

2. **ביו"ט ראשון של גלויות לענין "עירובי תבשילין" - לכו"ע אפשר לעשות "עירובי תבשילין" ע"י תנאי, ופירש"י: משום כבוד שבת התירו.**

3. **ביו"ט ראשון של גלויות לענין "עירובי תחומין"**

לפי רב הייא בר אשי אמר רב - יכולים לעשות גם "עירובי תחומין" ע"י תנאי.

ולפי רבא - "עירובי תחומין" אי אפשר לעשות, הואיל ולמיקני שביתה בשבתא לא עושים, תוס' פירשו: משום שהיינו "הכנה", והר"ף והרא"ש פירשו: דקנין שביתה הוא קנין בית, ובית לא קנין ביו"ט אפי' בתנאי, והפנ"י דייק שרש"י מפרש: משום שמיחזי כמתקן.

הלכה :

השו"ע (סי' תקכז סעי' כב) פסק: שאם נזכר ביו"ט ראשון שלא עירב, אם הוא ביו"ט של ר"ה - אינו יכול לערב על תנאי, אבל אם בשאר ימים טובים של גלויות - יכול לערב בתנאי "אם היום קודש" אי"צ לערב, ואם היום חול, בעירוב זה יהא שרא לן לאפיי

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות וממורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יו"ט סימנים קפג-ר

ולבשולי, ולמחר א"צ לומר כלום, וי"א דאי לית ליה מידי דבשיל מאתמול – לא מהני תנאי, ובמ"ב (ס"ק עה) מבואר: דנקטינן כסברא הראשונה, ובס' תקכח סעי' ב נפסק בשו"ע: ד"עירובי תחומין" אין מניחין אותו ביו"ט בתנאי, ו"עירובי חצרות" – יכול לערב בתנאי, ובמ"ב (ס"ק ו) מבואר: דבדיעבד בשכבר עירב – מהני בשני יו"ט של גלויות.

יא. איזה עצה יש לאדם שלא עירב "עירובי תבשילין", ובכך יהיה לו צרכי שבת? דף יז.

תשובה:

אף שאסור לבשל או לשחוט ביו"ט לצורך מחר, מ"מ יכולים למלאות את כל הקדירה בשר, אע"פ שאין צריכים אלא לחתיכה אחת, וכן למלאות חבית של מים אע"פ שאינו צריך אלא לקיתון אחד, הואיל ואינו מרבה בטירחא בגלל התוספת.

לפי ת"ק - אין עצה זו מועילה לאפית פת, הואיל וכל ככר וככר צריכה אפיה ורדיה לעצמה.

ולפי רבי שמעון בן אלעזר - מועילה עצה זו גם בפת וימלא את כל התנור פת, מפני שהפת נאפית יפה בזמן שהתנור מלא, ופסק רבא: הלכה כרבי שמעון בן אלעזר.

עצה נוספת - מקנה קמחו לאחרים, שעשו לעצמם "עירובי תבשילין", והם אופין לו ומבשלים לו. והגמ' לקמן דף כא: אמרת, "אמר רב הונא מי שלא הניח "עירובי תבשילין" אופין לו פת אחת וטומנין לו קדירה אחת ומדליקין לו את הנר, משום רבי יצחק אמרו, אף צולין לו דג קטן, תניא נמי הכי" וכו', וכתב שם הרא"ש בס' טו, יש מדקדק מדקתני "אופין לו ומבשלין לו" משמע שאחרים נושאים לו, אבל לא הוא עצמו, וליתא, דאם יש אחרים שנירבו יקנה להם קמחו ויעשו לו צרכיו, וכו', הלכך מיירי בדליכא מאן דעירב, ומשום כדי חייו התיירו לו לעשות דבר מועט, ואופין ומבשלין לו אבני ביתו קאי וכו'.

הלכה:

השו"ע (סי' תקג סעי' א) פסק: ממלאה אשה קדירה בשר אע"פ שאינה צריכה אלא לחתיכה אחת, ודוקא קודם אכילה אבל אחר אכילה – אינה יכולה לבשל ולומר "אוכל ממנה כזית", הואיל והוי הערמה, ומבואר במ"ב (ס"ק ה-ז): דאף אחר שהניחה הקדירה על האש מותר להוסיף בשר, מפני שהתבשיל מתוקן יותר כשיש בשר הרבה, ואפי' היא בקדירה קטנה, מותר ליתנו בקדירה גדולה, ודוקא בתבשיל של בשר או דגים, אבל בשאר תבשילין כשצולין בשר על השיפוד – אינו רשאי להוסיף בשביל לילה כשעומד כבר השיפוד על האש, אבל בתחילה – יכולה להוסיף כמה שתדחה, כיון שהוא בטירחא אחת, ובלבד שלא תאמר בפיה "שמבשלת לצורך לילה", ובדיעבד אינו נאסר עי"ז. וכן אם אינה צריכה רק להתבשיל או רק לרוטב בלבד ג"כ מותר, דכל זה משתבח ע"י הבשר, ואם א"צ לסעודה היום כלל, ועיקר בישולו רק לצורך הלילה, ואוכל קצת ממנה – יש אוסרין דהוא בכלל הערמה, ויש מתירין, והעולם נוהגין להקל, ואין למחות בידם, וברמ"א נפסק: שיכולה לבשל הרבה קדירות ולאכול מכל אחת מעט, ומבואר במ"ב (ס"ק י): דמיירי שבכל קדירה יש מין בפני עצמו, אבל מין אחד בשתי קדירות אין להתיר, וכן בס' תקכו סעי' כא, הובאו ב' הדעות, ובמ"ב (שם ס"ק עא) הביא: דאם אירע שלא אכל כלל ממין אחד – יש מחמירים בזה, ושכן נראה להחמיר בזה, עי"ש. ובשו"ע (סי' תקכו סעי' כ) פסק: מי שלא עירב כשם שאסור לבשל לעצמו, כך אסור לבשל לאחרים ואפי' בביתם, וגם אחרים אסורים לבשל לו ואין לו תקנה אלא שיתן במתנה את קמחו ותבשילו לאחרים שערבו, והם אופין ומבשלים ונותנים לו, ואפי' בביתו יכולים לבשל, ואם אין שם אחרים שנירבו י"א שמותר לאפות בצמצום פת אחד ולבשל קדרה אחת ולהדליק נר אחד, ובשעה"צ (ס"ק פח) כתב: הפוסקים סתמו דבריהם, ומסתברא דשיעורו כפי מה שצריך לו למוזנותיו לכל השבת, וכן בקדירה, וא"צ לצמצם בזה, ומה שכתבו "בצמצום", היינו שלא להרבות במיני לחמים, וכן במיני תבשילין, דהלא ירבה במלאכת לישא, וכן בטורח תיקוני הבישול.

יב. אם עבר ובישל במזיד כמה קדירות או שהערים לבשל ב' קדירות, האם מותר לאכול, ומדוע? דף יז.

תשובה:

1. אם כשעבר ואפה - הגמ' נשארה בספק.

2. אם כשהערים

לפי רב אשי - אסור באכילה, דחמיר ממזיד, ופירש"י: דאילו מזיד, רשע הוא לעבור על דברי חכמים, ואין אחרים למדים ממנו, והוא עצמו משים אל לבו ושב, הלכך לא מעקרא תורת עירוב, אבל מערים, סבור לעשות בהיתר הלכך לא ישיב אל לבו לחזור בו ואחרים למדים הימנו, ומעקרא תורת עירוב.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 05276-123000 02-5822919

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יו"ד סימנים קפג-ר

לפי ר"נ בר יצחק - הערמה דינה כמזיד, שלפי חנניה אליבא דב"ש שמחמיר בעירוב תבשילין ה"ה מחמיר שאם הערים או עבר במזיד, שהאוכל אסור באכילה.

הלכה :

השו"ע (סי' תקנ"ט סעי' ב, ג) פסק: אם עבר במזיד או בשוגג ובישל כמה קדירות לצורך יו"ט - מותר לאוכלן בשבת או בחול ומהיה ראוי לקונסו לפי ראות עיניו ב"ד על מה שעשה - ביה"ל, ואם הערים לבשל ב' קדירות לצורך היום והותיר אחת לצורך מחר - אסור לאוכלה, ומבואר במ"ב (ס"ק עט): דהיינו לו ולב"ב, דקנסוהו חכמים, אבל לאחרים מותר למוצאי יו"ט מיד, ואף לו אינו אסור רק עד מוצאי שבת, וע"ע בשע"צ (ס"ק קח): שלפי הגר"ז אסור לו לעולם, כדין מזיד של שבת, עיי"ש.

יג. המעשר פירותיו בשבת במזיד, האם מותר לו לאוכלם, ומדוע? דף יז:

תשובה :

1. אם יש לו פירות אחרים - אסור לו לאוכלם, הואיל ועבר על האיסור דרבנן ש"אין מגביהין תרומות ומעשרות ביו"ט, ואינו מפסיד מעונג שבת, שהרי יש לו פירות אחרים.

2. ואם אין לו פירות אחרים - לכאורה זה תלוי בספק הגמ' בעבר ואפה אם מותר באכילה, [מסקנת הגמ' איסורא דשבת שאני, הרש"ש מפרש: שלפי"ז ה"ה דהחמירו אפי' בשבותין דידיה דהיינו גם לעבר ועשר, ושכך מצא בב"י בשם הרשב"א, אבל רש"י לא פירש כן].

יד. האם מותר להטביל כלים בשבת או ביו"ט, ומדוע? דף יז-יט:

תשובה :

א. כלי שנממא לפני שבת או יו"ט מאב הטומאה

אסור מדרבנן להטבילו בשבת

לפי רבה - שמא יטלנו בידו ויעבידנו ד' אמות ברשות הרבים, ואפי' אם יש בור בחצירו אסור בשבת להטבילו, וכן אסור להטבילו ביו"ט דגזרו זה משום זה.

לפי רב יוסף - גזירה משום סחיטה, ואף בכלים שאינם בני סחיטה, דגזרו זה משום זה.

ולפי רב ביבי - גזירה שמא ישהה, ופירש"י ותוס' - דהיינו שחוששים שמא ישהה עד שבת ויו"ט ויבוא לידי תקלה להשתמש בהם תרומה. [הגמ' אומרת: תניא כוותיה דרב ביבי - עיין תו"ט מש"כ בזה], לפי רבא: מפני שנראה כמתקן כלי, ודומה לתקנת מלאכה. לכו"ע מותר לשאוב מים בכלי טמא, וממילא זה נטהר, דהרואה אומר לשאוב מים הוא צריך, ולכן לא מיחזי כמתקן, [ועיין מהרש"א], וכן נדה שאין לה בגדים מערמת וטובלת בבגדיה, [ואין אסור מטעם כיבוס, הואיל והוי דרך טינוף - תוד"ה מערמת].

ב. להטביל כלי שנממא לפני שבת ויו"ט מולד הטומאה

לפי שיטת רש"י - דמותר, הואיל וטומאתו מדרבנן, ולא מיחזי כמתקן, [ועיין מה שכתבנו לקמן דין ד'].

ולפי הפירוש האחר המובא ברש"י - אסור, שהרי יכל להטבילו לפני שבת ויו"ט.

ג. להטביל כלי שנממא מאב הטומאה בשבת או ביו"ט.

לפי שיטת רש"י (הנ"ל) - מותר, הואיל ולא יכל להטבילו לפני שבת ויו"ט.

ולפי הפירוש האחר המובא ברש"י - אסור, הואיל וצריך הערב שמש, ואין מטבילין לצורך חול.

ד. להטביל כלי שבשבת או ביו"ט נממא מולד הטומאה

מותר להטבילו ביו"ט, (בין לרש"י ובין לפירוש האחר). הגמ' אליבא דהטעם של רבה והטעם של רב יוסף אומרת: שלא גזרו כלי שנממא מולד הטומאה אטו כלי שנממא באב הטומאה, מפני שלא משכחת ליה אלא בכהנים, והרי כהנים זריזין הן, ומבואר בתוס' (ד"ה היכי): שלפי"ז מיירי דוקא בכלי מנוקב שאין ראוי להשתמש במים,

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יו"ט טימנים קפג-ר

ואבל בשאינו מנוקב – אסור להטבילו שהרי "כל הפוסל תרומה מטמא את המשקין להיות תחילה", משכחת ליה אף בישראל, ויש לגזור אטו אב הטומאה.

ה. להטביל [כלי טמא – רש"י] על גב מימיו לטהרו

1. בשבת - אסור.

2. ביו"ט

לפי רבי - אסור.

ולפי רבנו - מותר.

ו. מטבילין [כלי טהור] מגב לגב ומחבורה לחבורה

פי' מי שהטביל כליו לפני יו"ט על דעת לדרוך זיתים או לשם חבורה אחת, וביו"ט רוצה להחמיר ולהטבילן שוב לשם ענבים או לשם חבורה אחרת - מותר לו להטבילן, הואיל ואין כאן תיקון כלי.

טו. האם בשבת וביו"ט מותר להשיק מים לטהרן [במקוה של מים מלוחים – רש"י, ועיין תפארת ישראל?] דף יז: יח:

תשובה:

1. ביו"ט בכלי אבן - מותר.

2. בשבת בכלי אבן

לפי רבי - אסור.

ולפי רבנו - מותר.

3. בכלי עץ - רש"י כותב: שבכלי עץ טמא אסור, לכו"ע אף ביו"ט, ובתוס' (ד"ה ושיון) כתבו: שאף בטהור אסור, לפי שהוא מקבל טומאה מן המשקין, ואין לגרום טומאה לכלי בידיים ע"מ להטבילו ביו"ט.

טז. האם מותר לחייבי טבילות לטבול בשבת וביו"ט, ומדוע? דף יז: יח:

תשובה:

לפי ב"ש - אין לטמא לטבול בשבת וביו"ט, [אטו גזירת הטבלת כלים – מאיר].

לפי ב"ה - מותר לטבול, [נפני שאין שייך באדם הטעם של "העברת ד"א ברה"ר", ולא של "סחיטה", ולא של "שמא ישהה", כמבואר בתוד"ה גזירה שמא, עיי"ש, ולא של "נראה כמתקן", כי דרכן בשבת לטבול כדי להקרו].

ומבואר בברייתא: שמותר לחייבי הטבילות, לטבול כדרכן בין בתשעה באב ובין ביוה"כ, [נדלא גזרו משום "דנראה כמתקן", הואיל ובשבת מותר, ולא איתפריש דעתן של ב"ש אם חולקים על הברייתא של "כל חייבי טבילות", דיתכן וב"ש מודים הואיל ולא יכלו לטבול קודם]. ומבואר בתוס' (ד"ה כל חייבי): שטובלין כדרכן אף למ"ד טבילה בזמנה לאו מצוה, ובעל קרי טובל והולך עד המנחה, אבל לאחר המנחה - לא, אולם ר' חנינא בן אנטיגנוס חולק וסובר: כדאי בית אלוקינא לאבד טבילה אחת בשנה, ולא לטבול בתשעה באב, והלכתא שלא טובלים בתשעה באב.

עוד אומר ר"י: שבזמן הזה - אין טובלין אפי' ביוה"כ, הואיל ומטרת הטבילה רק כדי לטהרה לבעלה, והרי אפי' אם תטבול גם אסורה לבעלה.

יז. האם מותר בשבת לאדם לאכול מאכל או לשתות משקה למטרת רפואה, ומדוע? דף יח:

תשובה:

מאכל שאין דרכו לאוכלו וכן משקה שאין דרך לשתותו - אסור, הואיל והדבר ניכר שלרפואה הוא, וכל רפואה במקום שאין בו סרך סכנה, אסרו חכמים משום "גזירת סממנין" שהיא תולדת "טוחן", וחומץ יש בו רפואה לשינים כואבות, לכן החושש בשינוי - לא יהא מגמע ופולט, שהרי ניכר בהפלטתו שלצורך רפואה

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

הוא, אבל מגמע ובולע, ומותר אף אם הוא אחר אכילתו, הואיל ובולעו.

יח. האם מותר להטביל כלי טמא בבין השמשות, ומדוע? דף יט.

תשובה:

לפי ת"ק - מותר, ורק בכלי שנטמא מערב יו"ט אין מטבילין אותו בבין השמשות של יו"ט, מפני שהוא ספק לילה, ונמצא מטביל ביו"ט.

ולפי ר"ש שזורי - אדם שראינו שאינו יודע דין בהלכות טומאה אם בא להטביל אפי' בחול, ואפי' באופן שבא לשאול דין אחר שלא כתוב בתורה] אנו צריכים למחות בידו, [אבל ת"ק ס"ל דאם בא לשאול דין אחר שלא כתוב בתורה - אין למחות בידו, דלא חיישינן מדלא ידע זה ה"ה דלא יודע שצריך הערב שמש - מאירי].

יט. האם מותר ביו"ט להקריב עולות ושלמים, ומדוע? דף יט.

תשובה:

עיינ לעיל פרק א, תשובה סז.

כ. האם "סמיכה" על קרבן ביו"ט מותרת, ומדוע? דף יט-כ.

תשובה:

לפי ב"ה - מותר, ולפי ב"ש - אסור, בביאור מחלוקתם נאמרו ג' ביאורים, וכדלהלן:

1. רש"י (במשנתינו) מפרש: הואיל והסמיכה אסורה משום "שבות", שבכל כוחו היה סומך, והוי ליה משתמש בבעלי חיים, [לפי רש"י לכו"ע בעינן תכף לסמיכה שחיטה], ומבואר בתוס' (ד"ה דלא): שרש"י פירש יפה, הואיל ובמסכת חגיגה דף טז: משמע, שבהכי פליגי לרבי יוחנן.
2. רבי יוסי (בדף כ.) פירש: שפליגי אם אמרינן "תכף לסמיכה שחיטה", שלפי ב"ש לא אמרינן, ולכן גזרו חכמים שלא לסמוך ביו"ט, שהרי היה יכול לסמוך בעיו"ט ולשוחטן ביו"ט.
3. ורבי יצחק בר אבא (בסוגיא) מפרש: שלפי ב"ש - אסור, משום שאינם טעונים סמיכה [ואפי' בחול], ולפי ב"ה - מותר, הואיל וס"ל שטעונים סמיכה.

כא. מאימתי המאחר נדרו עובר "בבל תאחר"? דף יט:

תשובה:

לפי ת"ק - כל המאחר נדרו שלש רגלים אפי' שלא כסדרן, עובר "בבל תאחר".

לפי ר"ש - דוקא כשעברו ג' רגלים כסדרן, דהיינו: פסח, שבועות, סוכות, ולכן אם נדר, אחר חג הפסח - אינו עובר אלא רק אחר חג הסוכות השני.

ולפי רבי אלעזר ב"ר שמעון - אף הנודר סמוך לחג הסוכות ועבר חג הסוכות עובר "בבל תאחר", הואיל ורק חג הסוכות גורם.

כב. המביא את תודתו בחג הסוכות, האם יוצא בה גם ידי חובת מצות "שמחה", ומצות "חגיגה", ומדוע? דף יט: כ.

תשובה:

יוצא בה ידי חובת מצות "שמחה", אבל לא מצות "חגיגה", הואיל וחגיגה חובה היא, וכל דבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין, ואפי' אם פירש בזמן שנדר את התודה "על מנת שאצא בה ידי חגיגה", ופירש"י (ד"ה נזיר): דבזמן שאמר "הרי עלי" - נתחייב דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט, ואח"כ כשאמר "על מנת" לאו מילתא היא, ומבואר בתוס' (ד"ה נזיר): דלפי"ז אם אמר "על מנת שאצא משום חגיגה, הרי עלי תודה" - יוצא גם ידי חובת מצות חגיגה.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276-123000

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

כג. עבר ושחט נדרים ונדרות לסוברים שאין קרבין ביו"ט, האם מותר לו לזרוק את הדם, ומדוע?
דף כ:–כא.

תשובה:

1. אם הבשר קיים (ולא נטמא) - זורק, הואיל והזריקה צורך יו"ט הוא להתיר הבשר באכילה.
 לפי שיטת היש מתרצים בתוס' (ד"ה מאי) - זורק רק אם האימורין נטמאו שאז הקטרתן אינה מעכבת, אבל אם לא נטמאו - אינו זורק, שהרי אז אי הקטרת האימורין מיעכבא, ואינו צורך יו"ט.
 ולפי התוס' - זורק אפי' לא נטמאו, הואיל ונחשבים כנטמאו או אבדו, מפאת הדין שאינו יכול להקטירן ביו"ט.

2. ואם הבשר נטמא או שאינו קיים

לפי רבא - אינו זורק, דגזרו בה משום "שבות", ואם זרק - הורצה.

ולפי רבה בר הונא - זורק, ואפי' לכתחילה. [מיהו לאיבעית אימא בגמ' - מודה רבה בר רב הונא, לענין שבת, לדוגמא: כבשי עצרת ששחטן שלא לשמן, שגזרו על הזריקה משום "שבות"].

כד. האם מותר ביו"ט לשחוט בהמה או ללוש עיסה או לאפותה, באופן שחציה של נכרי וחציה של ישראל, ומדוע?
דף כא. כא.

תשובה:

א. בהמה

1. אם הבהמה כשרה - מותר לשחטה, הואיל ואי אפשר לכזית בלא שחיטה.
2. ואם הבהמה טריפה - הדין תלוי במחלוקת תנאים בדין שחיטה לצורך כלבים אם מותרת ביו"ט.

הלכה:

השו"ע (בסל' תצח סעי' יא) פסק: בהמה חציה של א"י וחציה של ישראל יכולים לשחטה ביו"ט, ואפי' יש להם שתיים, יכול לשחוט שתיהן, ובמ"ב (ס"ק סא) הביא: ד"א דאם הנכרי מתרצה ליתן לו הגדולה והטובה - אסור לשחוט השניה (וע"ע בשעה"צ ס"ק עד).

ב. ללוש עיסה

1. אם באופן שאי אפשר לחלקה בלישה - מותר.

2. אם באופן שאפשר לחלקה בלישה

לפי רב חסדא - אסור ללושה, שהרי אפשר לחלקה בלישה.

לפי שיטת רש"י (ד"ה כל) - רב הונא פליג על רב חסדא, וסובר שמותר ללושה.

ולפי שיטת תוס' (ד"ה חזינן) - רב הונא לא חולק, משום שרב הונא מדבר באופן שא"א לחלקה בלישה.

הלכה:

השו"ע (סי' תקיב סעיף ב), פסק: בני החיל של כותים שנתנו קמח שלהם לישראל לאפות להם פת - אם אינם מקפידים כשישראל נותן ממנו לתינוק מותר לאפות להם, ובמ"ב (ס"ק יג, טו) כתב: דיש מהאחרונים שכתבו, דלא שרי אא"כ נותן ממש לאכול ולא ע"י שיכול ליתן, ושהט"ז כתב: דאין לסמוך על קולא זו אלא רק בכגון זה שהיא שנת הדחק, ונע"ע בס"ק יד, ובשעה"צ ס"ק כז, ל.

ג. לאפות את העיסה

לפי רב הונא - מותר רק אם יכול לתת חתיכה לתינוק מכל פת ופת בלא שיקפידו עליו, אבל בלא זה אסור, ומבואר בתוס' (ד"ה עיסה): שאסור אפי' בתנור אחד ואפי' בתנור קטן. [הר"ן בתירוץ השני כתב: ... דר"ח ... מיירי בשני תנורים, אבל בתנור אחד - מותר, מפני שהפת נאפה יפה בזמן שהתנור מלא].

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

לפי שיטת רש"י (ד"ה ופליגא) - לרבי יהושע בן לוי אסור לאפותה אף באופן שיכול לתת חתיכה לתינוק, הואיל ואסור להרבות משום גוי. והמהרש"א כותב: שלפי שיטת התוס' הסוברים שרב הונא מדבר בשלא אפשר למפלגיה, לא היו רב הונא פליג אדריב"ל, וכ"כ הר"ן בדעת הרמב"ם וכו', עיי"ש.

הלכה :

השו"ע (סי' תקו סעי' ו), פסק: היה לו קמח או עיסה בשותפות עם אינו יהודי - אסור לאפותה ביו"ט אלא יחלקנה ויאפה את שלו. ובמ"ב (ס"ק לד) כתב: דהיינו אפי' בתנור אחד ואפי' בתנור קטן. ובשע"צ (ס"ק נד) כתב: דלאפוקי מהר"ן בתירוצו השני. וע"ע בשע"צ ס"ק נו.

כה. האם ביו"ט מותר לבשל או לאפות לצורך בהמה, והאם מותר לטלטל מזונותיהם, ומדוע?
דף כא. כא:

תשובה :

1. בישול לצורך בהמה

לפי רבי יוסי הגלילי - אסור, דכתיב "לכם" ולא לכלבים. תוס' (ד"ה לכם) פוסקים: להלכה כרבי יוסי הגלילי.

ולפי ר"ע - מותר.

2. לטלטל "גרעיני תמרים" עבור בהמה, [נשיאין ראויין לבהמה אלא ע"י תיקון גדול לחתכן, ומדרבנן הוי מלאכה - תוד"ה הני, ועיין רמב"ן], אם ראויים להסקה - מותר, ואם אינם ראויים אף להסקה - מותר לטלטלם רק אגב ריפתא, ומבואר בתוס' (ד"ה עושה): דמותר לעשות צרכו בפת רק באם לא היה לו אפשרות לעשותם מעיו"ט.

הלכה :

השו"ע (סי' תקיב סעי' ג) פסק: אסור לבשל ולאפות לצורך כלבים, אבל מותר לטלטל מזונותיהם וליתן לפנייהם, ובמ"ב (ס"ק יז) כתב: דבהלכות שבת סי' שכד נתבאר כל הדינים השייכים לענין הכנת מאכל לבהמה, וה"ה כאן.

כו. האם מותר לזמן נכרי בשבת וביו"ט, ומדוע?
דף כא:

תשובה :

לפי רבי יהושע בן לוי - מזמנין את הנכרי בשבת, ואין מזמנין ביו"ט, גזירה שמא ירבה בשבילו.

שיטת רש"י: שרב הונא חולק על ריב"ל וסובר, שמותר להרבות ביו"ט עבור גוי, והמהרש"א כותב: שלפי תוס' - רב הונא לא חולק על ריב"ל.

ולפי רב אחא בר יעקב - אפי' בשבת גם אסור משום שיירי כוסות האסורים בהנאה, ופירש"י: מחמת שיורין יין ששרה בהן פתו, וואפשר דריב"ל ס"ל דהכוס לא נעשה בסיס לפירורין, הואיל והפירורין בטלי להכוס ולא נעשה בסיס - שענה"צ סי' שכד ס"ק א.

הלכה :

השו"ע (סי' שכה סעי' א) פסק: מותר לזמן אינו יהודי בשבת, ומותר ליתן מזונות לפניו בחצר וכו'. ובסי' תקיב סעי' א, פסק: אין מבשלים לצורך כותים ביו"ט לפיכך אסור להזמין שמא ירבה בשבילו, ודוקא להזמין, אבל עבדו ושפוחתו, וכן שליח שנשתלח לו, וכן כותי שבא מאליו - מותר להאכילו ולא חיישינן שמא ירבה בשבילו וכו', ובמ"ב ס"ק ב, כתב: שמומר לחלל שבת בפרהסיא דינו כעכ"ס.

כז. האם מותר להחם ביו"ט מים למטרת רחיצה או לעשות מדורה כדי להתחמם כנגדה, ומדוע?
דף כא:

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משויירות ומשורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

תשובה :

לפי ב"ש - אסור, דהתורה התירה הבערה רק לצורך אוכל נפש, ולא לרחיצה, אא"כ ראויין לשתיה, ומבואר בתוס' (ד"ה לא): דהיינו שלא מספיק שיהיו ראויין לשתיה, אלא צריך גם לשתות מהן, ודס"ל שאין אומרים "מתוך". ורק מצד מרבה בשיעורין הותר, וכן אסור לעשות מדורה כדי להתחמם כנגדה.

ולפי ב"ה - מותר להחם מים לצורך רגליו, וכן מותר לעשות מדורה כדי להתחמם כנגדה, ומבואר בתוס' (שם): שמ"מ להחם מים לרחיצת כל גופו אסור, דדבר השוה לכל נפש בעינן, וזה אינו ראוי אלא לבני אדם מעונגין, אבל ידיו ורגליו שוה לכל נפש, וודעת הרמב"ם והגאונים, דהוא מדרבנן, ונפק"מ: שלפי תוס' אסור להחם אפי' לצורך חולה שאין בו סכנה, ולהרמב"ם שרי, ועיין בביה"ל שם ד"ה אבל.

הלכה :

השו"ע (סי' תקיא סי' א, ב) פסק: מותר לעשות מדורה להתחמם כנגדה, ומותר להחם ביו"ט מים לרחוץ ידיו. ונה"ה פניו ורגליו - מ"ב ס"ק י, ובביה"ל שם ד"ה ידיו, אבל לא כל גופו. אפי' אינו רוחצו בבת אחת.

כח. איזה עצה יש לאדם שלא עירב "עירובי תבשילין", ובכך יהיה לו צרכי שבת? דף כא: כב.

תשובה :

עיינן מה שכתבנו לעיל בפירקין תשובה יא.

כט. האם הדלקת נר ללורך שבת מותרת למי שלא עשה "עירובי תבשילין" או שלא אמר "להדלוקי"? דף כב.

תשובה :

התוס' (ד"ה ומדליקין) כתבו: שאם עשה "עירובי תבשילין" בלא שהזכיר "להדלוקי" - אסור להדליק הנר, וכו"ש כשלא עשה.

הלכה :

השו"ע (סי' תקכז סעי' יט) פסק: מי שלא עירב - מותר להדליק נר של שבת ויש אוסרים, ובמ"ב (ס"ק נה) מבואר: דהאחרונים הסכימו דעיקר כדעה אחרונה, ולכך אנו אומרים בנוסח "בהדין עירובא" גם לאדלוקי שרגא, וכו', ויש מקילין כדעה ראשונה. להדליק כל מה שרוצה. ולכתחילה נכון שיקנה לאחרים והם ידליקו לו או יסתפק בנר אחד, וע"ע בשענה"צ ס"ק פא, מש"כ בזה.

ל. האם ביו"ט או שבת מותר לזקוף את המנורה או לפרקה, ומדוע? דף כב.

תשובה :

1. ביו"ט

לפי ב"ש - אסור, דמיחזי כבונה, דסברי יש בנין בכלים ויש סתירה בכלים.

ולפי ב"ה - מותר, דסברי אין בנין בכלים ואין סתירה בכלים.

2. בשבת

לפי התירוץ הראשון בתוס' (ד"ה ובית הלל) - בשבת אפי' לפי ב"ה אסור, ורק ביו"ט לא החמירו חכמים. הואיל ואין בנין בכלים.

ולפי תירוץ השני - אין הבדל בין שבת ליו"ט, ומה שבית הלל הקילו זה רק במנורה שהחוליות מחוברים יחד ואינם מתפרקים, ואין חסרון אלא להקימה.

הלכה :

השו"ע (סי' שיד סעי' א) פסק: דאין בנין וסתירה בכלים, וכו'. ובסי' שיג סעי' ו, פסק: דמטה של פרקים אסור להחזירה ולהדקה, ואם תקע חייב חטאת, ואם דרכה להיות רפיה מותר לכתחילה, וכו'. ובסי' רעט סעי' ז, פסק: מנורה בין גדולה בין קטנה אם היא של פרקים אין מטלטלין אותה, דחיישינן שמא תפול ותתפרק ויחזירה ונמצא עושה כלי, ואפי' אם אינה של פרקים אלא יש בה חריצים

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משויירות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

סביב ודומה לשל פרקים אסור לטלטלה, ובהלכות יו"ט סי' תקיט סעי' ב, פסק השו"ע: כלים שהם מפורזלים כגון מנורה של חוליות וכסא ושולחן, שהם חתיכות חתיכות מעמידין אותן ביו"ט, והוא שלא יתקע, ובמ"א (ס"ק ד ובמחצה"ש שם) כתב: דמשמע דלא איירי ברפוי, ואפ"ה שרי. אע"ג דבשבת אסור, והיינו כתירוץ קמא בתוס' בביצה.

לא. האם מותר בשבת או ביו"ט ליתן שמן בנר או להסתפק ממנו או לגרוס לכיזויה, ומדוע? דף כב.

תשובה:

1. **נתינת שמן בנר בשבת - חייב עליו משום "הבערה".**
2. **נתינת שמן בנר ביו"ט - מותר כשהוא לצורך, שהרי הבערה הותרה לצורך נפש.**
3. **להסתפק ממנו** [דהיינו שנוטל ממנו ואוכל - רש"י, וע"ע בספר "מאורי האש" דף טז, ובשעה"צ סי' תקיד ס"ק טו] - **אסור בין בשבת ובין ביו"ט משום "מכבה", ומבואר בתוס' (ד"ה והמסתפק):** דבאותה שעה שהוא מסתפק ממנה, מכבה קצת ומכסה אורו דלא יכול לאנהורי כולי האי, ונראה ככיבוי, [ועיין שפ"א], אבל גרם כיבוי ביו"ט מותר, ובשבת אינו חייב, ומכאן דיש להתיר בנר של שיעור לחתוך למטה ממנה, ועי"ז ימהר כיבויה, ודוקא לחתוך באור, אבל בסכין אסור, [הנה מדברי המ"א משמע שלדעת התוס', שרי אפי' היכי שהחלק התחתון אינו דולק אח"כ כלל, וכו', אבל מכמה אחרונים משמע: שלפי תוס', מותר דוקא היכי ששני החלקים נדלקין, וכו' - ביה"ל סי' תקיד, ד"ה שמדליקים, שיטת הרא"ש: שאסור מפני שממהר כיבוי, ולפי דבריו, אסור לחתוך נר של שעה - מ"ב סי' תקיד ס"ק כג, ובביה"ל ד"ה ויכבה, עיי"ש]. וע"ע במש"כ לקמן פרק ד תשובה יג.

הלכה:

הרמ"א (סי' תקיד סעי' ג) פסק: ויש מתירין לחתוך נר של שעה באור, דהיינו שמדליקים גם למטה כדי לקצרה, וכן נוהגין, אבל עי"סכין אסור, [הרא"ש ועי"ז נעשה עוד פתילה להאיר, והוי בכלל מתקן מנא - מ"ב ס"ק כד], ובמ"ב (ס"ק כג ובשעה"צ שם) מבואר: דנכון להחמיר כדעה ראשונה שאוסרת בה.

לב. האם ביו"ט מותר לחתוך את ראש הפתילה, ומדוע? דף כב.

תשובה:

הגמ' אומרת "קנבא שרי", ופירש"י: למחוט [לחתוך] ראש הפתילה, שנעשה פחם, כדאיתא בדף לב: [ועיין בהגהות הב"ח], והתוס' (ד"ה קנבא), פירשו: דשני סוגי למחוט יש, 1. **בשעה שדולק**, והיינו הריא דלקמן [דסובר רב שמואל, ולא חשיב "מכבה"], 2. **לאחר שכבה**, שמתקנין אותה כדי שידלק מהר, ומסיר הפחם שבראש הפתילה, ובכך נוחה כשידליק אותה, והיינו מחטא דהכא דשרי, ולא חשיב "עשית כלי".

הלכה:

השו"ע (סי' תקיד סעי' ד) פסק: נר שכבה ורוצה להדליק בו ביום - מותר לחתוך ראש הפתילה [הנשרפת - מ"ב ס"ק כח] כדי שיהא נוח לדלק, ובסעיף י, פסק: מותר להסיר הפחם שבראש הנר כשהוא דולק, אבל אינו חותך ראש הפתילה בכלי, והיינו כדעת הרמב"ם, אבל הרא"ש סובר שמוותר, ובמ"ב (ס"ק כח ובשעה"צ ס"ק לז) כתב: דמסתברא דבסעיף ד, ג"כ אסור לחתוך בכלי, מגוף הפתילה, מדין "מתקן מנא", ובמ"ב (ס"ק מז) הביא: דנחלקו הפוסקים אם המחבר האוסר בסעי' י, לחתוך ראש הפתילה בכלי אם אוסר גם להסיר הפחם בכלי, וכל זה מדינא, אבל במדינתנו נהגו להחמיר, בין בנר של שמן ובין בנר של שעה וחלב שלא למחוט כל עיקר, אפי' פחם בין ביד בין בכלי, ואין להתיר אלא לנפץ הפחם באצבעו, שאינו מכבהו בידים, ואצ"ל שמוותר להסות באצבעו את ראש הפתילה, כדי שתדלק יפה.

לג. האם ביו"ט מותר לכבות אש, ומדוע? דף כב.

תשובה:

1. **אם יש סכנת נפשות - אפי' בשבת מותר, וכ"ש ביו"ט.**
2. **אם משום איבוד ממון, כגון: לכבות את הבקעת כדי לחוס עליה - שיטת רש"י: שלכו"ע אסור, וכיבוי אינו צורך אוכל נפש - ועיין רא"ש].**

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משויירות ומחורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

3. כיבוי לצורך יו"ט שאינו אוכל נפש ממש

לפי רבנו - אסור, דדרשי (בדף כח): "הוא לבדו יעשה לכם".

ולפי רבי יהודה - מותר לכבות את הנר מפני דבר אחר, ואת הבקעת כדי שלא יתעשן הבית או הקדירה [אם הכוונה על הקדירה ממש או הכוונה על התבשיל - עיין רשב"א ומאירי], דכתיב "לכם" לכל צרכיכם, וכ"ש כדי שלא ישרף הבית, כמו שפירש"י, שאין לך עישון בית גדול מן הדליקה, וצורך יו"ט הוא לכבותה, שלא יצטרך לישוב בשרב ובגשמים, ויש ראשונים החולקים על פירש"י בסוגיין - עיין מהרש"א].

לפי התירוץ הראשון בתוס' (ד"ה ההיא) - הלכה כרבי יהודה ואין מוחין כן.

ולפי תירוץ השני - הלכה כרבי יהודה רק בדבר שהוא אוכל נפש, אבל בדבר שאינו אלא לתשמיש בעלמא, וכן שלא תתעשן הקדירה - אין הלכה כרבי יהודה. [משמע שאסור מדאורייתא, ולא אמרינן "מתוך שהותרה לצורך הותרה שלא לצורך" - עיין ב"ח סי' תקיד ד"ה אסור לכבות הבקעת, ובראש יוסף, שיטת הרא"ש: הא דאסור לכבות כדי שלא תתעשן הקדירה היינו באפשר להצילה מעישון בלא כיבוי, כגון שיסירנה מאש זה לבשלה מאש אחר, וכו'].

הלכה :

השר"ע (סי' תקיד סעי' א') פסק: אסור לכבות דליקה ביו"ט אפי' אם רואה ביתו שנשרף אם אין שם סכנת נפשות, ואין מכבין את הבקעת ואפי' כדי שלא יתעשן הבית או הקדירה או כדי לשמש מטתו, והרמ"א פסק: וי"א דוקא אם אפשר להציל הקדירה בלא כיבוי, אבל אם א"א להציל או לבשל הקדירה בענין אחר רק שיכבה - מותר לכבות, וכן בבית אם ישרף הבית לא יהיה לו מקום לאכול שם ויפסיד סעודתו - מותר לכבות, ובמ"ב (ס"ק ט, ובשעה"צ שם) כתב: מדדילג הרמ"א ולא כתב דינו גם לענין עישון הבית משמע דבזה מודה להחמיר, דאף אם אין לו בית אחר אסור לכבות, ובשו"ע (סי' תקז סעי' ד) פסק: כשם שמותר להבעיר לצורך אוכל נפש, כך מותר לכבות לצורך אוכל נפש, והרי זה כמניח בשר על גבי גזלים, וע"ע בביה"ל שם מש"כ בזה.

לד. האם ביו"ט מותר לכחול את העין, ומה הדין של מסייע:

תשובה :

1. בתחילת החולי - מחללין עליו את השבת וכ"ש ביו"ט, הואיל ויש סכנה.

2. אם בסוף החולי - ביו"ט ראשון מותר.

לפי רבי יהודה מותר אפי' ע"י עצמו, דסובר "לכם" לכל צרכיכם.

ולפי רבנו - ביו"ט ראשון מותר רק ע"י נכרי, אע"פ שמסייע, הואיל ומסייע אין בו ממש, ואם ביו"ט שני מותר אף ע"י עצמו.

3. ביו"ט שני של ר"ה דינו כיו"ט של גלויות

לפי אמימר - מותר אף ע"י עצמו.

ולפי רב אשי - דינו כיו"ט ראשון, הואיל וקדושה אחת להן, ורק לענין מת הקילו.

הלכה :

השר"ע (סי' תצו סעי' ב) פסק: אין חילוק בין יו"ט ראשון לשני אלא לענין מת, וכן לכחול את העין, [ואו שאר חולי שאין בו סכנה - רמ"א], ואע"פ שאסור בראשון אלא ע"י אינו יהודי, אם אין בו סכנה, בשני מותר אפי' ע"י ישראל, חוץ מיו"ט שני של ר"ה דשני ימים קדושה אחת אריכתא הן, ומוסיף הרמ"א: ודוקא ב"שבות" דרבנן, דומיא דמיכחל עינא, אבל אב מלאכה - אסור לישראל לעשותו אפי' ביו"ט שני, הרמ"א (בסי' שכח סעי' יז) פסק: דמסייע אין בו ממש, והמ"ב (בס"ק יא, ובס"ק סא), הביא: דדעת הט"ז דמותר דוקא בשעה שהעכו"ם עוסק בה, ולא שיקדים לפניו כלל, ושהרבה אחרונים חולקים עליו בזה.

לה. האם בפסח ובשאר יו"ט מותר לאפות פתין, גריצין, וחררין, ומדוע?

תשובה :

1. ריקקין - מותר לאפות, הואיל והם קטנים, ואין חשש שיאפה יותר מצורך יו"ט, ואף בפסח מותר,

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

הואיל והן דקין, ויכול לשמרן שלא יחמיצו.

2. **פת עבה** - אם בלחם הפנים מותר, אף שהוא טפח, הואיל וכהנים זריזים הם, ופת עמלה היא, ולא חיישינן שיחמיץ, אבל לשאר אנשים, לפי רב הונא - הדין תלוי במחלוקת ב"ש וב"ה, שלפי ב"ש אסור, הואיל והם לא זריזים וכו', ולפי ב"ה מותר. ורב יוסף הקשה עליו וסובר: שבפסח אף לפי ב"ה אסור בפת טפח מחשש חימוץ, ורק בפחות מזה מותר, ובשאר יו"ט - הדין תלוי במחלוקת ב"ש וב"ה, שלפי ב"ש אסור, משום דנפיש בלישה, וטורח טירחא דלא צריך.

שיטת רש"י: שב"ה מתירין מפני שסוברים כר"ש בן אלעזר דאמר "ממלאה אשה תנור פת", וב"ש פליגי על ר"ש בן אלעזר.

שיטת תוס' [עיין מהר"ם שיף]: כו"ע ס"ל כר"ש בן אלעזר, אלא שב"ש ס"ל שגריצין רחבים אסור, מכיון שעושה לצורך חול, ולא נפישא טירחא, חיישינן שימלא שני תנורין דודאי אסור, וחררין דינן כגריצין.

לו. האם ביו"ט מותר לכבד את הבית, ומדוע?

תשובה:

כיבוד הקרקע ביו"ט - אסור משום "אשוויי גומות", (ויש בזה משום "שבות", ואי מכיין לאשווי גומות, משמע מתוס': דיש בזה חיוב חטאת, ודעת הרמב"ן דהוא רק בנין כלאחר יד כל זמן שלא נעשה בידים ממש - ביה"ל סי' שלו ד"ה אסור לכבד).

לפי ת"ק - דין זה לא נאמר בקרקע שבין המיטות, (שהוא מקום מועט, ושם מכבדין אותו בכל יום, ומסתמא אין שם גומא, ואין חוששין שמא יבא לכבד את הבית - מאירי).

ולפי חכמים - אסור לכבד אפי' בקרקע שבין המיטות, (אם דין זה אמור אף לפי ר"ש דס"ל דבר שאין מתכוין מותר, ואם כיבוד שאר הבית חמור מכיבוד הקרקע שבין המיטות - עיין מאירי).

הלכה:

השו"ע (שם) פסק: אסור לכבד הבית אא"כ הקרקע מרוצף, ויש מתירין אפי' אינו מרוצף, והרמ"א פסק: ויש מחמירין אפי' במרוצף, וכן נוהגים ואין לשנות, וע"ע מש"כ בביה"ל שם ד"ה ויש מחמירין. (בזמנינו כשכל העיר מרוצפת אין להחמיר, עיי"ש).

לז. מהו "מוגמר", והאם מותר לעשותו ביו"ט, ומדוע?

תשובה:

"מוגמר" פירושו: ששמין לבונה על גבי גחלים, ובנתינת הלבונה על גבי הגחלים יש איסור משום "מכבה", שהיא אב מלאכה, ובסופו משום "מבעיר" את הבשמים שגם זה אב מלאכה, ולכן:

1. **אם עשאה ביו"ט כדי שיהיה ריח בבגדים** - לכו"ע אסור, (וכך הוא דעת רב אסי במסקנא, אבל לה"א - הדין תלוי במחלוקת ת"ק וחכמים), הואיל ואינו דבר השווה לכל נפש, שהרי לקישוט כלים קמיכוין, ואסור משום "כיבוי", ובסופו משום "מבעיר", (וכן משום "מוליד ריח" שאיסורו מדרבנן).

2. **אם כשמטרתו להריח למסובין בשעת אכילה** [ועי"ז המאכל יותר ערב - מאירי].

לפי ת"ק - מותר, מאחר שהוא הנאת גוף, והרי הוא כאוכל נפש.

ולפי חכמים - אסור, מפני שאינו שווה לכל נפש, שאינו אלא למפונקים או למי שריחו רע.

3. אם כשמטרתו לעשן פירות

לפי רב הונא - אסור, מפני שתחילתו "מכבה" וסופו "מבעיר", וסובר רב יהודה: שזה דוקא בגחלת של עץ, אבל בשל חרס - מותר, שיטת רש"י: דכיבוי ליכא, והבערה נמי ע"י שינוי וליכא איסורא דאורייתא, שיטת תוס': דקסבר הבערה ללא יצאת, ולפי"ז אפי' שלא לצורך מותר לעשותה ביו"ט, ואף בלא שינוי.

לפי רבה - אף על גבי חרס אסור, הואיל וקמוליד ריח בחרס, ואסור מדרבנן.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יו"ד סימנים קפג-ר

ולפי שמואל - מותר אפי' על גבי גחלים, דקסבר דאוכל נפש הוא, וראוי אף לעניים, אף שאינו מצוי להם, ואי משום כיבוי והבערה וקמוליד ריחא, אין לאסור, משום דהוי כאבישרא אגומרי, פי' בשר על גחלים, שמוליד ריח בפחמין. ושיטת המהרש"א: שמחלוקת רב הונא ורב יהודה הנ"ל הוא גם על גופה של המשנה "להריח אסור לרבנן. ולגמור בבגד אסור לכו"ע", שיטת השפ"א: דלגמור בבגד - לכו"ע אסור אפי' על גבי חרס. משום שמכוין להוליד ריח בבגדים, משא"כ בלעשן פירות, שהרי נכנס בפירות ואינו בכלל מוליד, ובוה פליגי האמוראים, משום שלא מכוין להוליד ריח בחרס וכו', וגם השענה"צ סי' תקיא ס"ק כח, נוטה לומר כהשפ"א, שהקולא של רב יהודה לא הוי אלא רק לענין עישון פירות, ולא לענין להריח.

הלכה :

השו"ע (סי' תקיא סעי' ד) פסק: אין עושין מוגמר, דהיינו לפור מיני בשמים על הגחלים, בין להריח ובין לגמור הבית או הכלים, אבל אם עושה כדי ליתן ריח טוב בפירות למתקן באכילה - מותר אפי' אם מפוזר על גבי גחלת של עץ, ומוסיף הרמ"א: דאסור לסחוף כוס מבושם על הבגדים משום דמוליד בהן ריחא, ובמ"ב (ס"ק כח) כתב: דה"ה דאסור ליתן ביו"ט דבר המריח לתוך המים כדי שיריחו. ובשענה"צ (ס"ק כח) מצדד, שגחלים של מתכת דינם ככלי חרס, שאין בהם משום "מכבה", ולא משום "מבעיר", ומוליד ריח לא ידעינן אי שייך במתכת.

לח. מהו "קירוד" ומהו "קירצוף", והאם מותר לעשותן ביו"ט, ומדוע? דף כג.

תשובה :

1. **קירוד** - הוא שפשוף עור הבהמה במגררת של ברזל ששיניה דקות, והן קטנים ועושים חבורה.

2. **קירצוף**, הוא שפשוף במגררת של עץ ששיניה גסות והיות והן גדולים אין עושים חבורה. והרמב"ם מפרש: קירוד הוא, הסרת זבובים קטנים ועושים שם חבורה כשנוקרים אותם. קירצוף הוא, הסרת זבובים גדולים שאינם עושים חבורה כשמסירים אותה.

לפי רבי אלעזר בן עזריה - מותר מותר לעשות ביו"ט בין קירוד ובין קירצוף, דס"ל כרבי שמעון דאמר "דבר שאינו מתכוין מותר".

ולפי רבי יהודה - קירוד אסור, דס"ל "דבר שאין מתכוין אסור", וגם קירצוף אסור, דגזרו קירצוף אטו קירוד. תוס' (ד"ה ושלש) פוסקים: שהלכה כר"ש שמותר, ודוקא במגררת של עץ, אבל במגררת שלנו של ברזל - אסור, דפסיק רישא הוא, שתולש השערות, וגם יעשה חבורה.

הלכה :

השו"ע (סי' תקכג סעי' ב) פסק: אין מגרדין בהמה במגררת ביו"ט מפני שמשרת שער, ומבואר במ"ב (ס"ק ג): דהיינו בשל ברזל, ובביה"ל כתב: דבשיטמ"ק איתא, דגם בודאי יעשה חבורה.

לט. האם בשבת מותר להוליך עגלה של קטן על קרקע שיש בה חול, ומדוע? דף כג.

תשובה :

לפי תנא דרישא דמשנתינו אליבא דרבי יהודה - אסור, הואיל וע"י הולכתה יתכן ויהיה חריץ, אף שאינו מתכוין, דהרי ס"ל "דבר שאין מתכוין אסור".

לפי תנא דסיפא אליבא דרבי יהודה - מותר, דס"ל דאין עגלה עושה חריץ אלא כובשת.

ולפי רבי שמעון - מותר אף אם נאמר שעלול להיות חריץ, דהרי ס"ל דבר שאין מתכוין מותר.

הלכה :

השו"ע (סי' שלז סעי' א) פסק: דבר שאין מתכוין מותר, והוא שלא יהיה פסיק רישא וכו', וועיין גם בספר "שמירת שבת כהלכתה" פרק כח סעי' מב, ובהערה צטז.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

פרק שלישי

אין צדין

א. האם מותר לצוד מן הביברין, דגים, אוזים, ותרנגולים, יונים, חיות ועופות, ומדוע? דף כג: כד.

תשובה:

1. דגים מן הביברין - אסור לצודם.

לרש"י: הואיל ואפשר לצודם מערב יו"ט.

ואילו לתוס': זהו מפני שהצידה דומה לקצירה שהיא עקירת דבר ממקום גידולו, וע"ע במש"כ לעיל בפרק ראשון תשובה יד, וי"א דחיישינן שמא יצוד דגים טמאים שאינם לצורך. שיטתם הובאה לעיל דף ג. תוד"ה גזירה, לשיטת הרמב"ם בפ"ה מהלכות יו"ט ה"ז: אם אינם מחוסרים צידה, מותר לצודם וכדעת רשב"ג, והראב"ד חולק וסובר: שלכו"ע אסור לצודם, הואיל ודברי רשב"ג קאי על חיה ועוף, ולא על דגים, והטעם מפני שמכוסים מן העין.

הלכה:

השו"ע (סי' תצז סעי' א) פסק: אין צדין דגים מן הביברין, והוסיף הרמ"א: אפי' במקום שאין מחוסרין צידה, לפי שהביבר רחב הרבה, והדגים נשמטים אילך ואילך ונהיינו כדעת הראב"ד, ובמ"ב (ס"ק ב, ובשעה"צ ס"ק ו) הביא: דשיטת המג"א, שלפי הראב"ד אם המים צלולים וביבר קטן - מותר לצודם, ויש מאחרונים הסוברים שעל כל פנים אסורין מדין "מוקצה". ובביה"ל (שם) הביא את שיטת תוס' הסוברים: צידת דגים אפי' מביבר קטן איסורו מדאורייתא, משום דמישתמיט לחורין ולסדקין ולכן אפי' הכינס מאתמול, אין הכנתו מועלת - מאירי בסוגיין.

2. אוזים, תרנגולות, ויוני בית - מותר לצודם, הואיל ובאים לכלובם בערב ומזונותם עליך, ואינם נשמטים ובורחים מבני אדם, והרי הן כניצודים ועומדים, ומותר לצודם אפי' חוץ לכלובם, ואפי' בבית גדול - מאירי.

הלכה:

השו"ע (שם סעי' ו) פסק: אוזים ותרנגולות ויונים שבבית או שבחצר העומדים לאכילה - מותר לצודן וא"צ זימון. ובמ"ב (ס"ק יח) בשם הפוסקים, כתב: דמ"מ ירא שמים יזמינם מעיו"ט, ובביה"ל כתב: דה"ה בשארי עופות שהן בני תרבות, ובאין לכלובן בערב, דהו"ל כניצודין.

3. חיות מן הביברין - מותר לצודם, לשיטת רש"י: זהו דוקא אם היו מכונסים מאתמול, [שיטת המאירי: שמותר לצודם אפי' לא הזמינם מאתמול, הואיל ומוקפין מחיצות, הרי אלו נקראים מזמינים בלא הכנה].

לפי ת"ק - מותר רק אם הביבר קטן [אף שאינו מקורה, שהרי חיה אינה קופצת - מאירי], ומפרש בגמ': דהיינו שיכוף פעם אחת וישים מיד ידו עליה או שהיו הכתלים קרובים כל כך שצלו של כותל זה מגיע לכותל שמולו, ודוקא כשאין לו פינות להשמט לכאן ולכאן.

ולפי רבי יהודה - אסור אפי' בביבר קטן.

לפי רש"י (ד"ה השתא) בפירושו הראשון - רשב"ג חולק אפי' בביבר קטן שמותר רק כשלא צריך לבקש תחבולות בשביל לצודו.

ולפי רש"י בפירושו השני - רשב"ג דאמר "זה הכלל וכו'", אינו חולק על ת"ק ושני השיעורין שוין הן, ותוד"ה כל, סוברים: שאלו שני שיעורים שונים, אחד לחיה ואחד לעופות, ועיין לעיל דין 1, מש"כ בשם הרמב"ם והראב"ד.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויספיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יו"ד סימנים קפג-ר

4. עופות מן הביברין - מותר לצודם.

לפי שיטת רש"י - זהו דוקא כשהיו מכונסים מאתמול, וולמאירי: אף אם לא הזמינם כ"ל בדין חיה, ומבואר בגמ': שזהו דוקא בעופות וביבר מקורה וקטן שקל לצוד בו, וכנ"ל לענין חיה, אבל ציפור דרור שקשה לתופסו - אסור לצודו גם בביבר קטן, הואיל ונשמט לכאן ולכאן.

הלכה:

השו"ע (שם סעי' ז) פסק: שאר כל חיה ועוף שמחוסרים צידה, שצ"ל "הבא מצודה ונצודו", ועיין סי' שטז סעי' א, ובביה"ל ד"ה שהם) - אסור לצודם, וליתן לפנייהם מזונות, וכל שאין מחוסרין צידה - מותר לצודם וליתן להם מזונות, ובמ"ב (ס"ק יט) מבואר: דאפי' היה המקום דחוק שאפשר לתופסו בשחיה אחת, מ"מ אם החלון או הגג פתוח שיכול לברוח דרך שם - אסור לצודו, ובמ"ב (ס"ק כ) כתב: דאם אין מחוסר צידה שמותר לצודו היינו דוקא שהזמינם דלית בהו משום "מוקצה", ובביה"ל (סי' שטז סעי' א ד"ה הצד) מבואר: דציפור דרור שמרוב קוטנו נשמט מזוית לזוית - דינו שונה משאר תורים ובני יונה, עיי"ש.

ב. האם ביו"ט מותר לתת מזונות לפני דגים חיה ועוף הנמצאים בביברין, ומדוע? דף כג:

תשובה:

1. לדגים מן הביברין - אסור לתת.

2. ואילו לחיה ועוף מן הביברין - מותר לתת.

3. טעם האיסור בדגים

לפי רש"י - זהו מפני שאין מזונותיהן עליו, שהרי אוכלים שורשי העשבים, וגדולים אוכלים קטנים. ולפי תוס' - נתינת מזונות תלויה בהיתר צידה, ולכן דגים שאסור לצודם - אסור ליתן לפנייהם מזונות, גזירה שמא יצודם, וכל שמותר לצודם - מותר ליתן לפנייהם מזונות. ומבואר בתוס': דבשבת דחמיר טפי ולא שייך למיגזר "שמא יקח מהם" - מותר ליתן מזונות.

הלכה:

וכן נפסק בשו"ע (שם סעי' ב): דגים ועופות וחיה שהן "מוקצה" - אין משקין אותם ביו"ט ואין נותנים לפנייהם מזונות, שמא יבוא ליקח מהם, וכל מה שאסור לאוכלו או להשתמש בו, מפני שהוא "מוקצה" - אסור לטלטלו, ומבואר במ"ב (ס"ק ה, ו): דליתן במקום דחוק קצת - מותר, כיון שעושה היכר מידכר ולא אתי ליקח מהם, וכן מותר ליתן לפני בהמה טמאה.

ג. מצודות חיה ועוף ודגים שעשאן מערב יו"ט, האם מותר ליטול מהן ולאוכלם ביו"ט, ומדוע? דף כד. כד:

תשובה:

1. אם כשיודע שניצודו בעיו"ט - מותר, הואיל ויש להם דין של "מוכן".

2. אם כשיודע שניצודו ביו"ט - אסור, הואיל וחסר ב"הכנה".

3. אם בספק מוכן

לפי ר"ג - מותר.

לשיטת רב: רבן גמליאל מתיר בספק מוכן רק לקבל ולטלטל, אבל לא באכילה, ורבי יהושע אוסר אפי' טלטול, ולשיטת לוי: רבן גמליאל מתיר אפי' באכילה, וולפי רבנן - אסורין אף בטלטול, ובספק מצינן למימר, שלפי רב אליבא דר"ג: מתירין רק בטלטול ולא באכילה - מהרש"א, עיי"ש, ומבואר בתוס' (ד"ה ולערב): דמ"מ ביו"ט שני מותר לאכול צבי שניצוד בראשון במצודות שנפרשו לפני יו"ט. וכן כשנכרי צד לעצמו - רא"ש.

ולפי ת"ק רמשתינו ורבי יהושע - אסור.

4. אם כשמצא המצודות מקולקלות מבערב יו"ט - בידוע שמעיו"ט ניצודו ומותרין.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

הלכה :

השורע (שם סעי' ג) פסק: אפי' ספק צידה אסור, וכו', ובמ"ב (ס"ק ז) כתב: דאף דלכמה פוסקים צידה אסורה מדרבנן, מ"מ החמיר בספיקו משום דהוי דשיל"מ, ובשעה"צ (ס"ק ו) כתב: דלפי"ז אם הדגים יתקלקלו עד מחר – מותרים ביר"ט, שהרי א"א לומר "המתן עד למחר", מיהו לסובריים: דכמה פעמים ראו חכמים להחמיר אפי' בספיקא דרבנן – הנא אסור אפי' יתקלקלו הדגים, ויש להקל כסברא א'.

ד. נכרי שהביא דורון לישראל ביו"ט, האם מותרין באכילה ובטלטול, ומדוע? דף כד: כה.

תשובה :

א. אם יש במינו מחובר או שמחוסר צידה, ותלשן עבור יהודי

אסורין, ולערב נמי אסורין בכדי שיעשו.

לפי רש"י - הטעם כדי שלא יהנה ממלאכת יו"ט, ומוקצים הן, ואסורין גם לישראל אחר, ולערב ראשון שהוא ליל יו"ט שני אסורים בכדי שיעשו, כדי שלא יהנה ממלאכת יו"ט.

ולפי התוס' (ד"ה ולערב) - הטעם שצריך להמתין בכדי שיעשו הוא משום שחיישינן שיאמר לנכרי "לך ולקוט", ולפיכך מותר רק בלילה הראויה לעשייה, דהיינו במוצאי יו"ט האחרון, ורק ביום טוב שחל בה' בשבת ובע"ש או כשחל בא' בשבת ובב' בשבת - הבא ביום הראשון שרי בשלישי, ולא בעינן הראויה לעשייה, דשני ימים קודם לא חיישינן ל"שמא יאמר לנכרי", וסיימו דיש להחמיר בדבר, [ומדברי תוס' נראה שאסורים גם לישראל אחר, עד מוצאי יו"ט שני, אבל הרא"ש כתב: דלשיטת התוס' ביר"ט שני, מותר לישראל אחר - מהרש"א, ובקרבן נתנאל ס"ק ק, הבין: שאף לפי תוס', כל יום ב' אסורים אפי' לאחר, רק א"צ האחר להמתין בכדי שיעשו, ועיין בס' תקטו במ"ב ס"ק ט, ובשעה"צ ס"ק יד].

הלכה :

השורע (סי' תקטו סעי' טו) פסק: דאסור אף למי שלא הובא בשבילו לאכלו בו ביום, ואפי' לטלטלן אסור, ולערב מותרים בכדי שיעשו אע"ג דליל יו"ט שני של גלויות הוא, והרמ"א פסק: יש שמחמירין לאסור עד מוצאי יו"ט שני, [בכדי שיעשו, וי"א דלדעה זו אינו אסור כל יום ב' אלא לאותו ישראל אבל לא לישראל אחר - מ"ב ס"ק ט], ונהגין להחמיר אם אינו צורך יו"ט, לצורך אורחים ובכ"ג, דאז נהגין להקל לאחרים שלא הובא בשבילן, ובשעה"צ (ס"ק טז) כתב: דהט"ז הקיל במקום צורך גדול אף לעצמו שהובא בשבילו, דנסמך בזה על שיטת רש"י, דמיקל לגמרי ביום שני, ובמ"ב (ס"ק יב) מבואר: די"מ דאם הזמין את האורחים קודם שהביאו את הדורון י"ל דחשיבי כבני ביתו ואסור, ועוד כתבו האחרונים, שאפשר להקל לאורחים מעיר אחרת, אף אם הזמינם מקודם, ודוקא אחר בכדי שיעשו.

ב. אם יש במינו מחובר או מחוסר צידה, כשעשה עבור עצמו או עבור נכרי אחר, וביו"ט ראשון נתנם לישראל

לפי שיטת רש"י (הנ"ל) - כ"ש שביו"ט שני מותרים לישראל עצמו, וגם התוס' הנ"ל מודים בזה, והביאו דשיטת רבי יהודה: שאסור, גם בזה, [התוס' לא הסכימו עמו].

הלכה :

השורע (שם סעי' ב) פסק: אפי' תלשן הא"י או צדן לעצמו או נפל מן האילן מעצמו או ניצוד מעצמו - אסור לאוכלו בו ביום ולטלטלו, אף למי שלא הובא בשבילו, אבל לערב במוצאי יו"ט מותרין מיד, אף למי שהובא בשבילו, ומבואר במ"ב (ס"ק נו): ודוקא אם הביאם מתוך התחום, דמחוץ לתחום אסורים עכ"פ למי שהובא בשבילו בכדי שיעשו, ובסעי' ד' פסק השו"ע: דאם הביא ביום א' דר"ה שחזל להיות בה' בשבת יש מתירין לאוכלם בשבת בכדי שיעשו, ויש אוסרים, וע"ע ברמ"א ובמ"ב מש"כ בזה.

ג. אם אין במינו מחובר ואינו מחוסר צידה

1. אם כשבאו מתוך התחום - מותרים באכילה, ואפי' למי שהובא עבורו.

2. אם כשבאו מחוץ לתחום - אסור למי שהובא עבורו, אבל ישראל אחר מותר לאוכלם.

לפי ר"י (בתוס' ד"ה ולערב) - לערב מותר מיד גם למי שהובא עבורו, וא"צ להמתין בכדי שיעשו, ובמת

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ומשורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

שהוא דבר שהכל יודעים שהובאו עבורו, וכגון שהנכרי הביא חלילין עבורו - אסור עד בכדי שיעשו, ולפי הרי"ף - צריך להמתין בכדי שיעשו אף בבא מחוץ לתחום - רא"ש.

3. אם בספק אם הובא מחוץ לתחום

לפי שיטת הר"ר שמואל (בתוס' שם) - מותר אפי' למי שהובאו עבורו, ואם הובא ביו"ט ראשון, מותר ביו"ט שני - רא"ש בשם חכמי לונגל.

הלכה:

השר"ע (שם סעי' ה) פסק: דלערב מותר למי שהובאו עבורו דוקא בכדי שיעשו, וברמ"א מבואר: דלערב הכוונה אף שהוא ליל יו"ט שני, וא"צ להמתין עד מוצאי יו"ט שני. ובסעי' ז, פסק השר"ע: בספק באו מחוץ לתחום, אם הוא א"י השרוי עמו בעיר, ופירות המצויים בעיר - מותר, ואם לאו - אסור, וע"ע במ"ב ס"ק סה, מש"כ בזה.

ה. חיה שקננה בפרדס, האם מותר לקחתה ולשוחטה ביו"ט, ומדוע?

תשובה:

1. האמא - אסורה, ולא מהני זימון, שהרי היא מחוסרת צידה.
2. אך הולד כשנמצא בגינה הסמוכה לעיר - מותר לצודו אף בלא זימון, כיון שידע ממנו ודעתו עליו, ופירש"י: שזה דוקא בפרדס המשתמר, שאין הולד יכול לברוח וקל לצודו.
3. אם כשהולד בגינה שאינה סמוכה לעיר

לפי ר"נ - הולד מותר רק באם זימנהו קודם יו"ט. וכן נפסק בשו"ע סי' תצז סעי' ח'. ורב חסדא חולק ואיתותב.

ו. האם ביו"ט מותר לשחוט בהמה מסוכנת, ומדוע?

תשובה:

1. אם יש שהות ביום לאכול ממנה כזית צלי - מותר, [אף שאינו צריך לה, שכבר סעד סעודתו, ושוחטה מחמת הפסדו - רש"י].
2. אם כשיש שהות רק כדי לאכול כזית חי ובלא להספיק לצלותה

לפי ת"ק - אסור, [ואם כדי לאכול ממנה - משמע מרש"י הנ"ל שמתר].

ולפי ר"ע - מותר. [לדברי הגאונים - כזית חי מותר לאוכלו בלי מליחה, ולדעת הר"מ - עי' רעק"א ו"ראש יוסף"].

הלכה:

השר"ע (סי' תצז סעי' ו) פסק: דמותר רק אם יש שהות לאכול ממנה כזית צלי. [דקיי"ל דאמרינן "הואיל" ולכן אפי' לא גמר בליבו לאכול מותר - ב"ן, והרמ"א הוסיף: דמותר אפי' אין שהות לנתחה ולבודקה תחילה, ובמ"ב (ס"ק לז) הביא: דכמה אחרונים סוברים שצריך שיהא שהות כדי להפשיטה ולבודקה, ובספר "ישועות יעקב" כתב, להקל בגדיים וטלאים שאין רגילות שיהא בהם סירכא, ובשעה"צ (ס"ק לו) פסק: דאם יש שהות לאכול כזית צלי עד שקה"ח - יש להקל כדעת השר"ע, הואיל ויש שהות להפשיט ולנתח ולבודק עד צה"כ לפי מאי דקיי"ל כרבי יוסי, דס"ל דעד צה"כ ימא הוא, ובבהמה בריאה, מבואר במ"ב (ס"ק לד): דאין לשוחטה אא"כ צריך לה ביו"ט גופא, ורק בבהמה מסוכנת הקילו, הואיל ובמקום הפסד לא העמידו חכמים דבריהם. [ואם מותר להפשיטה - עיין בשו"ע ובביה"ל שם].

ז. האם ביו"ט מותר לסומא לצאת במקלו, והרועה בתרמילו, ולהוציא אדם בכסא, ומדוע?

תשובה:

אין הסומא יוצא במקלו, ולא הרועה בתרמילו, והואיל והוי דרך חול ואיכא זילותא דיו"ט - רש"י, ואין יוצאין בכסא, אחד האיש ואחד האשה, ואם רבים צריכים לו מותר לצאת בכסא, ועל אלנוקי - מותר רק כשיש בעיתא ליפול, ומבואר בתוס' (ד"ה שאנו): שמותר דוקא כשיש גם צורך רבים.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משויירות וממורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

הלכה :

וכן נפסק בשו"ע (סי' תקב סעי' א, ב) ומבואר במ"ב (ס"ק א, ב ובשעה"צ שם): דה"ה זקן. ואם הזקן כ"כ שא"א לא לילך כלל בלי מקל מותר אפי' בשבת. ואיסור לצאת במלו הוא דוקא לרה"ר או לכרמלית, אבל מבית לחצר – מותר ביו"ט, אפי' לא עירבו כלל, ובשבת גם זה אסור.

ח. האם מותר ביו"ט לשחוט בכור תם או בעל מום, ומדוע? דף כה:–כז:

תשובה :

א. בכור תם בזמן הזה

אין נשחט בלא מום, מפני שקדשים הוא דמאליו הוא קדוש, והשוחטו כשהוא תם הוי שוחט קדשים בחוץ שעונשו כרת.

ב. אם נולד בו מום קבוע, וראהו חכם לפני יו"ט והתירו

מותר לשוחטו ביו"ט, שהרי אין חסרון של "מוכן".

ג. אם נולד בו מום קבוע לפני יו"ט, ולא ראהו חכם

לפי רבי יהודה בר אילעאי - מותר שיראהו חכם ביו"ט ולשוחטו [ואע"פ שבעלמא מחמיר במוקצה, כאן מתיר, הואיל ומאתמול דעתו על הבכור – תוס'].

ולפי ר"ש - לא ישחוט, משום שכל שאין מומו ניכר מעיו"ט אין זה מן המוכן.

רש"י (ד"ה אין זה) מפרש: דאין האיסור משום "מוקצה", [שהרי לית ליה מוקצה], אלא משום שנראה כמתקנו או משום דהוה ליה כדן את הדין דגזור בו משום "שבות", תוס' (ד"ה בכור), כותבים: שמשמע מרש"י שבדיעבד אם ביקרו חכם - מותר.

תוס' חולקים על רש"י וסוברים: שאף בדיעבד אסור מדין "מוקצה", דכאן ר"ש מחמיר טפי מכל מקום, [וע"ע במהרש"א שהבין שגם לרש"י אפי' בדיעבד אסור, ובקרני ראם שם], ודלא כאדא בר אוכמי, דס"ל שלפי ר"ש בדיעבד מותר, [ואדא בר אוכמי משבש ותני].

ד. אם ביו"ט נולד בו מום קבוע

לפי התנאים שבמשנתנו - לא ישחוט, ואפי' בדיעבד אסור, הואיל ולא היה דעתו עליו מאתמול שהרי בכניסת יו"ט הבכור היה תם, ו"מוקצה" הוא [ואפי' ר"ש מודה, משום דהוי ליה כגורגרות – מהרש"א].

לפי הפירוש הראשון ברש"י (ד"ה בכור תם) אליבא דרבי יהודה הנשיא - מותר לראות ביו"ט אם יש בו מום ולשוחטו "דלית ליה מוקצה", [ולפי הפירוש השני ברש"י – כו"ע ס"ל, שבכור תם שנפל בו מום ביו"ט – "מוקצה" הוא ואסור לשוחטו].

ה. אם נולד בו מום שאינו קבוע לפני יו"ט, וכיו"ט נולד בו מום קבוע

דינו כנפל בו מום ביו"ט שהתבאר לעיל בדין ד'. [ובזה לדעת אבא בר אוכמי בדיעבד שרי].

אם בעיו"ט ראה שיש בו מום קבוע - יכול לחקור עליו ביו"ט אם המום נפל מאליו ומתירו.

ו. נולד הוא ומומו עמו

למ"ד שרואין מומין ביו"ט - מותר לראותו ולשוחטו ואפי' לכתחילה, שהרי היה מותר אגב אמו, [וליישנא קמא דס"ל שיש "מוקצה" לחצי שבת, צ"ל: שראו אותו הדיינים מיד שיצא, אבל ליישנא בתרא: דס"ל, אין "מוקצה" לחצי שבת – אפשר לראותו גם לאחר זמן].

גם ר"ש דס"ל שאין רואין - מ"מ כאן מודה שנקרא "מן המוכן". לשיטת אדא בר אוכמי ורבה אליבא דר"ש: מותר אפי' לכתחילה, ואילו לשיטת ר"נ: לר"ש יש להתיר רק בדיעבד כשעבר ובקרו.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

הלכה: [על כל התשובה הנ"ל]

השור"ע (סי' תצח סעי' ט) פסק: בכור בזמן הזה שאינו יכול לשוחטו בלא מום, אין חכם יכול לראותו ביו"ט אם יש בו מום, [בין שהומם ביו"ט בין שהומם מעיו"ט – מ"ב ס"ק נ], ואפי' אם עבר וראהו ומצא שיש בו מום אינו יכול לשוחטו, [משום "מוקצה" – מ"ב ס"ק נב], אבל אם נולד במומו ועבר וראהו, ושחט על פיו – מבואר בביה"ל (ד"ה נשחט): שלפי מאי דקיי"ל שאנו אין בקיאים בענין כלו לו חדשיו – אין לשחטו. עוד מבואר בשו"ע: דאם בעיו"ט ראה שהוא מום שראוי לשחוט עליו – יכול לחקור עליו ביו"ט אם נפל בו המום מאליו ומתירו, והרמ"א הוסיף: ואם נפל בכור לבור אסור להעלותו דהא אינו ראוי לשחטו, אלא עושה לו פרנסה במקומו.

ט. האם יש "מוקצה" לחצי שבת לענין אכילה ולענין טלטול? דף דף כו: כז.

תשובה:

1. **אם בידו של אדם לגומרו, לדוגמא: פולין ועדשים שנתנם בקדירה, והיו רותחין בבין השמשות, שאינם ראויים בזמן רתיחתן – לכו"ע אין "מוקצה", לא בתחילת השבת ולא לחצי השבת.**

2. **ואם גמרו בידי שמים**

ללישנא קמא – יש מוקצה.

ואילו ללישנא בתרא – אין "מוקצה" לחצי שבת. ומבואר בתוס' (ד"ה אלא גמרו): שאף אם נאמר שיש "מוקצה" לחצי שבת, היינו דוקא לאסור באכילה, אבל לענין טלטול – מותר.

י. השוחט את הבכור ואח"כ הראה מומו, האם הבכור מותר באכילה, ומדוע? דף דף כז.

תשובה:

1. **אם המום הוא דבר שמשנתנה לאחר מיתה, לדוגמא: דוקין שבעין – אסור, דחיישינן שאם היה רואהו לפני מיתה, לא היה החכם מתירו.**

2. **אם היה מום שאינו משנתנה, לדוגמא: מומין שבגוף**

לפי רבי יהודה – מותר, שהרי הוא מום שאינו משנתנה.

ולפי ר"מ – אסור, אביי מפרש: משום שקנסינן מומין שבגוף אטו מומין שבעין, ורב יוסף מפרש: היות שהווי דבר חשוב ונחשב "מתקן", לכן בעי ראייה דוקא מחיים ולא לאחר שחיטה.

יא. מפני מה נאסר ביו"ט ליתן לבהמה חלה שנטמאה? דף דף כז:

תשובה:

לפי רש"י – משום שאין מבערין קדשים טמאים מן העולם ביו"ט, ואפי' ע"י אכילת בהמה, ולכן אין בה שימוש היום והווי "מוקצה".

לפי תירוץ א' בתוס' – הואיל ותרומה טמאה מצותה בשריפה מדאורייתא, ולמדים זאת מקדשים, ואסור לשורפן ביו"ט מדאורייתא, הואיל ואין בה צורך הדיוט כלל.

ולפי תירוץ ב' בתוס' – הוי גזירה מדרבנן אטו קדשים שחיובם בשריפה.

יב. האם ביו"ט מותר לחתוך את הנבילה לפני הכלבים, ומדוע? דף דף כז:

תשובה:

1. **אם נתנבלה לפני יו"ט – מותר לחתכה לפני הכלבים, לפי שהיא מן המוכן.**

2. **בהמת חולין בריאה שנתנבלה ביו"ט**

לפי רבי יהודה – אסור, מדין "מוקצה", לפי שאינה מן המוכן.

לפי רב יוסף משמיה דרבא אליבא דר"ש – מותר, וולא אוסרו משום "מוקצה".

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משויירות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יוד"ד סימנים קפג-ד

ולפי מר בר אמימר משמיה דרבא - מודה ר"ש בזה לרבי יהודה שאסור.

3. **בהמת קדשים שנתנבלה ביו"ט** - לכו"ע אסור, ופירש"י (ד"ה בהמת קדשים): הואיל ואסורה בהנאה וטעונה קבורה, ואינה נפדית, דבעיא העמדה והערכה, אי נמי שאין פודין קדשים להאכיל לכלבים.

4. **מסוכנת בבין השמשות שנתנבלה ביו"ט** - מותר לשוחטה ביו"ט.

לפי שיטת רש"י (ד"ה הכא במאי עסקינן) - היינו רק לר"ש, אבל לפי רבי יהודה אסור (ומה דאיתא "הב"ע במסוכנת ודברי הכל" פי' האמוראים אליבא דר"ש, יש ראשונים שפירשו שד"ה פי' שאפי' לפי רבי יהודה מותר - עיין ר"ח ומאירי).

הלכה :

השור"ע (סי' תקיח סעי' ו) פסק: בהמה שמתה ביו"ט אם היתה מסוכנת מעיו"ט, הרי זה מחתכה לכלבים, ואם לא היתה מסוכנת אע"פ שהיתה חולה, הרי זה "מוקצה" ולא יזינה ממקומה, ונעיי' במ"ב ובביה"ל מש"כ בזה, וע"ע מש"כ לעיל בפרק א, תשובה ז.

יג. האם ביו"ט מותר לשקול בשר, ומדוע?

דף כח-כט.

תשובה :

לפי רבי יהודה - שוקל אדם בשר כנגד הכלי או כנגד הקופיץ, ופירש"י (וכן הוא בגמ' לקמן כט.): משום שיש שינוי, לפי שאינם עומדים לשקילת בשר, ולא הוי מעשה דחול, ומשום שמחת יו"ט התיירו - גמ' דף כט.

לפי חכמים - אין משגיחין בכף מאזנים כל עיקר, דמיחזי כעובדין דחול, אפי' לשמרו מן העכברים, ודוקא בטבעת שתולין אותן בה כששוקלין, דמיחזי כנותנו לשם משקל, ומבואר בגמ': דטבח אומן אסור לו לשקול בשר ביד או במים, כיון דאורחיה בכך, וכן אסור לשקול מנה כנגד מנה ואף רבי יהודה מודה לכך, הואיל וכך דרך החולקים.

ולפי רבי הייא ור"ש ברבי - מותר לשקול מנה כנגד מנה, הואיל וס"ל כרבי יהושע שהתיר בכך, משום שלא נחשב לעובדין דחול.

הלכה :

אסור לשקול בשר אפי' בביתו, לידע כמה יבשל, ונעיי' ביה"ל ד"ה בביתו, ואפי' ליתנו בכף מאזנים לשמרו מן העכברים אסור אם היא תלויה במקום שרגילים לשקול בה, ואפי' לשקול מנה כנגד מנה אסור, ומותר לשקול בידו שלוקח החתיכה ומשער כמה יש בה, [אבל אסור ליקח בשר בידו אחת וביד השני בשר לשנער המשקל - מ"ב ס"ק יב], וטבח אומן אפי' זה אסור, אבל אם הוא יודע לכיין דרך חתיכתו לחתך ליטרא או חצי ליטרא חותך כדרכו ואינו חושש, ובמ"ב (ס"ק ח) מבואר: דאסור אפי' אם אינו מדקדק במשקל כ"כ רק פוחת מעט או מוסיף, דמ"מ נראה כשוקל. [וע"ע בביה"ל שם].

יד. האם מותר ביו"ט לנקב נקב בבשר, ומדוע?

דף כח.

תשובה :

אסור ביו"ט לעשות נקב בבשר כשמטרתו שיהיה בית יד, [הואיל וזה דרך חול - רש"י, והר"ן מפרש: מפני שעושה כלי, ודוקא בסכין, אבל ביד מותר, ואם אינו עושה בית יד, אלא לסכין, שלא יחליפו הנושאו - מותר אפי' בסכין].

הלכה :

וכן נפסק בשור"ע (סי' תק סעי' ג) ובמ"ב (ס"ק טו, יז) כתב: דמלשון השור"ע משמע, שאפי' בעה"ב לעצמו אסור לעשות נקב, אבל י"מ שאין הדברים אמורים אלא בקצב, אבל לא בבעה"ב, ולעשות נקב עגול או משולש כמגן דוד יש להחמיר, ולעשות אותיות וציוורים דרך סימן בבשר - אסור.

טו. האם ביו"ט מותר להשחזי סכין במשחזת עץ או אבן או להשיאה על גבי חברתה, ומדוע?

דף כח. כח.

וצדקתו עומדת לעד וזה הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יו"ד סימנים קפג-ר

תשובה :

א. אם הסכין אינה חותכת כלל

אסור להשחיתה, רש"י (ד"ה והני) מפרש: הואיל וטירחא יתירה היא, ווהמאירי פירש: שאין זה אלא עשיית כלי מתחילתו ואסור.

ב. אם כשנפגמה ביו"ט או שהיה מרוד לפני יו"ט ולא יכול היה לתקן הפגימה [רש"י דף כז: ד"ה

מותר לחדדה ביו"ט, מפרש: שאם יכל לחדדה לפני יו"ט – אסור, ובמאירי הביא, ד"א שרק במשחזות שלה יש חילוק בין לפני יו"ט ליו"ט,

אבל בשל עץ ואבן – מותר אפי' נפגמה בעיו"ט, ובשעה"צ סי' תקט ס"ק יד פסק כרש"י].

לפי רבי יהודה - מותר, [מה מותר עיין לקמן דין ז], שהרי ס"ל מכשירי אוכל נפש שא"א לעשותם מערב יו"ט מותר לעשותם ביו"ט, דכתיב "לכם" לכל צרכיכם.

אך לפי ת"ק דס"ל, שמכשירי אוכל נפש אסור לעשותם ביו"ט אפי' כשלא היה אפשר לעשותה ביו"ט, דכתיב "הוא לבדו יעשה לכם" הוא ולא מכשיריו, הדינים כדלהלן:

1. **לחדדה בשל אבן -** לכו"ע אסור, הואיל והוי תיקון לכלי.
2. **לחדדה בשל עץ,** לפי הלשון הראשון בגמ' - מותר, ולפי שאר הלשוניות - אסור.
3. **להשיאה על גבי חברתה כדי לחדדה,** לפי הלשון הראשון והשלישי - מותר, לפי הלשון הרביעי - אסור, לפי הלשון השני - לא איתפריש. [לכאורה מלשון הגמ' "הא דאמרת בשל עץ מותר", ולא אמר "הא דאמרת מותר", יש לדייק שמוותר].
4. **להעביר שמנונית במשחזת אבן,** לפי הלשון הראשון והשלישי - מותר, לפי הלשון הרביעי - אסור.
5. **להעביר שמנונית במשחזת עץ,** לפי הלשון הראשון השני והשלישי - מותר, לפי הלשון הרביעי - אסור.
6. **להשיאה על גבי חברתה כדי להעביר השמנונית -** לכו"ע מותר, הואיל ואינה אלא כהדחה בעלמא.
7. **להלכה,** בגמ' מבואר: שהלכה כרבי יהודה ואין מורין לרבים כן, ופירש"י: כדי שלא יזלזלו אף כשאפשר לעשותו מבעוד יום.

הטור בסי' תקט, כתב: **סכין שנפגמה ביו"ט -** מותר לחדדה במשחזת של עץ או על חברתה, ומורין לעשות כן, אבל במשחזת של אבן, אף שמותר לחדד בה - אין מורין לעשות כן, אבל להעביר שמנוניתו, אף בשל אבן - מורין לעשות כן, **ואם נפגמה מעיו"ט -** אסור, והרמב"ם כתב: אפי' על גבי עץ - הלכה ואין מורין כן, ועל גבי משחזת של אבן - אין משחזין כלל, וא"א הרא"ש ז"ל כתב כסברא ראשונה, **אבל אם לא נפגמה מעיו"ט אלא עמדה,** פי' התחילה קצת להתקלקל ואינה חותכת יפה, אם יכול לחתוך בה ע"י הדחק - יכול להשחיתה ביו"ט, ופי' רב אלפס: אגב רחייא או דיקולא אבל לא במשחזת, ובעל העיטור כתב: אפי' במשחזת, והכי מסתבר, אבל אם אינו יכול לחתוך בה, אפי' ע"י הדחק - אסור להשחיתה דהוה ליה מתקן מנא. ובב"י כתב: דהרא"ש פירש, דמה שכתב הרי"ף, "אבל במשחזת לא", היינו לומר שאין להורות כן, אבל הלכה כרבי יהודה שאף במשחזת של אבן מותר, ושהר"ן פירש, דאפי' רבי יהודה מודה שאסור לפי שהוא עושה כלי.

הלכה :

השו"ע (סי' סע"י ב) פסק: אין משחזין את הסכין במשחזת שלה [פי' של אבן - מ"ב], אבל מחדדה ע"ג העץ או חרס או אבן, [פי' אבן דעלמא שאינה משחזת - מ"ב] ואין מורין דבר זה לרבים, כדי שלא יבוא לחדדה במשחזת, בד"א כשיכולה לחתוך בדוחק או שנפגמה, אבל אם אינה יכולה לחתוך כלל - אין משחזין אותה אפי' על העץ - שמא יבוא להשחיתה במשחזת. ומבואר במ"ב (ס"ק יג): דלהעביר שמנונית של סכין על גבי משחזת של עץ או של חרס או אבן או על גבי חברתה - מורין ברבים להיתר. ובשעה"צ (ס"ק טז) כתב: דעל גבי משחזת, אפי' להעביר שמנוניתא - אין מורין לרבים.

וצדקתו עומדת לעד וזה הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משויירות ומחודרות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 05276-123000 02-5822919

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

טז. האם ביו"ט מותר לגרוף תנור וכירים, ומדוע?**דף כח:**

תשובה:

1. **דין גריפת תנור וכירים ביו"ט כשלא היה אפשר לעשותן מעיו"ט** - הדין תלוי במחלוקת רבי יהודה ורבנן בדין מכשירי אוכל נפש שלא היה אפשר לעשותן מעיו"ט, אם מותר לעשותן ביו"ט, שלפי רבי יהודה - מותר, ולפי רבנן - אסור.

רש"י (בסוגיא, ובדף לב:): **מפרש**: שהטיח נפל לתנור לפני יו"ט, והוא לא ידע מזה, ומתקן מנא הוא.

התוס' (ד"ה גריפת) הביאו שהר"י **מפרש**: שהאיסור משום "אשוויי גומות", ולא מדובר באופן שיש תיקון מנא, והתוס' **עצמם פירשו**: שהאיסור מדין "מתקן מנא", שהיא תולדת "מכה בפטיש", ולפי שמדובר בתנור חדש שעדיין יש בו אבנים ועפר, והוצאתם הוי גמר מלאכה, אבל בלא טעם "מכה בפטיש" אין איסור מדין "מוקצה", הואיל וטלטול "מוקצה" לצורך אוכל נפש מותר ביו"ט. וזהו ש' בדף לב: מפרש: שאסור מדין טלטול "מוקצה" לצורך אוכל נפש, ועיין ט"ז סי' תקן סק"ה, ובביה"ל ד"ה מותר, מש"כ בזה, ובסי' תקיח סעי' ג.

2. **אם כשהיה אפשר לעשותן בעיו"ט - לכו"ע אסור לגרוף ביו"ט**. ונפק"מ בתנור ישן, לתוס' - שרי, ולרא"ש - אסור, כי יש מוקצה, וכל הנפק"מ של מוקצה כגון טילטול מן הצד.

הלכה:

השו"ע (שם סעי' ד) פסק: שאם נפל טיח, אם אינו מפריע לאפיה - אסור לגרוף, ואם מפריע או כדי שלא יגע בפת - מותר, וכ'.

יז. האם מותר לתקן שפוד שנרצם או שנרצף, ומדוע?**דף כח:**

תשובה:

דין תיקונו של שפוד שנרצם ביו"ט, תלוי במחלוקת שבין רבי יהודה ורבנן בדין מכשירי אוכל נפש שלא היה אפשר לעשותן מעיו"ט אם מותר לעשותן ביו"ט, רש"י **מפרש**: שנרצם, היינו שנשבר ראשו, ומבואר בגמ' **: ששפוד שנרצף** - אסור לתקנו ביו"ט, אף שיכול לתקנו בידים, רש"י **מפרש**: שנרצף היינו שנעקם בלא שנשבר, ואסור הואיל ויכול להשתמש בו כמו שהוא וטירחא דלא צריך הוא, ונאף לפי רבי יהודה אסור להשתמש בזה, שיטת בעל המאור והר"ן: דאם נשבר או נתעקם הרבה הוי כעושה כלי מחדש ביו"ט, שאסור לכו"ע ואפי' לרבי יהודה, והיינו נרצף - ונרצם היינו נתעקם קצתו.

הלכה:

השו"ע (סי' תקט סעי' א) פסק: שפוד אנ"פ שהוא יכול לפשטו בידו אין מתקנין אותו, והרמ"א **פסק**: ודוקא שיוכל לצלות בו בלא תיקון, אבל אם אינו יכול לצלות בו כך ונשבר ביו"ט - מותר לתקנו, ואין מורין כן לרבים שלא יבוא לתקן גם כן בנשבר מעיו"ט, והמ"ב (בסק"א, ו, ובביה"ל שם ד"ה אותו) כתב: המחבר סתם ולא חילק בין נעקם מעט או הרבה עד שאין יכול לצלות כלל בלי תיקון, משום דאזיל לטעמיה שביאר בב"י דבכל גווני אסור, משום שהוא תיקון מנא, וכדעת רבנן ואין הלכה כרבי יהודה, ושהרמ"א כדעת הרא"ש והרשב"א שפסקו כרבי יהודה, אלא שלדינא יש להחמיר כדעת בעל המאור והר"ן דס"ל: שאם נשבר או נכפף הרבה עד שא"א לצלות בו בלא תיקון, הוי בכלל תיקון כלי גמור שאסור אפי' לרבי יהודה.

יח. האם מותר לטלטל ביו"ט, שפוד שצלו בו בשר, ומדוע?**דף כח:**

תשובה:

שפוד שצלו בו - אסור לטלטלו, ופירש"י: לפי שנמאס והוי מוקצה מחמת מיאוס, ובתוס' פירשו: משום שאין תורת כלי עליו, [לפי שאינו מיוחד לצליה, מהר"ם עיי"ש].

לפי רב מלכיו - מותר לשמטו ולהניחו בקרן זוית, רש"י **מפרש**: שומטו מלפניו מהר בגרירה, וטלטול מן הצד וכו', [ויש קצת מפרשים, דהאי דשומטו הוא כדרכו - שענה"צ סי' תקיח ס"ק כז], ופירש רב הונא - שהותר לטלטלו דוקא כשיש עליו כזית בשר.

ולפי רבינא - כדי שלא יזיק מותר לטלטלו, ופירש"י: אפי' טלטול גמור אף שאין עליו בשר [ודלא כרב מלכיו].

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות וממורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-123000-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

אבל הסוד מפרש: שרבינא שהתיר אף אם אין בשר, זה דוקא בטלטול מן הצד, ולא כפירש"י – ב"י סי' תקיז, שיטת הרשב"א בעבוה"ק, דביש עליו בשר אפי' פחות מזכית מותר לשומטו אפי' במקום דליכא למיחש להיזק, ולא גריס ברב מלכיו, "כזית", ובהיה כזית – מטלטל בלא שינוי אף שלא במקום היזקא – ביה"ל שם ד"ה אפי'.

הלכה :

השו"ע (סי' תקיח סעי' ג) פסק: לקח עץ (הראוי להסקה – מ"ב ס"ק טז) שאינו מיוחד לשיפוד וצלה בו בשר אסור לטלטלו אח"כ מפני שאינו כלי, אלא שומטו ומניחו בקרן זזית כדי שלא יזקו בו, אפי' אין עליו בשר כלל, ומבואר במ"ב (ס"ק כא): שאם זה מונח בצד במקום שלא מזיק אסור להזיז אותו.

יט. האם ביו"ט מותר לאדם לומר לחבירו "מלא לי כלי זה", ומדוע? דף כט.

תשובה :

1. **בכלי סתם** - מותר, שהרי אין זה דרך מקח וממכר, וגם לא מיחזי כעובדין דחול.

2. **אם כשמזכיר שם מדה** - אסור, שהרי זה דרך מקח וממכר, וכעובדין דחול.

3. **אם בכלי המיוחד למדה** (פי' שמוכר ומודד בו)

לפי רב יהודה אמר שמואל - אסור, אפי' כשאינו מזכיר שם מדה.

ולפי רבא - הדין תלוי במחלוקת תנאים, שלפי ת"ק: מותר, ובלבד שלא יזכיר שם מדה, ולפי רבי יהודה: אסור.

4. **אם בכלי העומד למדה** (וכשישבר זה בא זה תחתיו, אבל עדיין לא מדד בו - רש"י)

לפי רב יהודה אמר שמואל - הדין תלוי במחלוקת התנאים הנ"ל.

ולפי רבא - מותר, ובלבד שלא יזכיר שם מדה.

הלכה :

השו"ע (סי' תקיז סעי' ג, ובסי' שכג סעי' א) פסק: מותר לומר לחבירו "מלא לי כלי זה", אפי' הוא מיוחד למדה, ובאופן שאינו אומר בלשון מכירה "מכור לי", ואינו מזכיר שם מדה, רק כלי זה סתם, וה"מ כשנטל הלוקח מדה של מוכר ומוליכו לביתו, ואצ"ל אם מביא הלוקח מתוך ביתו, ואומר לו "מלא לי כלי זה", אבל למדוד בכלי המיוחד למדה ולשפוך לתוך כליו של לוקח - אסור, והרמ"א פסק: שיש מקילין לומר דכל שאינו מכין למדה שממעט או מוסיף מעט שרי (למוכר למדוד בכלי מדה שלו ולשפוך לתוך כליו של לוקח - מ"ב ס"ק ה).

כ. באלו מקרים מותר למדוד ביו"ט, ובאלו אסור, ומדוע? דף כט.

תשובה :

לא ימדוד אדם (בכלי מדה - מ"ב סי' שכד סק"ד) שעורים ויתן לבהמתו ביו"ט, אבל קודר הוא קב או קבים ונותן לפני בהמתו ואינו חושש וכן נפסק בשו"ע סי' תקיז סעי' ד, ובסי' שכד סעי' ב, והנחתום מודד תבלין ונותן לתוך קדרתו כדי שלא יקדיח תבשילו, ופירש"י: מבשל קדרות נמי קרוי נחתום, וכן פסק השו"ע (סי' תקד סעי' ד), שמוותר לאדם וכו', ובמ"ב (ס"ק כב) מבואר: שאם דרכו גם בחול ליקח בלי מדידה אלא באומד הדעת - אסור לו למדוד ביו"ט. לפי רב ירמיה בר אבא אמר רב - **מודדת אשה קמח ביו"ט ונותנת לתוך עיסתה, כדי שתטול חלה בעין יפה.**

לפי רש"י - שמואל סובר כרב שמותר, אלא שאין מורין כן.

ולפי התוס' בשם הבה"ג - שמואל סובר שאסור וחולק על רב.

יש פוסקים כשמואל ויש שפוסקים כרב, והר"ר שמואל מאיבר"א כתב: שאפי' למ"ד שהלכה כרב, מ"מ זה רק בימיהם שהם מפרישין חלה אחת מכ"ד ונותנין לכהן, אבל אנו שאין מפרישין כי אם מעט אפי' מעיסה מרובה, ואותו מעט אינו נאכל - אין למדוד, הואיל ולא שייך הטעם של "כדי שתטול בעין יפה". וכן נפסק בשו"ע (סי' תקו סעי' א) שאין למדוד קמח ביו"ט כדי ללוש אלא יקח באומד הדעת.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

כא. האם הרקדה או הוצאת צרור מקמח מותרת ביו"ט, ומדוע:

דף כט:

תשובה:

א. הרקדה

אסורה ביו"ט משום "בורר", ובתוס' (ד"ה אגבא) מובא שתי שיטות, אם מותר ע"י שינוי, וכתבו: שיש לסמוך להקל רק לשפחה הנכרית, אבל לא לעצמנו.

הלכה:

השו"ע (סי' תקו סעי' ב) פסק: אין מרקדין הקמח בתחילה אפי' ע"י שינוי. והרמ"א הוסיף: שמוותר ע"י נכרי ובשינוי קצת.

ב. לשנות את הקמח שרקדו מאתמול כדי שיהיה הפת נאה

לפי ת"ק - אין שונין, ופירש"י: הואיל ואפשר מאתמול, (ואסור מדרבנן - ר"ן עיי"ש).

ולפי רבי פפייס ור' יהודה בן בתירא - שונין, ופירש"י: הואיל וליכא טירחא, ודבר הנראה הוא שזו פעם שניה, ואין זה כמרקד לברור (הר"ן מפרש: שרב יוסף סובר כת"ק דס"ל, שמוותר לרקד בלא שינוי, ואשתו של רב אשי היתה מזמירה על עצמה לרקד בשינוי, והרא"ש מפרש: שאף לפי רב יוסף צריך שינוי אבל מספיק שינוי קטן).

הלכה:

השו"ע (שם) פסק: שצריך שינוי קצת כגון על גב שולחן, ומבואר במ"ב (ס"ק יד): דאם דרכו של אדם זה לנפות גם בחול על

שולחן - יעשה שינוי אחר, (כגון על גבי מפה - שנה"צ), וכ"ש אם ינפה על גב הנפה מצד השני, ואם הנפה השניה נקביה קטנים יותר מנפה ראשונה - דינו כהרקדה ראשונה.

ג. לשנות קמח שרקדו מאתמול, כדי להוציא צרור או קיסם שנפל לתוכו

לפי ת"ק, ורבי פפייס, ורבי יהודה בן בתירא - מותר, (ודוקא שנפל ביו"ט, דאי מעיר"ט היה לו לרקד מאתמול - ר"ן, מ"ב שם ס"ק ז, ועיי"ש בסק"ח מש"כ לישב מדוע זה שונה מאיסור לברור קטניות מפסולת שלהן ע"י נפה וכברה).

ולפי תנא תני קמיה דרבינא - אסור להוציא את הצרור או הקיסם, (אם רבינא מודה לו לאסור - עיין ר"י שם, ד"ה גרסינן, ונחלקו הפוסקים אם מותר להוציא ע"י שינוי).

הלכה:

השו"ע (שם) פסק: אם רקדו מאתמול ונפל בו (ביו"ט - מ"ב ס"ק ז), צרור או קיסם ורוצה לרקדו שנית - מותר אף בלא שינוי.

ובמ"ב (ס"ק ט) הביא: דיש מחמירים דגם בזה בעי שינוי.

ד. נטילת הצרור או הקיסם בידו

לפי תנא תני קמיה דרבינא - מותר, ורבינא ענה לו שכ"ש שאסור, (אם רבינא דעתו שאסור - עיין ב"י שם ד"ה גרסינן).

הלכה:

הרמ"א (שם) פסק: וי"א שמוותר ליטול הצרור או הקיסם בידו, אבל יש מחמירים ואוסרים, ומבואר במ"ב (ס"ק יב, ובשעה"צ

שם): דהיינו שאסור ביד, אבל ע"י הרקדה גם הם מודים לדעת המחבר שמוותר.

כב. האם יכול אדם ביו"ט לילך אצל חנוני הרגיל אצלו ולומר לו "תן לי ביצים ואגוזים במנין", ומדוע?

דף כט:

תשובה:

מותר לומר "תן לי ביצים ואגוזים במנין", דדרך בעל הבית להיות מונה בתוך ביתו, ואינו דרך מקח וממכר.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויטפיש, טל: 02-5822919-05276-123000

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

לפי גירסת רש"י

לפי ת"ק - מותר בתנאי שלא יזכיר לו **סכום מדה** קב או קבים.

ולפי ר"ש בן אלעזר - מותר בתנאי שלא יזכיר לו **סכום מקח**.

ולפי גירסת הר"ח המובא בתוס' - סיכום מנין, וסיכום מקח, פי' "תן לי י' אגוזים, וכבר נתת לי ל', ובסה"כ מ", או "תן לי אגוזים בששה פשטין, וכבר נתת לי כך, ובסה"כ י"ב" ונת"ק מוסיף לאסור אף סכום מנין מכ"ש סכום מקח - תפארת ישראל] אבל אמר לו "תן לי בכסף" או שאם אמר "תן לי קב או קבים" - מותר, הואיל ואין סיכום, וולא דומה לדין של שמואל בדף כז: "אין פוסקין דמים לכתחילה על הבהמה ביו"ט", דשאני התם דהוי דבר שאינו ידוע שיעור ממכרה, א"כ כשפוסק הוי מקח וממכר - ב"ח סי' שכג בשם המרדכי, ומסיק הרא"ש, שיש לחוש לכל הפירושים].

לסיכום:

1. להזכיר מנין - מותר.
2. להזכיר סיכום דהיינו חשבון הכולל, לפי הר"ח - הדין תלוי במחלוקת תנאים, אם סיכום מנין אסור או דוקא סיכום מקח אסור.
3. להזכיר מדה או כסף בלא סיכום, לפי רש"י - הדין תלוי במחלוקת התנאים כנ"ל, ולפי הר"ח - לכו"ע מותר.

הלכה :

השו"ע (סי' תקיז סעי' א, ובסי' שכג סעי' ג, ד) פסק: מותר לומר לחנוני [דוקא ישראל - מ"ב] "תן לי ביצים ואגוזים במנין", וכן מותר לומר לחנוני "תן לי ד' ביצים וה' רימונים", ובלבד שלא יזכיר לו שם דמים, [כשיטת הר"ן, ולא שם מדה - מ"ב ס"ק יד, ובשעה"צ שם], ולא סכום מדה, ולא סכום מנין, והרמ"א פסק [כהר"ח והר"י"ף]: דבהכרזת סכום דמים או מדה אינו אסור אלא כשמזכיר סך הכולל, ורק בדבר שאין מקחו ידוע - אסור להזכיר דמים. ובמ"ב (ס"ק כ) הביא: דכמה אחרונים סוברים שיש לזוהר מדינא שלא להזכיר שם דמים, וכ"ש שם מדה בכל גוונא, וכדעת המחבר, ומ"מ אין למחות ביד הנוהג להקל, דיש לו על מי לסמוך, וכו'.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכ' למחבר, ויטפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

פרק רביעי

המביא

א. מהי סיבת האיסור להביא ביו"ט כדי יין ממקום למקום, ומתי מותר להביא? דף כט:

תשובה:

המביא כדי יין ממקום למקום [בתוך התחום או ע"י עירוב - רש"י, ועיין שעה"צ סי' תקי, ס"ק ל], ברש"י כתב: דנראה כמעשה חול לשאת משאות, [אע"פ שהותרה הוצאה, מ"מ כל שיש בו משאוי דרך חול, ושאינו דרך אוכל של סעודה או להביא מדרך רחוקה, אסור - מאירי], אולם מותר לו לעשותם רק ע"י שינוי מהדרך שעושה בחול, [דמוכח שלצורך יו"ט הוא עושה - רש"י], ואם אי אפשר לשנות, לדוגמא: זימן אורחים הרבה, וצריך להביא הרבה ביחד - מותר.

הלכה:

השו"ע (סי' תקי סעי' ח) פסק: אע"פ שהותרה הוצאה ביו"ט אפי' שלא לצורך, לא ישא משאות גדולות כדרך שהוא עושה בחול, אלא צריך לשנות וכו', דמוכח שלצורך יו"ט הביאם, והרמ"א הוסיף: ודוקא כשמוליכן ממקום למקום, אבל מזוית לזוית או מבית לבית באותו חצר שרי בכל ענין, וכו', ובסעי' י, פסק השו"ע: שאם א"א לשנות כגון שזימן הרבה אורחים וצריך למהר ולהביא לפניהם עושה כדרכו וכו'.

ב. האם נשנת או ביו"ט עדיף להרכות בהליכה או להרכות בטירחא, ומדוע? דף כט:

תשובה:

בתוס' (ד"ה המביא, וד"ה דמליא) מבואר:

1. בשבת - למעוטי בהליכה עדיף, הואיל ואין שייך הטעם של "נראה כעובדין דחול", שהרי אינו מטלטל אלא מזוית לזוית ואין [רביס] רואים אותו.
2. ביו"ט - למעוטי בטירחא עדיף, אף שמרבה בהליכה, הואיל ומוציא לחוץ ורואים אותו, והרואה אומר שלצורך חול הוא מוציא, ולכך עדיף להרבות בהליכה, ובשינוי מדרך חול. ואם זה מזוית לזוית - דינו כשבת שטוב להוליך הרבה ביחד משולין מעט מעט ויצטרך להרבות בהילוך - כ"כ המג"א שם ס"ק טו, ובמחצת"ש שם אליבא דהתוס', והביאו שהתו"ט לא פירש כן.

ג. האם ביו"ט מותר להשתמש בעצים שבאוצר, אף שלא הזמינן בעיו"ט, ומדוע? דף ל.

תשובה:

1. ערימה של תבן שכינס למאכל בהמה או עצים שכינס למטרת הסקה בחורף
לפי רבי יהודה - אסור, דאית ליה "מוקצה".
ולפי ר"ש - מותר, דלית ליה "מוקצה".
2. בארזי ושוחי (שאינם עומדים להסקה אלא לבנין - רש"י) - אף לר"ש אסור, דמודה במוקצה מחמת חסרון כיס שאסור.
3. בתבנא סרוח (שאינו ראוי לבהמה - רש"י) שיש בה קוצים [שאינו עשוי לטיט וללבינים וראוי רק להסקה - רש"י] - אף לפי רבי יהודה מותר, הואיל ועומד רק להסקה, הוי כאילו הזמינן מעיו"ט.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יו"ד סימנים קפג-ד

הלכה:

השו"ע (סי' תקח סעי' ח) פסק: מתחילין בערימות התבן [שבאוצר - מ"ב ס"ק לד, לה], אם הוא תיבנא סריא, [שהתקלקלו בעירי"ט - שעה"צ ס"ק נה], ואית ביה קוצים שעומד להסקה, ובשעה"צ (ס"ק נח) כתב: דהרמב"ם לא הזכיר אלא רק תיבנא שיש בה קוצים, וטעמו, שבתנאי זה לבד אינו ראוי לבהמה, ושאר פוסקים ס"ל דצריך שני תנאים כמו שכתב השו"ע, ובמ"ב (ס"ק ל): כתב: דהמחבר לשיטתו בסי' תצה, ד"מוקצה" אסור ביו"ט, אבל לדעת המתירים, שהובא ברמ"א שם, מותר להסתפק ביו"ט, בין בתבן ובין בעצים אפי' הכניסן לאוצר, והרמ"א שלא הגיה כאן, סמך אדלעיל.

ד. האם מותר ליטול עצים מן הסוכה עצמה או מן הסמוך לה, בסוכת החג או בסוכה דעלמא, והאם מועיל תנאי, ומדוע? דף ל:

תשובה:

א. בסוכה בנויה

1. **מן הסוכה עצמה** - אין לקחת אפי' מסוכה דעלמא שאינה של מצוה, הואיל ואסור לסתור אהל ביו"ט.
2. **מן הסמוך לדפנות** - מותר ליטול, שהרי אינם ארוגים לדופן, ואין שייך הטעם של "סתירת אהל", ושל "מוקצה".
3. **מן הסמוך לסכך** - אסור ליטול, משום סתירת אהל, ואם חישב להדיא שלא לשם סכך, רק להצניעם, לפי הרשב"א - מהני, והגר"ז כתב דלא מהני, וצ"ע לדינא - ביה"ל שם ד"ה זרקו, וסובר רב מנשיא: שאם זרק איסורייתא (חבילות אגודות) של קנים - מותר ליטול אפי' מן הסמוך לסכך, דמדלא התיר אגודן מוכח שלא ביטלם, ואם שמואל חולק בזה על רב מנשיא וסובר שאסור - עיין ק"נ אות ד, ובביה"ל סי' תקיז, ד"ה וה"ה אס.

הלכה:

השו"ע (שם סעי' ח) פסק: נוטלים עצים הסמוכים לדפני הסוכה ומסיקין בהם, ומבואר במ"ב (ס"ק לח, לט, ובשעה"צ ס"ק סא): דה"ה בסוכת החג וכמבואר בסי' תרלז בהגה, ודוקא כשאנים קבועים ומחזורים בקרקע, ודוקא כשלא הסמיך הקנים כדי לעבות את דפני הסוכה שיהיו חזקים, וברמ"א פסק: דה"ה אם זרק חבילות על הסכך דאינן בטילות אגב הסכך.

ב. סוכה שנפלה ביו"ט

1. **אם הסוכה היתה בריאה 33 - אין נוטלין ממנה ביו"ט משום "מוקצה" דאיתקצאי בבין השמשות, ואף לר"ש דלית ליה "מוקצה" אסור, שהרי מעיו"ט לא היה דעתו לקחת מהעצים ביו"ט, ורק מן הסמוך מותר, ואם מועיל תנאי - עיין שם בביה"ל ד"ה נוטלים.**
2. **אם הסוכה היתה רעועה**

לפי ר"ש - מותר לקחת אפי' מן הסכך, דאמרינן שדעתו מאתמול היה לכך.

ולפי רבי יהודה - גם במקרה זה אמרין "מוקצה" מחמת איסור הוא. [בסוכה רעועה איכא איסור סותר, לפי בעל המאור - רק מדרבנן, עיין במאירי מש"כ עליו בזה, ולפי הרשב"א הרא"ה והמאירי - הוי דאורייתא, וע"ע בשעה"צ שם ס"ק עג].

הלכה:

המ"ב (שם ס"ק מב, ובשעה"צ ס"ק עד) פסק: כדעת רבי יהודה שכל עצים שאסור ליטול מן הסוכה בין סכך ודפנות עצמם, ובין שניתוספו עליהן ונתבטלו עמהן, אפי' אם נפלה הסוכה ביו"ט ג"כ אסור לטלטלן וליטולן, וה"ה לשורפן במקומן משום "מוקצה", ואפי' היתה הסוכה רעועה מעיו"ט ועומדת ליפול.

ג. התנה מעיו"ט שאם תפול הסוכה ישתמש בעצים, וכיו"ט הסוכה נפלה

לפי רש"י (ד"ה סיפא, ובד"ה אביי ורבא) - בסוכת החג לא מועיל התנאי, אפי' אמר "איני בודל", ומשמע אפי' בסוכה רעועה, הואיל ועל כרחו בודל ממנה בבין השמשות משום איסור סתירת אהל, והוקצה לכל ז' ימי החג, ובסוכה דעלמא שהיא רעועה - מהני התנאי אפי' להשתמש בסוכה עצמה, ואפי' לפי רבי יהודה, והנ"ל נושא ב', ובסוכה בריאה אם לר"י מהני תנאי - לא איתפריש דעתו של רש"י בזה, שיטת בעל המאור: דברעועה מהני תנאי, ובבריאה לא מהני, אולם

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

דעת הרמב"ן והר"ן: דמהני אפי' בבריאה, ואפי' לפי רבי יהודה, ובסוכת החג דוקא כשאמר "איני בודל", דאז אין לזה דין של סוכת מצוה, ודעת תוס' בסוגיין ד"ה אמר, דלמאן דס"ל דהוי "מוקצה" מחמת איסור אפי' ברעוה לא מהני תנאי – ביה"ל שם ד"ה נוטלים, עיי"ש, ובמהרש"א על התוס' בסוגיין, ולדעת הרמ"א בסי' רעט, דכתב: דמנהגנו כהפוסקים דלא מהני תנאי בנר, אין נפק"מ בכל זה שכתבנו למעשה, רק לענין עצם הדין – ביה"ל שם.

ה. סכך הסוכה נוייה ודפנותיה, האם אסורים בהנאה, ומדוע? דף ל:

תשובה:

בתחילת סוגייתנו משמע: שאסורים מדאורייתא, דמה חג לד' אף סוכה לד', ובסוף סוגייתנו משמע: שאסורים מדרבנן מדין "מוקצה", היוצא מדברי התוס' (ד"ה אבל):

1. עצי סכך הסוכה כדי הכשר סוכה - אסורים מדאורייתא כל שבעה.

לפי שיטת ר"י: אסורים מדאורייתא דוקא כל זמן שהסוכה עומדת, אך אם נפלה בטלה מצותה, ואסורים רק מדרבנן, (מסתבר שר"ת לא חולק על ר"י בזה – רשימות השיעורים על מסכת סוכה דף טו.).

הלכה:

השור"ע (סי' תרלח סעי' א) פסק: עצי הדפנות ועצי סכך אסורים כל שמונת ימי החג, והוסיף המ"ב: שלדין אסורים אף בתשיעי, שהרי בשמיני עדיין מחוייב לאכול בסוכה, כיון דאיתקצאי בבין השמשות איתקצאי לכולי יומא, והרמ"א פסק: שאפי' נפלה הסוכה – אסורים, ולא מהני תנאי, אבל עצים הסמוכים לסוכה מותרים, ויעיי"ש במ"ב מש"כ בזה.

2. עצי סכך הסוכה יותר מכדי הכשר סוכה

לפי שיטת ר"ת - אסורים רק מדרבנן [אין הכרע שר"י שבדין הקודם מסכים עם ר"ת בזה – רשימות השיעורים שם, ובביה"ל שם ד"ה ואם, כתב: שלפי הר"ן אפי' מדרבנן מותר, ושהשור"ע שם, פסק: לענין זה כהר"ן].

3. נויי סוכה - בגמ' מבואר: שאסורים עד יו"ט אחרון של חג מדין "מוקצה" [התוס' בסוכה ובשבת דף כב. הקשו דמהגמ' בשבת משמע: שאסורים מדין ביזוי מצוה], ומהני תנאי, אם אמר "איני בודל" וכו', ואם מהני תנאי בעצי סוכה ובדפנותיה - עיין בתשובה הקודמת.

4. דפנות הסוכה, לפי שיטת הרמב"ם - שיש בהם קדושה, והב"י כתב: שהרמב"ם סובר שאסורים רק מדרבנן, ולפי הרא"ש - שאין בהם קדושה.

הלכה:

השור"ע (שם), פסק: כהרמב"ם, ובביה"ל הביא: דנחלקו בדעתנו אם הדפנות אסורים מדאורייתא.

ו. האם מותר להביא עצים מהשרה או מן הקרפף או מן התלך ומדוע? דף לא:

תשובה:

א. מן השרה

לפי רשב"א אליבא דב"ה - מותר דוקא מן המכונסים, ופירש"י: דהיינו מבערב יו"ט, דגלי דעתייהו דעלייהו סמך, ואינו "מוקצה".

ולפי רשב"א אליבא דב"ש - אסור אפי' מן המכונס. [לפי רש"י: הואיל ולא סמך עלייהו והוי "מוקצה", ולפי"ז אם הכינס מלפני יו"ט מותר, ולמאן דלא אסר "מוקצה" ביו"ט אף אם לא הכינס אפי' מן השרה – מותר, וע"ע במ"ב סי' תקא ס"ק יב, ובשעה"צ ס"ק יד, ובביה"ל ד"ה הרי].

ב. מן הקרפף

לפי רשב"א אליבא דב"ה - מותר אפי' מן המפוזר, הואיל וקרפף מקום המשתמר הוא ומוקף סביב שלא לשם דירה.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משויירות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויספיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

ולפי רשב"א אליבא דב"ש - דוקא מן המכונס. וסובר רב יהודה אמר שמואל, דרשב"א יחידאי הוא, ופליגי רבנן עליה והלכה כמותם, שאין מביאים עצים אלא מן המכונסים שבקרפף [לפי רש"י: הואיל וסמך רק עליהם], חוץ מעלי קנים ועלי גפנים שדינן כמפוזרים אף שמכונסים בקרפף, הואיל והרוח מפזרתן, ורק אם הניח עליהם כלים דינם כמכונסים. [ולהביא עצים מהחצר - בודאי שרי, דאפי' מקרפף שאינו מוקף לדירה שרי, כ"ש מחצר, ואפשר דבבבב כיון שהוא לפני הבית, סתמא משומר ואפי' אין לו מסגרת - שעה"צ ס"ק טז. דין להביא מהחצר או מהבית - עיין לקמן תשובה כא].

הלכה :

השו"ע (שם סעי' ג) פסק: אין מביאין עצים מן השדה אפי' היו מכונסין שם מבערב. [משמע: דאפי' הכינס מבערב אסור, הואיל והיו עובדין דחול - מ"ב ושעה"צ שם], אבל מגבב הוא בשדה משלפניו ומדליק שם, [אבל לפי רש"י אסור לגבב מן השדה לצורך הדלקה, הואיל והסיח דעתו ממנו - שעה"צ שם] ובמ"ב (ס"ק יב) הביא: דהמהרש"ל והב"ח וש"א דעתם לאסור לגבב בשדה, אפי' באופן שמדליק מיד, הואיל ומיחזי כאוסף במקום גידולו שאיסורו משום מעמר. ובסעי' ד, פסק השו"ע: דעלי קנים ועלי גפנים המכונסים בקרפף שהרוח מפזרתם, דינם כמפוזרים, ורק אם הניח עליהם כלי כבד הרי אלו מוכנים, ומבואר במ"ב (ס"ק כ): דאפי' מצאן מפוזרין ביו"ט מותרין, ורק למאן דמפרש הלכה זו מדין "מוקצה", אולם למאן דמפרש הלכה זו מדין "עינו" (עין ר"ן) אסורין ללקטן.

ז. איזהו קרפף שמוותר להביא ממנו עצים ביו"ט?

דף לא.

תשובה :

לפי רבי יהודה - כל שסמוך לעיר נחשב לקרפף [פירש"י: ממש, וז"ל המאירי: ויראה לי שכל שהוא בין הגנות הסמוכות לעיר נקרא סמוך, ויש שמפרשים בה "שבעים אמה ושיריים", ולא יראה לי כן שזה מכלל העיר הוא ואינו נקרא סמוך].

לשיטת רש"י - מביאים אפי' כשאין לה מפתח שמשתמר. ולשיטת תוס' - מביאין דוקא אם יש גם פותחת.

ולפי רבי יוסי - אם יש פותחת נחשב לקרפף, אפי' כשלא סמוך, ואם סמוך נחשב לקרפף אפי' כשאין פותחת. [המאירי מביא: דיי"מ שלרבי יהודה בעי תרתין, ולפי רבי יוסי - דוקא כשיש פותחת נחשב לקרפף אף אם לא סמוך, אבל סמוך בלא פותחת - לא נחשב לקרפף].

הלכה :

השו"ע (סי' תקא סעי' ג) פסק: ומביאין מהמכונסין שברשות היחיד אפי' היתה מוקפת שלא לשם דירה ובלבד שיהיה בה מסגרת, ותהיה בתוך תחום שבת, ואם חיסר אחת מכל אלו [דהיינו שלא היה מכונס או שחסר מסגרת או חוץ לתחום - מ"ב ס"ק טז] הרי הן "מוקצה", ומבואר במ"ב (ס"ק טו): משמע דאפי' בסמוך לעיר נמי צריך מסגרת, והרבה פוסקים חולקים על זה ולדידהו כל שהוא סמוך לעיר בתוך ע' אמה ושיריים - לא בעינן מסגרת, והיכי בעינן מסגרת, משבעים אמה ואילך עד תוך התחום שהוא תוך אלפים אמה, וכן הלכה.

ח. האם ביו"ט מותר לבקע עצים, ומדוע?

דף לא. לא.

תשובה :

1. מקורות של בנין - אסור, הואיל והעצים אסורים משום "מוקצה", אפי' נשברה ביו"ט [ואפי' ר"ש דלית ליה "מוקצה" מודה שאסור, מדין "מוקצה" מחמת חסרון כיס - תוס' לעיל דף ב. ד"ה אין, טור, ומ"ב סי' תקא סק"א].

2. אם כשנשברה בעיו"ט - מותר, ולא יבקע בקרדום, ולא במגירה (מסוה), ולא במגל, ורק בקופיץ - מותר, ודוקא בצד הצר שבו ולא בצד הרחב.

לפי הלשון הראשון בגמ' - מותר בקרדום בצד הצר שבו, [מרש"י ומהר"ן משמע: שלישנא בתרא לא פליגא על לישנא קמא, והרא"ש כתב: דפליגי דהיינו שללישנא בתרא - אסור, עיין ק"נ ס"ק מ. ובשפ"א]. ומבואר בתוס' (ד"ה אבל): שאין אנו בקיאים בקרדום היאך הן נעשין, ולכן יש לנו לאסור לבקע עצים, ורק לשבור ביד מותר.

הלכה :

השו"ע (שם סעי' א) פסק: אין מבקעין עצים מן הקורות שנעמדות לבנין ולא מקורה שנשברה ביו"ט, אפי' אם היתה רעועה

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

מעיו"ט וקרובה להשבר ווהיינו לדעת ר"ש – שנה"צ שס"ק ב. כנ"ל תשובה ד. דין ב. ג., אבל אם נשברה בעיו"ט, ואי אפשר להסיקה בלא ביקוע – מבקעין ממנה חתיכות גדולות ודבקטנות איכא משום טוחן – מ"ב ס"ק ד, ולא יבקע לא בקרדום ולא במגל ולא במגירה אלא בקופיץ, ובצד הקצר שלו אבל לא בצד הרחב, ויש מי שאוסר אפי' בקופיץ לפי שאין אנו יודעים מהו, ולא התיירו אלא בסכין [או לשברו ביד – מ"ב ס"ק ז].

ט. בית מלא פירות, האם מותר לקחת את הפירות ע"י סתירת הבית או אחרי שנסתר מאליו, ומדוע?
דף לא:

תשובה :

א. אם הלכנים של הבית מחוברים כמיט

אסור לסתור את הבית, ואם סתר הפירות אסורים, לפי רש"י - הפירות אסורים אפי' נפתח הבית מאליו, דמיגו דאיתקצאי לבין השמשות איתקצאי לכולי יומא, ואפי' לר"ש הואיל והסיח דעתו מהם.

ב. בבית שהלכנים מסודרים זה על גב זה בלא מיט

לפי ר"מ - מותר לפתוח את הבית, ודוקא ביו"ט, הואיל ואיסור פתיחתו הוא רק מדרבנן, [באם משום "סתירת אהל" או משום "מוקצה" – עיין מהרש"א ומאירי]. רש"י מפרש: שמשום שמחת יו"ט הקילו, [מכאן מוכח שטלטול "מוקצה" לצורך אוכל נפש מותר ביו"ט – תוס', אבל בשבת אסור.

ולפי ת"ק - אסור לפתוח, ורק אם נפתח מאליו - מותר.

שיטת רש"י: דאפי' לרבי יהודה דאית ליה "מוקצה" מודה שמותר, הואיל ולא אמרינן "מיגו דאיתקצאי" באיסור דרבנן.

שיטת התוס' (ד"ה ונפחת): ד"מיגו דאיתקצאי" אמרינן אפי' באיסור דרבנן, ומשנתנו שמתירה, כר"ש דלית ליה "מוקצה", אבל לרבי יהודה - אסור אפי' כשנפתח מאליו וכ"ש לפתוח בידיים.

הלכה :

השו"ע (סי' תקיח סעי' ט) פסק: בית שהוא מלא פירות מוכנים ונפחת, נוטל ממוקום הפחת, ומבואר במ"ב (ס"ק מד, מה, ובביה"ל (בית): דאם הכניסם לאוצר לזמן רב – אסורים מדין "מוקצה". ומשמע מהשו"ע, שאם נפחת מאליו מותרים אפי' אם הבית היה בריא, כדעת הרי"ף והרמב"ם שסוברים שזה שא"א להגיע לפירות לא מחשיב את הפירות ל"מוקצה" מחמת איסור, מ"מ יש להחמיר בזה, הואיל ויש הרבה ראשונים הסוברים כרש"י, שבבנין בריא שנפחת מאליו – הפירות אסורים.

י. חותמות שבקרקע או שבכלים, האם מותר להתיר את הקשר או לסותרו או לחתכו, והאם יש סתירה בקרקע או בכלים, ומדוע?
דף לא: לב.

תשובה :

א. חותמות שבקרקע בשבת

מתיר [את הקשר הואיל ואינו בר קיימא – רש"י], אבל לא מפקיע, [ורש"י מפרש: לסתור עבותו וגדילתו, ועיין ביה"ל בס"י שיד ד"ה חותלות], ואינו חותך, דסתירה היא ויש סתירה בקרקע, [ברש"י בעירובין דף לה. ד"ה ובעי, מבואר: דהוי דרבנן, ועיין ביה"ל ס"י שיד, ד"ה אבל]. וכן נפסק בשו"ע ס"י שיד סעי' ט.

ב. חותמות שבקרקע ביו"ט

לפי רבי נחמיה וכו' דעת שמואל - כדן שבת, וכנ"ל.

ולפי חכמים ור"מ - מותר אף להפקיע ולחתוך, [מרש"י ד"ה מיתבי, משמע: דס"ל שהסתירה איסורה רק מדרבנן, וביו"ט לא החמירו].

הלכה :

השו"ע (סי' תקיט סעי' ג) פסק: דביו"ט דינו כשבת.

וצדקתו עומדת לעד וזה הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

ג. חותמות שבכלים כשבת

לכו"ע אין סתירה בכלים.

שמואל סובר: שההלכה כהתנאים הסוברים שכלי ניטל גם לא לתשמיש המיוחד לו, ולכן מותר אפי' להפקיע ולחתוך בסכין.

ולפי רבי נהמיה - אסור להפקיע ולחתוך בסכין, הואיל וס"ל: דאין כלי ניטל אלא לצורך תשמישו המיוחד לו, וסכין הרי מיוחד לאכילה.

הלכה :

השור"ע (סי' שיד סעי' ז) פסק: דאין סתירה בכלים, ולכן מותר אפי' להפקיע ולחתוך בסכין, ודוקא כעין קשירת חבל, אבל לשבור פותחת של עץ ומתכת - אסור, הואיל והוי סתירה גמורה ושייך אף בכלים, וכו'.

ד. חותמות שבכלים ביו"ט

לפי הכמים ור"מ ושמואל - דינו כבשבת שמותר אף להפקיע ולחתוך, ואיכא תרי תנאי שנחלקו אם רבי נחמיה מתיר ביו"ט, דהיינו שלא החמירו שבות ביו"ט אף שבשבת החמירו או ששבות ביו"ט חמור כשבות בשבת. ולענין הלכה: עיין בדין הקודם.

יא. מהו תהליך עשית כלי חרס, ובאיזה שלב מתהליך עשייתו ביו"ט הרי הוא עובר איסור, ומאימתי מקבל טומאה, ומדוע? דף לב.

תשובה :

שלב א': בעודו רך כמו ביצים של יוצר, ממעכין אותו ביד לעשות לו בית קיבול, שלב ב': מכניסים אותו לתנור לקצת אפייה, שלב ג': מוציאים אותו כדי להוציא את הקש שבתוכו או דבר אחר העשוי כדי לשמור את האויר בשעת אפיה שלא יפלו המחיצות, שלב ד': מכניסים לתנור שיאפה לגמרי.

לשיטת רש"י: העושה ביו"ט את שלב א', לפי ר"מ - עובר איסור משום "מתקן מנא", והכלי מקבל טומאה, הואיל ונגמרה מלאכתו, ולפי רבי יהושע - אינו עובר איסור ביו"ט, ואינו מקבל טומאה אלא רק אחר שיצרפנו בכבשן.

לשיטת תוס': לפני שצרפו בכבשן - לכו"ע אינו נחשב ל"מתקן מנא", ואעפ"כ עובר ביו"ט איסור, מפני שהתחיל לעשות כלי, ולענין טומאה - לכו"ע אינו מקבל טומאה ככל כלי אדמה, וכל המחלוקת תנאים, הוא אחר שנעשה שלב ג', שלפי ר"מ על הוצאת הקש עוברים עליו משום יו"ט, וכן גורם לכלי שיקבל טומאה, מפני שנחשב לגמר מלאכה, ולפי רבי יהושע - אינו עובר איסור, ואינו מק"ט לפני שגומרים צירופו. השור"ע (סי' תקיד סעי' ז) הביא להלכה כפירוש"י, ובמ"ב (ס"ק לז) הביא את פירוש תוס', וכן את פירוש הרמב"ם המובא בב"י.

יב. מהן אלפסין חרניות, והאם העושה ביו"ט עובר איסור, והאם הכלי מקבל טומאה, ומדוע? דף לב.

תשובה :

1. לענין טומאה

לפי ת"ק - אלפסין חרניות טהורות באהל המת, וטמאות במשא הזב, הואיל ונחשב לכלי.

לפי רבי אליעזר ב"ר צדוק - אף טהורות במשא הזב, דלא נחשבים לכלי, וכן מצינו מחלוקת.

2. לענין העושה ביו"ט

לפי ת"ק - אין עושין, ורשב"ג - מתיר.

ולכאורה מחלוקת אחת תלויה בשני. שיטת רש"י: שעיירות שאינן מקפידים על כלים אין ממתנינן עד שתחקק ותצרף באש, ולכן אין להם תוך, ובזה פליגי התנאים הנ"ל, שיטת תוס': אם אין להם תוך - לכו"ע

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויטפיש, טל: 02-5822919-05276-123000

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

אינם מקבלים טומאה, שהרי כל שאינו בא לכלל מגע, אינו בא לכלל היסט, ולכן פירשו: שיש להם תוך, אלא שמכוסות למעלה ועומדות ליפתח, ולכן לפי ת"ק - מק"ט הואיל ועומדות ליפתח, ולפי רבי אליעזר ב"ר צדוק - אינם מק"ט, הואיל ועדיין לא נגמרה מלאכתן.

יג. האם מותר לחתוך את הפתילה לשנים, ומדוע? דף לב. לב:

תשובה:

לפי ת"ק - אין חותכין לא בסכין ולא באור, משום איסור "מתקן מנא".

לפי רבי יהודה - אם נותן שני ראשיה בתוך שתי נרות, וגם צריך להדליקן כאחת, מותר לו להדליקן באמצע, דלא מוכח שלתקן מנא הוא צריך, ואלא להדלקה בעלמא - רש"י.

הלכה:

השו"ע (שם סעי' ח) פסק: אין חותכין את הפתילה לב, אא"כ ע"י שנותן שני ראשיה בפי שני נרות, ומדליקה באמצע, והוא שיהא צריך לשתייה, ובביה"ל (ד"ה אין חותכין) הביא, שלפי הרמב"ם מותר לחתוך ביד את הנר באמצע, ומסתפק אם כן הדין לשאר המפרשים, ובמ"ב (ס"ק מא) כתב: דהדין שחותכה באור אמור גם בנר של שענה ושל חלב שלא היה דלוק ורוצה לחתכו לשנים.

יד. "מה הפירוש "למחוט את הפתילה", והאם מותר לעשותו ביו"ט? דף לב:

תשובה:

עיי' במש"כ לעיל פרק ב, תשובה לב.

טו. האם ביו"ט מותר לגרוף תנור וכיריים, ומדוע? דף לב:

תשובה:

עיי' במש"כ לעיל פרק ג, תשובה טז.

טז. האם ביו"ט מותר לגבל טיט או אפר, והאם טיחת תנור בהם מותרת, ומדוע? דף לב:

תשובה:

1. טיט - אסור לגבלו, דתולדת לשה היא, [לפי הרשב"א: גיבול טיט הוא מכשירי אוכל נפש שאינו מותר, הואיל ואפשר לעשותו בעיו"ט, והמגבל עובר איסור תורה, ולפי הרא"ה והר"ן: מדאורייתא מותר, הואיל ונקרא "צורך אוכל נפש", ורק מדרבנן אסור, שלא יאמר לבנין הוא מגבל, ונפק"מ באם גיבל בעיו"ט ונתייבש ביו"ט, שלפי הרשב"א: מותר, ולפי הרא"ה: אסור - מ"ב סי' תקנ"ט ס"ק מא, ובשענה"צ שם]. **ואם זה טיט רך, ובעיו"ט עשה בו סימן ונתקו לצד אחר** [דהיינו שעשה מעשה - עיין ביה"ל שם, ד"ה והוא שרככו] - מותר לטוח בו את התנור כדי שלא יצא החום מהתנור, [כן הוא לפי פירוש רש"י בסוגיא, ועיין שם בביה"ל מש"כ בשם הרמב"ם], ואם לא נתקן לצד אחר - הוי מוקצה.

2. אפר

לפי רש"י - מותר לגבל ולטוח בו, דלאו בר גיבול הוא, [עיין שם במ"ב ס"ק מג].

ולפי תוס' - אסור, הואיל ומצינו שבשבת חייב, כך אסור ביו"ט לתת בו מים, ואם היה מגובל מעיו"ט - מותר לטוח בו ביו"ט.

הלכה:

השו"ע (שם סעי' ז) פסק: מותר לשתום פי התנור בטיט ורפש שעל שפת הנהר, והוא שרככו מאמש או עשה בו סימן ונתקו לצד אחר, אבל לגבל טיט ביו"ט אסור, ומותר לגבל אפר לשתום בו פי התנור, ובמ"ב (ס"ק מג) כתב: ויש שכתבו להחמיר בגיבול אפר ביו"ט, ואע"פ שאינו כן מעיקר הדין, מ"מ המחמיר תבוא עליו ברכה, וכ"ז מיירי באפר שהטיקו מעיו"ט דאינו "מוקצה".

יז. כיצד יש לנהוג ביו"ט בזמן סידור עצים להסקה, וסידור ביעתא ע"פ כלי חלול, והושבת קדירה על ב' חביות, וסידור מיטות, וסידור חביות שבאוצר, ומדוע? דף לב: לג:

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

תשובה:

לפי רב יהודה - יש לסדרם מלמעלה למטה, ולא מלמטה למעלה, הואיל ודרך בנין ועשיית אהל הוא. שיטת רש"י (דף לג. ד"ה והלכתא): דהיינו מפני שס"ל כרבי יהודה דסבר דבר שאין מתכוין אסור, אבל לפי ר"ש - מותר, הואיל ואינו מתכוין לבנין.

שיטת תוס' (ד"ה מלמטה): דאף ר"ש סובר שאסור, הואיל והוא מתכוין לעשות מה שהוא עושה.

עוד מבוואר בתוס' (שם): דמלמטה למעלה שאסרנו, זה רק כשיש להם מחיצות לצדדים המגיעות עד הארץ, ומתקן את האהל והמחיצות, אבל אם לא מגיע לארץ או שאינו מתקן את המחיצות, אינו אסור משום עשיית אהל, ולא ברש"י שס"ל: שאסור אף בשאין מחיצות. ומורדים התוס': באהל הרחב יותר מדאי, שיש איסור בעשייתו גם אם המחיצות כבר היו עשויים, וכל זה דוקא לענין עשיית אהל ארעי, שצריך עשיית מחיצות ואח"כ עשיית האהל, ויש פוסקים שסוברים שצריך ג"כ לאויר שתחתיו, אבל באהל קבע אסור אף בהוספת משהו - מ"ב סי' שטו ס"ק [ז].

הלכה:

השו"ע (סי' תקב סעי' א) פסק: שיסדרם מלמעלה למטה, וברמ"א שם, פסק: וכן שלחן שיש לו דפנות המגיעות לארץ, צריך שיניו, אבל מותר להושיב שולחן שלנו על רגליו ואין בזה משום בנין. וי"א דאפי' מגיע לארץ כל זמן שא"צ לאויר של תחתיו, שרי, וכן פסק השו"ע בסי' שטו סעי' ג, ז, שיסדרם מלמעלה למטה, ושאין איסור עשיית אהל כשאין צריך לאויר שתחתיו.

יח. האם מותר ביו"ט לסמוך את הקדירה בבקעת או להנהיג בהמה במקל או להשתמש בענף עץ למטרת צליה או לקחת עץ מזיר העצים לחתות בו האש בתנור, ומדוע? דף לג.

תשובה:

א. לסמוך את הקדירה בבקעת

לפי רבי יהודה [דאית ליה "מוקצה"] - אסור, ופירש"י [במשה]: דלא ניתנו עצים אלא להסקה, לפיכך מוקצין הן אצל כל תשמיש.

ולפי ר"ש [דלית ליה "מוקצה"] - מותר.

הלכה:

השו"ע (סי' תקב סעי' ג) פסק: דאין סומכין את הקדירה בבקעת, ומבואר במ"ב (ס"ק כא): דאפי' בבקעת יבשה הראויה להסקה אסור, ושהמחבר אזיל לשיטתו ש"מוקצה" אסור ביו"ט, אבל הפוסקים המתירין "מוקצה" - אם הבקעת יבשה מותר לסמוך בבקעת, וכתב הבית מאיר: שבשעת הדחק יש לסמוך בבקעת יבשה.

ב. להנהיג בהמה במקל

...ליכתוב בשם מי... אפי' לפי ר"ש הנ"ל אסור, הואיל ומיחזי דאזיל לחינגא.

ולפי ראב"ש - מותר, הואיל ולא גזר משום כן.

הלכה:

השו"ע (סי' תקכב, סעי' ד) פסק: דאין מנהיגין במקל, ומבואר במ"ב (ס"ק ט): אפי' אזמניה למקל מאתמול לכך, דשוב לית ביה משום "מוקצה", מ"מ אסור דמיחזי כמאן דאזיל למוכרה.

ג. ענף עץ חד

לפי הלשון הראשון בגמ' - ברטוב לכו"ע אסור, שהרי אינו ראוי לטלטלו אפי' להסקה, וביבש - מחלוקת, מאן דשרי ס"ל: דאמרין "מה לי לצלות בו מה לי לצלות בגחלתו

ולפי הלשון השני - ברטוב מחלוקת, ומאן דשרי ס"ל: שראוי להיסק גדול, וביבש - מותר.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

שיטת רש"י: מחלוקתם דוקא אליבא דמאן דאית ליה "מוקצה", אבל לפי ר"ש - מותר.

שיטת תוס': אף לפי ר"ש אסור, דאף דס"ל שניתנו עצים שלא להסקה, מ"מ זה דוקא בעצים הראויים להסקה, אבל ברטובים שאין ראויים להסקה י"ל שמודה שאסור.

הלכה:

הרמ"א (סי' תקב סעי' ג) פסק: דמותר לצלות בבקעת, ומבואר במ"ב (ס"ק כב): היינו שתוחב בו הבשר לצליה, ודוקא בעץ יבש הראוי להסקה, ודוקא אם ראוי לצלות עליו כך בלא תיקון. אבל לתקנו ביו"ט שיהא ראוי לצלות עליו אסור.

ד. לקחת עץ מבין העצים לחתות בו האש

לפי רבא - אסור, שיטת רש"י: שרבא ס"ל כרבי יהודה דאית ליה "מוקצה", אבל לר"ש מותר, שיטת תוס': דאף לפי ר"ש הכא אסור, משום דהוי כתקוני מנא.

הלכה:

השו"ע (סי' תקז סעי' ג) פסק: שאסור ליקח עץ מבין העצים לחתות בו האש בתנור, משום דהוי ליה מתקן מנא, ומבואר במ"ב (ס"ק יד, טו): בין אם העץ לח ובין אם הוא יבש, אף שראוי הוא להסקה, ודוקא אם לא הכינו מעיו"ט, ואפי' אם אינו מתקן כלל, מ"מ הרי הוא עושהו לכלי ביו"ט.

ט. האם מותר לטלטל ביו"ט אוד מדיר עצים או מעיים של אווז כדי להשליכם לכלבים או נקר שאינו מבושל או נקר שאין דרך לאוכלו, ומדוע?
דף לג.

תשובה:

1. ליטול אוד מדיר עצים

לפי ר"ש [דלית ליה "מוקצה"] - מותר

ולפי רבי יהודה [דאית ליה "מוקצה"] - אסור.

2. מעיים של אווז - לכו"ע לא הוי "מוקצה", ומותר לטלטלם ולהשליכם לכלבים, שהרי עתידים להסריח, ולכן דעתו עליהם מעיו"ט להשליכם לכלבים.

3. בשר שאינו מבושל - בתוס' (ד"ה ושדי, על פי הגמ' בשבת דף קכח.) מבואר - שמותר לטלטלו שהרי ראוי לכוססו.

4. בשר שאין דרך בני אדם לאוכלו [ביו"ט - עיין מהרש"א]

שיטת רש"י: שלפי רבי יהודה דאית ליה "מוקצה" - אסור לטלטלו.

שיטת תוס' (שם): שאף לפי רבי יהודה מותר לטלטלו כדין בשר שאינו מבושל.

כ. האם ובאלו אופנים מותר ביו"ט ליטול קיסם כדי לחצוץ בו שיניו או כדי להדליק בו אש, ומדוע?
דף לג.

תשובה:

א. להדליק

לפי חכמים - מגבב משלפניו ומדליק, ופירש"י: אבל מן החצר - לא, הואיל ודקין הן וטורח לקוששן מאתמול, ולא להכי קיימי.

שיטת רש"י: דוקא מלפניו דהיינו מהבית מותר, אבל מן החצר - אסור, והיינו כרבי יהודה דאית ליה "מוקצה".

שיטת תוס' (ד"ה וחכמים): שחכמים מתירים אפי' בחצר, ונהיינו כרבי שמעון דלית ליה "מוקצה", דהלכתא כוותיה.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויטפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

ולפי רבי אליעזר - מגבב מן החצר ומדליק, שכל מה שבחצר מוכן הוא.

עוד מבוואר בברייתא (בדף לג): מגבב מן החצר ומדליק שכל מה שבחצר מוכן הוא, ובלבד שלא יעשה ציבורין ציבורין, ור"ש מתיר, והר"ן מפרש: אף דקיי"ל כרבנן דמתניתין דס"ל: שאין מותר לגבב אלא משלפניו מהבית, מ"מ נפק"מ לעצים גסים דלא בטילי אגב חצר, ולא מיתסר אפי' לרבנן, דאינהו לא אסרו אלא בקיסמים דקים, מפני שבטלים אגב חצר, אבל בגסים לא, ובב"י סי' תקא, כתב: דמשמע מהר"ן, דמגבב דוקא בחצר, הואיל ושייך בהם קצת גיבוב, אבל בשדה אסור, ואפשר דאפי' בקרפף נמי לא, והרמב"ם פסק: אבל מגבב הוא בשדה ומדליק שם, ופירשו: ה"ה והב"י, שהרמב"ם סובר דאין הבדל בין חצר לשדה, וכל החילוק הוא רק בין מלפניו ללא לפניו, ותמה הב"י מדוע הטור לא הביא את הדין של חכמים "מגבב בקסמים דקים וקשים מלפניו ומדליק" - ועיין בחידושי הגהות, ובדרישה מש"כ בזה. דין להביא מהשדה או מהקרפף - עיין לעיל תשרבה ו'.

הלכה :

השו"ע (שם סעי' ג) פסק: אבל מגבב הוא בשדה משלפניו ומדליק שם, וברמ"א הוסיף: וכן בחצר לוקח משלפניו ומדליק שם, ובמ"ב (ס"ק יג) כתב: דהרמ"א ר"ל, שמותר לגבב רק מלפניו לצורך בישול קדירתו, אבל מכל החצר להניח אסור.

ב. לחצוץ בו שיניו

לפי חכמים - אסור, ורק מאבוס של בהמה מותר, ודבר הראוי לאכילה מוכן לכל צורך - רש"י דף לג: ד"ה לא יטול.

שיטת רש"י (ד"ה והכ"א): דאף משלפניו לא יטול, דלא ניתנו אלא להסקה, ומוותר רק באם הוכנו לכך מבעי"ט - מאירי, והיינו כדעת רבי יהודה דאית ליה "מוקצה".

שיטת תוס': דטעמא דרבנן הוא משום גזירה "שמא יקטום", ואפי' לפי ר"ש אסור.

ולפי רבי אליעזר - מותר ליטול קיסם משלפניו כדי לחצוץ בו שיניו.

שיטת רש"י (ד"ה לחצוץ): ש"לפניו" (מהבית) לאו דוקא, וה"ה שמותר אפי' מן החצר.

שיטת תוס' (ד"ה רבי אליעזר): שמן החצר רבי אליעזר מודה שאסור.

כא. האם מותר בשבת וביו"ט לקטום קש או תבן או קיסם או עצי בשמים, ומדוע? דף לג:

תשובה :

א. אם הם רכין, לדוגמא: קש ועלי קנים

אין בהם משום תיקון כלי, הואיל ואוכלי בהמה הם, ופירש"י: ומותר לקוטמם ולתקנם בשבת ולחצוץ בהם את שיניו.

הלכה :

השו"ע (סי' שכב סעי' ד ובסי' תקט סעי' ד) פסק: אוכלי בהמה אין בהם משום תיקון כלי, לפיכך מותר לקוטמם אפי' בסכין קש ותבן ולחצוץ בו שיניו.

ב. לקטום עלים קשים לכלי, לדוגמא: כדי לחצוץ בהם שיניו

אסור לקטום

לפי רבי אליעזר - בשבת חייב חטאת, וביו"ט לוקה את הארבעים.

ולפי חכמים - אחד שבת ואחד יו"ט אינו אלא משום "שבות", דקטימה תיקון כלאחר יד הוא, ורק אם מחתכו וממחקו בסכין חייב.

הלכה :

השו"ע (שם) פסק: אבל קיסם שאינו אוכל בהמה, אפי' ליטלו כדי לחצוץ בו שיניו - אסור, ומבוואר במ"ב (ס"ק יג): דאסור משום "שבות".

וצדקתו עומדת לעד וזה הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-123000-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יו"ד סימנים קפג-ר

ג. לקטום עלים קשים כדי להריח מהם

לפי רבי אליעזר (הנ"ל) - אסור לקוטמו מדרבנן, גזירה שמא יקטמנו לכלי.

ולפי חבמים (הנ"ל) - מותר לקטום ואפי' לכתחילה.

הלכה :

השור"ע (שם סעיף ה) פסק: מותר לטלטל עצי בשמים להריח בהם לחולה וזה"ל לבריא - מ"ב, ומוללו להריח בו, אחד קשים ואחד רכים. ובמ"ב (ס"ק יז) כתב: שהסכימו הרבה האחרונים, דהא דמותר לקטום בקשים היינו דוקא ביד אבל לא בכלי, ולכן אסור לקטום ההדס בכלי, ורק כדי להריח, אבל כדי לחצוץ בו שיניו - אסור לכו"ע.

כב. האם מותר לאדם לשבור חבית כדי לאכול ממנה גרוגרות, ומדוע?

דף לג:

תשובה :

מותר לאדם לשבור חבית כדי לאכול ממנה גרוגרות, ובלבד שלא יתכוין לעשות כלי, ודוקא באופן שאינו בנין ממש, דהיינו בחבית שנשברה ודיבק שבריה בזפת, שאז יכול לשברה ליקח מה שבתוכה. [מסקנת הגמ' שמדובר ברעננה, לכאורה זה רק אליבא דרבי אליעזר, ואם זה גם אליבא דרבנן - עיין ב"י סי' שיד, ולמ"ד יש בנין וסתירה בכלים - חייב חטאת, אף שלא מתכוין, שהרי פסיק רישא הוא בזה שעושה פתח].

הלכה :

השור"ע (שם סעי' א) פסק: אין בנין וסתירה בכלים, וה"מ שאינו בנין ממש כגון חבית שנשברה ודיבק שבריה בזפת יכול לשברה ליקח מה שבתוכה, ובלבד שלא יכוין לנקבה נקב יפה שיהיה לה לפתח, דא"כ הוה ליה מתקן מנא, אבל אם היא שלימה אסור לשברה, אפי' בענין שאינו עושה כלי.

כג. האם מותר ביו"ט ללבן את הרעפים כדי לצלות בהם או להסיק תנור וכירים או פורני בהיסק ראשון, ומדוע?

דף לג-לד.

תשובה :

1. ללבן רעפים חדשים - אסור ביו"ט, אף שמטרתו לצלייה. לפי רבה בר בר חנה א"ר יוחנן - מפני שצריך לבדוק, ופירש"י: אם יוכלו לקבל ליבון, וחיישינן שיפקעו, ונמצאו שטרח שלא לצורך, וי"א בגמ': מפני שצריך לחסמן, פירש"י: דהיינו להקשותם בהיסק ראשון ונעשים עי"ז כלים, [ברש"י בסוף הסוגיא ד"ה ומשום, כתב: שהיו רק גזירה, וכ"כ הר"מ בפירוש המשניות, ונראה כמתקן כלי" וכו' בראש יוסף. והרא"ש כתב: דהכי הלכתא, והיינו משום חיסום, דאיכא חיוב חטאת משום "מכה בפטיש", אבל משום שצריך לבדוק - ליכא חיוב חטאת].

הלכה :

השור"ע (סי' תקח סעי' א) פסק: אין מלבנים את האבנים [פי' רעפים - מ"ב] לצלות או לאפות עליהם מפני שמחוסמן, ומבואר במ"ב (ס"ק ב): מדלא חילק המחבר בין ישנים לחדשים, ש"מ דאפי' בישינים אסור, מפני שמחוסמן יותר, ויש מן הפוסקים שס"ל, דדוקא בחדשים שצריכים חיזוק - אסור, אבל לא בישינים.

2. תנור וכירים להסיק היסק ראשון - מותר, אפי' הם חדשים, ובלבד שלא יפיגם בצונן כדי לחסמן, וכתב הרא"ש דשאני מליבון רעפים, דהכא החיסום לא נגמר עד שיפוג בצונן, ואם הוסקו יותר מדאי והוצרך להפיגם בצונן כדי לאפות בהם - מותר, החילוק בין הדין הזה לדין "חיסום רעפים", מבואר בתוס' (ד"ה ואין מפיגין): כיון דהוא עושה ע"י משקין שאני, דאינו ודאי חוסמן, [וע"ע במ"ב סי' תקז ס"ק ג, ובשענה"צ שם] וכן נפסק בשור"ע שם סעי' ה.

3. בתנור גדול הנקרא פורני - אם התנור חדש, אסור לאפות בו, מחשש שיפחת הטיח שבתנור ותפול על הפת, ונמצא טורח שלא לצורך. החילוק בין הדין הזה לדין הקודם מבואר בתוס' (ד"ה ואין אופין): מפני שדין זה מדובר בתנור גדול ויש לחוש יותר שמא תפחת ולכן אסור, אף כשכונתו לאפית פת.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

הלכה :

וכן נפסק בשו"ע (שם סעי' א), ובמ"ב (ס"ק ג) דן בתנורי זמנינו אם דינם כפורני שבזמן הש"ס וכו'. עיי"ש.

דף לד. האם מותר ביו"ט לנפוח על אש, ומדוע?

תשובה :

1. **במפוח** - אין נופחין, דמיחזי כאומן עושה מלאכה.

2. **בשפופרת** - נופחין.

3. **במפוח של בעל הבית**

לפי ר"י (בתוד"ה אין נופחין) - אם לא הופכו אסור, ואם הופכו מלמעלה ללמטה מותר.

ולפי הר"ר פרי"ץ (בתוס' שם) - מותר בשל בעה"ב אף אם לא הופכו.

הלכה :

השו"ע (סי' תקב סעי' א) פסק: אין נופחין במפוח אלא בשפופרת, ונהגו היתר במפוח של בעלי בתים ע"י שינוי להפכן למעלה ללמטה, ובמ"ב (ס"ק ו, ז) מבואר: דלנפוח על האש בבגד או בכלי העשוי לכך מנוצות - מותר, דאין זה בכלל מפוח, ולנפוח במפוח גדול של אומנים - אפי' ע"י שינוי אסור.

דף לד. האם מותר לתקן ביו"ט שיפוד, ומדוע?

תשובה :

עיין רש"י ד"ה ואין מתקנין, ובמש"כ לעיל פרק ג, תשובה יז.

כו. מה הם הדברים הקובעים את הפירות לחייבם במעשר?

דף לה. לה:

תשובה :

1. **ראיית פני הבית** - ברש"י (ד"ה תינוקות, וד"ה מאי טעמא, על פי הגמ' בב"מ דף פח.) מבואר: דקובע למעשר רק לפירות שנגמרו מלאכתן.

2. **ראיית פני חצר בלא ראיית פני הבית** - במשנה "המעביר תאנים וכו', וברש"י (שם) מבואר: שדינו כראה פני הבית, שקובע רק לפירות שנגמרו מלאכתן, בדרך לה: מובא, שרבי יוסי בר יהודה, ס"ל: שאין חצר קובעת לפירות שלא נגמרו מלאכתן.

דעת ר' נתן (בדף לה.) שלפי ר"א - פירות שלא נגמרו מלאכתן אסור לאוכלם בחצר, אלא יוצא לחוץ לחצר ויגמור, [ועיין מהר"ם], ושרבי יהושע ורבי יעקב ס"ל: שקובע.

3. **יחוד לשבת בפירות שנגמרו מלאכתן** - השבת קובעת למעשר, ואסור לאוכלם אפי' במוצש"ק.

4. **יחוד לשבת בפירות שלא נגמרו מלאכתן**

שיטת רש"י: שלפי ר' נחמן - השבת קובעת, ואסור לאוכלם אפי' במוצש"ק, הואיל ויחודם והשבת קובעם, ולפי רבי יוחנן - השבת אינה קובעת, [ולאפוקי מהלל שס"ל: שקובעת, וכל דורו חלוקין עליו].

שיטת תוס' (ד"ה רבי אליעזר, בתירוצם השני לפי פי' המהרש"א): ר' נתן ס"ל: שלפי ר"א אינו יכול לאוכלם בשבת, ורק במוצש"ק יכול לאוכלם, ולפי רבי יהושע - קובען למעשר שאסור לאוכלם אף במוצש"ק, [ועיין גירסת מהר"ם, ונראה שכונתו, שלפי חזקת תנא - רבי אליעזר מודה שאסור לאוכלם אף במוצש"ק].

5. **אם נגמרו מלאכתן ולא ייחודם** - משיטת רש"י נראה: שהדין תלוי במחלוקת ר"א ור"י הנ"ל, [במהרש"א מבואר: שלפי תוס' הכל תלוי בנגמור ולא נגמור, ומחלוקת ר"א ור"י בלא נגמור, ובנגמור ג"כ ר"א מודה שקובע אפי' למוצש"ק].

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

6. ע"י מעשה בדבר שמותרו חוזר

לפי ר"א - לא קבע.

ולפי הבבאים - קבע.

7. פירות שתרמן לפני שנגמרו מלאכתן

לפי ר"א - קובעת.

ולפי הבבאים - לא קובעת, וכי אתא רבין אמר רבי יוחנן: אינה קובעת אלא רק אחר שנגמרו מלאכתן.

8. מקח, בפירות שלא נגמרה מלאכתן

לפי ת"ק - קובען למעשר.

ולפי רבי יהודה - אינו קובען למעשר, וכן כי אתא רבין א"ר יוחנן: אין מקח קובע אלא בפירות שנגמרו מלאכתן.

פרק חמישי

משילין

א. האם ביו"ט מותר לשלשל פירות, ומדוע? דף לה: לו.

תשובה:

1. לשלשל פירות ביו"ט בלא טורח דרך ארובה - אם יש הפסד, לדוגמא: ראה גשמים ממשמשים ובאים, ואפשר שיבוא לידי הפסד, התיירו לו חכמים להורידם לבית.
2. במקום שיש טירחא יתירא, לדוגמא: לשלשל בחלונות או להורידם בסולמות לטלטלם מגג לגג אפי' הם שווים - אסור.

הלכה:

השו"ע (סי' תקכ"א סעי' א) פסק: משילין פירות דרך ארובה ביו"ט, ואפי' היה לו הרבה פירות יותר מה' קופות ואפי' את כולם - מ"ב סק"ב, ובשעה"צ ס"ק ג, ד, ולא ישלשלם בחלונות ולא יורידם בסולמות, ולא יטלטלם מגג לגג אפי' הן שוין, ובסי' שלח סעי' ז, פסק: דבשבת אסור לשלשל, ובמ"ב (ס"ק כה) מבואר: דלשלשל פירות שצריך להם לצורך היום מותר, שהרי כל האיסור הוא, משום שטורח לא לצורך שבת.

ב. האם מותר לפנות אוצר בשבת, ומדוע? דף לה: לו.

תשובה:

אסור להתחיל לפנות את האוצר בשבת, אפי' פחות מד' וה' קופות, אולם לדבר מצוה, דהיינו: להכנסת אורחים או לקבוע בו בית המדרש אם זה באוצר גדול - מותר עד חמש קופות, ולא יותר משום טירחא, ואם לא היה בו אלא חמש קופות - מפנה רק ארבע, אבל לא הכל, כדי שלא יבוא להשוות גומות, והגמ' מסתפקת באם באופני ההיתר מותר גם בענין שיש בו טורח יותר, לדוגמא: להגביהם ולשלשלם דרך החלונות שבכותל או להורידם בסולמות או לטלטלם מגג לגג.

הלכה:

השו"ע (סי' שלג סעי' א) פסק: אוצר של תבואה או של כדי יין אנ"פ שמותר להסתפק ממנו, אסור להתחיל בו לפנותו אלא לדבר מצוה, כגון: שפינהו להכנסת אורחים או לקבוע בו בית המדרש, ואפי' בענין שיש בו טורח יותר - מ"ב סק"ד, וכיצד מפנהו, אם היה אוצר גדול - מפנה ממנו חמש קופות, לא היה בו אלא חמש קופות - מפנה מהם ארבע קופות, אבל כולו לא יפנה, שמא יבוא להשוות גומות.

ג. האם מותר בשבת וביו"ט לכסות פירות או כדי יין וכדי שמן מפני הדלף או ליתן כלי תחת הדלף, ומדוע? דף לה: לו.

תשובה:

1. לכסות ביו"ט פירות מעושרים או לתת כלי תחת הדלף הראוי - לכו"ע מותר.
2. לכסות פירות טבל או כדי יין וכדי שמן

לפי עולא - מותר.

ולפי רבי יצחק - אסור, דאין כלי ניטל אלא לדבר הניטל, [דין נתינת כלי תחת הדלף שאינו ראוי - עיין לקמן בדין הסמוך].

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

הלכה :

השו"ע (סי' תקכ"א סעי' ב) פסק: מותר לכסות פירות או כדי יין או לבנים מפני הדלף. ובסעי' ג, פסק: דליתן כלי תחת הדלף. כדינו בשבת כך דינו ביו"ט – עיין מה שנכתוב בדין הסמוך.

3. לכסות בשבת פירות או לבנים מפני הדלף - ברש"י (על משנתנו ד"ה מכסין - עיין רא"ש וב"י סי' שלח) **מבואר: שאסור**, [אפי' תחת הפירות ראויים - ב"י סי' שלח], **דרך ביו"ט התירו רבנן משום הפסד ממון, ומיתוס' (ד"ה בטיבלא - עיין קרבן נתנאל ס"ק א) מבואר: שמותר**, [ואפי' פירות שאינם ראויים או לבנים - ב"י שם].

מותר ליתן כלי תחת הדלף בשבת, [שיטת הרמב"ם: דזה דוקא בדלף שראוי לרחיצה, והטור בסי' שלח, טובר: שהדין תלוי במחלוקת ר' יצחק ועולא הנ"ל, ואנן קיי"ל שמותר כעולא].

הלכה :

השו"ע (סי' שלח סעי' ז) פסק: מותר לכסות פירות או לבנים שהן מוקצין מפני הדלף, ובמ"ב (ס"ק כו) הביא: דהיש"ש מחמיר בזה כשיטת רש"י, אבל הא"ר וש"א הוכיחו מהגמ' שמותר, ובסעי' ה, פסק השו"ע: מותר ליתן כלי תחת הדלף בשבת, ואם נתמלא – שופכו ומחזירו למקומו והוא שיהא הדלף ראוי לרחיצה, אבל אם אינו ראוי – אסור, משום שאין עושים גרף של רעי לכתחילה, ואם נתן כלי תחת דלף שאינו ראוי לרחיצה – מותר לסלטו במים המאוטים שבו. ובביה"ל (ד"ה אסור) הביא את הח"א, שכתב: דבמקום צורך גדול יש לסמוך על הטור שפסק, שאפי' באינו ראוי מותר ליתן כלי תחתיו.

ד. האם מותר בשבת לפרוס מחצלת על גבי כוורת דבורים, ומדוע? דף לו. לו:

תשובה :

א. ככוורת שיש בה רבש

1. אם פריסת המחצלת הוא באופן שהדבורים יכולים לצאת בקלות, לדוגמא: כשיש בה חור גדול - מותר, ואם הוא בענין שאינם יכולים לצאת - אסור משום צידה, אפי' שאינו מתכוין הואיל והוי פסיק רישא [וע"ע בתוד"ה אלא, ובמהר"ם מהרש"ל ומהרש"א על התוס' שם].

2. אם הוא בענין שיכולים לצאת [ואפי' רק בדוחק, לדוגמא: באופן שיש חור קטן - תוס' שם], **ואינו מתכוין לצודם** לפי ר"ש דס"ל דבר שאין מתכוין מותר - מותר.

ולפי רבי יהודה דס"ל דבר שאין מתכוין אסור - אסור.

ב. ככוורת שיש בה רק חלות רבש

1. אם חישוב עליהן לאדם – הדין כנ"ל דין א'.

2. אם לא חישוב עליהם לאדם

לפי רבי יצחק - מלבד האופנים האסורים למעלה בדין א', יש לאסור גם מדין שאין כלי ניטל אלא לדבר הניטל.

ולפי עולא - הדין כנ"ל דין א', שהרי ס"ל כלי ניטל אף לדבר שאינו ראוי ליטלו בשבת.

הלכה :

השו"ע (סי' שטז סעי' ד) פסק: פורטין מחצלת על גבי הכוורת, ובלבד שלא יכוין לצוד, וגם הוא בענין שאינו מוכרח שיהיו נצודים, כי היכי דלא ליהוי פסיק רישא.

ה. האם מותר בשבת וביו"ט לעשות גרף של רעי, והאם מותר לטלטלו, ומדוע? דף לו:

תשובה :

1. לענין לעשות - אין עושין גרף של רעי לכתחילה, [והואיל והוא מבטל כלי מהיכנו - מג"א סימן שלח ועיין בביאור הלכה].

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

לפי התירוץ הראשון בתוס' (ד"ה תיתי) - במקום פסידא עושין.

ולפי תירוץ השני - אף במקום פסידא אין עושין, אך כשיש כבר דלף בבית, מותר להפוך המקום למקום מגוריו.

2. **לענין טלטול הגרף** - מותר לטלטלו כדי להוציאן לאשפה, וכשהוא מחזירו נותן בו מים, ומטלטלו אגב המים, אבל בלא מים - אסור, הואיל ו"מוקצה" מחמת מיאוס הוא.

הלכה:

וכן פסק השו"ע (בסל' תקיח סעי' ה, ובסל' שח סעי' לה, ובסימן שלח סעיף ח', ועיין בביאור הלכה ד"ה אסור). ובביה"ל (ד"ה אין עושין) הביא את הגר"א דס"ל: דדעת השו"ע, דאפי' במקום הפסד אסור לעשות לכתחילה, ולא הותר כי אם כשהוא מביא עצמו אל הרעי. כמו בבי ריחויא דאביי.

ו. **האם מותר בשבת או ביו"ט לקדש אשה או להכניסה לחופה או לגרסה, ומדוע?** דף לו:

תשובה:

1. **קידושי אשה** - אסורים מדרבנן, גזירה שמא יכתוב.

לפי רש"י - אפי' אם עדיין אין לו אשה ובנים.

ולפי ר"ת (בתוד"ה והא) - אם אין לו אשה ובנים, מותר הואיל וקא עביד מצוה.

2. **להכניס אשה לחופה** - התוס' (שם) הביאו את הירושלמי, שכתב: שאסור להכניס אלמנה לחופה, שהרי עד שלא מכניסה אינו זכאי במציאתה, ולא במעשה ידיה, ולא בהפרת נדריה, ומשכנסה זכאי בכולם, ונמצא כקונה קנין בשבת.

3. **לגרש אשה** - בתוס' (שם) מבואר: שאסור כמו שאסור לקדש אשה.

הלכה:

השו"ע (סי' שלט סעי' ד) פסק: שלא מקדשין בשבת, והרמ"א פסק: יש מתירין לקדש היכא דאין לו אשה ובנים, ואפשר דה"ה הכניסה לחופה שרי, ואע"ג דלא קיי"ל הכי, מ"מ סומכין על זה בשעת הדחק, וכו'.

ז. **מה הם ההבדלים לענין "שבות" שבין שבת ליו"ט?** דף לו: לז.

תשובה:

אין בין יו"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד, ומבואר בגמ': שהיינו רק לפי ב"ש, דס"ל, שגזרו על יו"ט משום "שבות" אפי' בהפסד ממון, אבל לפי ב"ה - מצינו גם שהתירו לשלשל פירות דרך ארובה ביו"ט במקום שיש הפסד, אבל לא בשבת.

ח. **מהו דינם של כליו ובהמותיו של אדם, באופנים דלהלן: כשביו"ט רוצה אחר לקחתם, כשמסרן לבנו או לרועה, וכן בשור של פטם או של רועה או של אחין, בכלים השייכים לאחים או בשנים ששאלו חלוק בשותפות או שלקחו חבית או בהמה בשותפות, וכן אשה ששאלה תבלין ומלח ומים לעיסה, וכן דין חפצי הפקר או גחלת או שלהבת או מים מבור, וכן בפירות המופקדים אצל אחר?** דף לו: מ.

תשובה:

א. **כלים ובהמה של אדם כשלא מסרן לאחר**

רגליהם כרגלי הבעלים, ולפיכך אין שום אדם רשאי להוליכן חוץ לאלפים אמה של בעליהם, ואם עירבו בעליהם לרוח מסוימת - אין שום אדם יכול להוליכן, ואפי' פסיעה אחת לרוח אחרת במקום שאין הבעלים יכולים לילך שם. וכן נפסק בשו"ע סי' שצז סעי' ג.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

ב. המוסר בהמתו לבנו

הרי הוא כרגלי הבעלים.

הלכה :

וכן נפסק (בשור"ע שם סעי' ד), ומבואר במ"ב (שם ס"ק י, ובשעה"צ ס"ק ה): ולא כרגלי הבן המוליכן, לפי שדרך בני אדם להפקיד עליהם ביד בניהם, ואין כונתם למסור ברשותם. ולפי"ז אפי' מסר לו מע"ש נמי דינא הכי, והרבה חולקים על המחבר וסוברים: דבנו לא עדיף מאזור, ולהכי אם הוא רגיל תמיד למוסרו לבנו לרעותה דינו כמי שמסרה לרועה, שאפי' מסרה לו בשבת גופא – הרי הוא כרגלי הבן.

ג. המוסר בהמתו לרועה

1. אם יש רק רועה אחד בעיר - הרי הוא כרגלי הרועה, אפי' אם מסרן לו ביו"ט עצמו, דכבר מעיו"ט היתה דעתו לקנות שביתה אצל הרועה שימסור לו למחר.

2. אם יש שני רועים בעיר, לפי רש"י - הוא כרגלי הבעלים, שהרי מעיו"ט בשעת קניית שביתה דעתו למי שימסור למחר.

הלכה :

השור"ע (שם סעי' ה) פסק: מסרה לרועה, אפי' נתנה לו ביו"ט הרי היא כרגלי הרועה, ואם מסרה לשני רועים הרי היא כרגלי בעליה, מפני שלא קנה אחד מהם. ומבואר במ"ב (ס"ק יב): שמסתימת לשון המחבר משמע, דאפי' יש כמה רועים בעיר, כיון שמסר רק לאחד הרי הוא כרגלי הרועה, אבל כמה פוסקים חולקים וסוברים כרש"י, ובשעה"צ (ס"ק ט) כתב: שרש"י (ד"ה כאן) משמע, שאם רגיל תמיד למסור לאחד מהם אז הוא כרגלי הרועה ההוא, וכ"ש אם אמר מעיו"ט לרועה "שלמחר ימסור לו" דמהני.

ד. שור של פטם [פי' שמפסם שוררים למכור – רש"י]

הרי הוא כרגלי כל אדם, אפי' של בן עיר אחרת שבא לכאן ע"י עירוב, הואיל ודעתו של הפטם גם על בן עיר אחרת וכן פסק השור"ע שם סעי' ו.

ה. שור של רועה

הרי הוא כרגלי אותה העיר, ופירש"י: לפי שבני העיר רגילים ליקח ממנו, אבל כרגלי עיר אחרת - לא, דאין לרועה שם של סוחר בהמות של פטם שיכירוהו בני אדם ליקח ממנו. וכן פסק השור"ע שם סעי' ז, וע"ע בביה"ל שם ד"ה אנשי, מש"כ בזה.

ו. בלים

1. המיוחדים לאחד מן האחים - הרי הוא כרגליו, [שאין האחין משתמשין בהם, אע"פ שיש להם חלק בהם, ואין לאחים כח לאסור להקנות עליהם את שביתתם – מ"ב שם ס"ק יט, בשם המאירי].

2. שאינם מיוחדים - אין יכולים להוליקם אלא במקום שכולם יכולים לילך.

הלכה :

וכן נפסק בשור"ע שם סעי' ח, ומבואר במ"ב (ס"ק כג): שלכן אם עירב זה לסוף אלפים למזרח, וזה לסוף אלפים למערב – לא יזיזה ממקומו.

ז. השואל כלי מחבירו

1. אם מעיו"ט - כרגלי השואל, אפי' כשמסרן לשואל בלילה.

2. אם שאלו ממנו ביו"ט - כרגלי המשאל, אפי' באדם שרגיל לשואל ממנו כל יו"ט. וכן נפסק בשור"ע שם סעי' יא.

וצדקתו עומדת לעד וזה הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יו"ד סימנים קפג-ר

ח. שנים ששאלו מבעו"י חלוק אחד בשותפות

לא יוליכוהו אלא למקום ששניהם יכולים לילך, ואם עירב זה לסוף אלפים למזרח, וזה לסוף אלפים למערב - לא יזיזהו ממקומו, וכן נפסק בשו"ע שם סעי' ט.

ט. שנים שלקחו בעיו"ט חבית בשותפות כדי לחלקה ביו"ט

לפי רב - כל אחד יכול להוליך חלקו למקום שערב, דס"ל: "יש ברירה" באיסור תחומין האסור רק מדרבנן. ולפי שמואל - לא יוליכו את החבית אלא למקום ששניהם יכולים לילך [וכנ"ל בד"ן הקודם], דס"ל "אין ברירה" אפי' בדבר שאסור רק מדרבנן.

הלכה :

השו"ע (שם סעי' י) פסק: שנים שלקחו חבית של יין וחלקה ביו"ט - חלקו של כל אחד מהם כרגילו.

י. שנים שלקחו בעיו"ט בהמה בשותפות

לפי שמואל [דס"ל "אין ברירה"] - לא יוליכו את הבהמה אלא רק למקום ששניהם יכולים לילך, וס"ל לשמואל: דחבית ובהמה שניהם שווים לאיסורא.

ולפי רב - בתחילת הגמ' מבואר: שבהמה מותר שיוליכוהו רק למקום ששניהם יכולים להלך, הואיל וכל האיברים ינקי מהדדי, וחבית מותרת, ורב כהנא ורב אסי הקשו על זה ושתיק רב.

שיטת רש"י (ד"ה אבל בדרבנן): שלפי רבי אושעיא - חבית ובהמה מותרים. [הרי"ף פסק: כרב שחבית מותרת, משום שיש ברירה, ואעפ"כ הבהמה אסורה, דס"ל שרב לא חש להשיב, ורב אושעיא סובר כרב, שהבהמה אסורה וחבית מותרת, שיטת הרא"ש כשיטת הר"ז הלוי: דמדשתיק רב הודה לרב כהנא ורב אסי, דס"ל, שאף הבהמה מותרת, ושכן דעת רב אושעיא, וע"ע בקרבן נתנאל ס"ק ש'].

הלכה :

השו"ע (שם) פסק: שהבהמה כרגלי שניהם, דהיינו: שיכולים להוליכה רק למקום ששניהם יכולים להלך. ובביה"ל כתב: מ"מ נראה דיש להקל בו לצורך גדול וכו', ובפרט שהוא מילתא דרבנן.

יא. אשה ששאלה תבלין ומים ומלח לעיסה

לפי ת"ק דמישנתינו - הרי אלו כרגלי שתיהן, אביי מפרש: גזירה שמא תעשה עיסה בשותפות, רבא מפרש: תבלין לטעמיה עבידא, וטעמא לא בטיל.

שיטת רש"י: שאביי ורבא לא פליגי, אלא שאביי מפרש את טעם האיסור בעיסה, (שאסור מגזירה ולא מעיקר הדין), ואילו רבא מפרש את טעם האיסור בקדירה (שאסור מעיקר הדין).

שיטת תוס' (ד"ה רבא): שאביי סובר - שהאיסור בעיסה ובקדירה הוא רק מגזירה, ורבא סובר - ששניהם אסורים מעיקר הדין. ורב אשי חולק על אביי ורבא וסובר: דטעמא דת"ק משום דהוי דשיל"מ דאפי' באלף לא בטיל, ואביי ורבא לא סובדים כסברת רב אשי, שהרי באינו מינו בטיל אפי' בדישל"מ, בביאור שיטת רב אשי, כתבו התוס' (ד"ה משום) בתירוצם הראשון: דגבי תחומין אנו מחמירים להחשיבו כמין במינו, ובתירוצם השני כתבו: דמים לגבי עיסה ותבלין לגבי קדירה, דינו כמין במינו, לפי שבאים לתקן הקדירה, והנפק"מ בין שני תירוצי התוס' הוא: באיסור תחומין כשלא בא לתקן את העיסה ואת הקדירה, שלפי תירוץ א' - לא מתבטל, ולפי תירוץ ב' - מתבטל.

ולפי רבי יהודה - רק מלח אסתרוקנית (גס) או מים בקדירה רכה שניכר לעין לא בטלים, אבל מלח סדומית (שהוא דק) או מים בעיסה ובקדירה עבה - בטלים, והרי הם כרגלי האשה ששאלה.

הלכה :

השו"ע (שם סעי' יב) פסק: אשה ששאלה מחברתה מים ומלח לעיסתה, ותבלין לקדירת ביו"ט, הרי העיסה והתבטיל כרגלי שתיהן.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

ומבואר במ"ב (ס"ק כח): שה"ה מים ומלח לקדירתה. (במחצה"ש מפרש: שהשו"ע פסק כרב אשי, יעו"ש).

יב. חפצי הפקר

לפי רבי יוחנן בן נורי - קונים שביתה אע"פ שאין להם בעלים, לפיכך המוצאן יכול להוליכן אלפיים אמה ממקום מציאתן, ואינו מוליכן למקום שעירב.

ולפי רבנן - כרגלי המוצאן, הואיל ולית להו בעלים. [וכן דעת התנא דמשנתניו בדף לט.]. השו"ע (שם סעי' יד) פסק: של הפקר - כרגלי המוצאן.

יג. לקח גחלת מחבירו ביו"ט

כרגלי הנותן, דגחלת יש בה ממש ודינה כשאר כלים, אך אם הדליק נר משלהבת חבירו - הרי הוא כרגלי המדליק, הואיל וגחלת היא דבר שאין בה ממש, ולכן לא חל עליה שביתה בעליה. וכן נפסק בשו"ע שם סעי' יג.

יד. **בור המכונס**, [דהיינו: שאינו נובע, כן הוא לפירוש"י, וע"ע בשע"צ שם ס"ק כב]

1. אם של יחיד - הרי הוא כרגלי בעליו.

2. **אם של אותה העיר - כרגלי אנשי אותה העיר**, [פי' כרגלי הממלא ראשון של אותה העיר, דבירא דשותפי הוא לבני העיר, וכיון דבדרבנן "יש ברירה", נמצא כשממלא זה הוברר הדבר שזה היה חלקו המגיעו משעה ראשונה, ומיהו אם הממלא הוא מעיר אחרת אינו מוליך אלא במקום שכל רגלי אותה העיר יכולים לילך - ר"ן, ולפי שמואל דס"ל "אין ברירה" - לכאורה לא יוליכו את המים אלא למקום שכל בני העיר יכולים לילך, כנ"ל דין טו].

3. **אם של עולי בבל - כרגלי הממלא, ופירש"י: כדין חפצי הפקר** [והנ"ל דין יב], שרבי יוחנן בן נורי חולק וס"ל: שקונים שביתה במקומן, ויכולים להוליכן רק אלפיים אמה ממקום מציאתן, ולא אזלינן בתר הממלא.

טו. **נהרות המושבין ומעיינות הנובעים - הרי הן כרגלי כל אדם, ופירש"י: דכל מידי דניידי, לית להו שביתה.**

הלכה :

וכן נפסק בשו"ע (שם סעי' טו), ובמ"ב (שם ס"ק לו), הביא: דהרי הן כרגלי הממלא אפי' אינם הפקר, כגון ששייכים לאיזו עיר או לאיזה יחיד.

טז. מילא מים מבור של הפקר עבור חבירו ונתן לחבירו

לפי רב נחמן - כרגלי מי שנתמלאו לו, אבל לא כרגלי המגביה, הואיל והמגביה לא נתכוין לקנות לעצמו.

שיטת רש"י ור"ת: דזכה מן הפקר, וע"ע לעיל נושא יב.

שיטת הרשב"ם: מודה ר"ג דזכה חבירו הואיל ולא חייב לאחרים, שהרי יש הרבה מים גם עבור האחרים].

ולפי רב ששת - כרגלי הממלא.

שיטת רש"י: דהואיל וס"ל המגביה מציאה לחבירו - לא קנה חבירו, זוכה בהם המגביה אף שלא התכוין לקנות, ולפי מאי דקיי"ל "המגביה מציאה לחבירו קנה חבירו" - כרגלי מי שנתמלאו לו,].

שיטת ר"ת: שאף שס"ל, שהמגביה מציאה לחבירו קנה חבירו, הוה כרגלי הממלא, הואיל וחבירו קונה רק מכח המגביה, דין הוא שיהא כרגלי הממלא שהוא המגביה.

הלכה :

השו"ע (שם סעי' טז) פסק: מילא בור מים מבור של הפקר לצורך חבירו הרי הן כרגלי הממלא, ומבואר במ"ב (ס"ק טז): דהיינו אף אחר שמסרם לידו, ובביה"ל כתב: שפסק כשיטת ר"ת, אבל לפי רש"י והרשב"ם - כרגלי מי שנתמלאו עבורו, שהרי קיי"ל "קנה חבירו", והביא גם את שיטת הרא"ה שסובר כר"ת ונוטה לומר "דאף כרגלי הממלא", ואינו יכול להוליך אלא למקום שעירבו שניהם.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויספיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

והסיק הביה"ל: דמסתברא לפסוק כרוב הראשונים דס"ל כשיטת רש"י דאזלין בתר מי שנתמלאו עבורו.

יז. מילא מים מבור של הפקר עבור חברו ועדיין לא נתן לחברו

לפי רש"י (הנ"ל בדין הקודם) אליבא דמאן דאמר "קנה חברו" - הוה כרגלי מי שנתמלאו, אך אליבא דמ"ד שלא קנה חברו, סובר רב נחמן, שלא קנה המגביה ולכן הוה כדין בור של הפקר [כנ"ל דין יב], ורב ששת ס"ל - כרגלי הממלא.

לפי הרשב"ם - לדעת ר"נ הסובר שקנה חברו, ולפיכך הוה כרגלי מי שנתמלא עבורו, דס"ל דבמגביה מציאה לחברו זכה חברו, במקום שלא חב לאחריו, ורב ששת ס"ל: דאעפ"כ לא קנה חברו, ולכן אזלין בתר הממלא ועיין מהר"ם שיף.

ולפי ר"ת (הנ"ל בדין הקודם) - לר"נ כדין בור של הפקר, שהרי המגביה לא התכוין לקנות את המים, ומי שמילאו עבורו עדיין לא זכה בהן, דס"ל "לא קנה חברו", ולפי רב ששת - כרגלי הממלא, דס"ל קנה חברו, והואיל וחברו בא מכח הממלא, דין הוא שיהא כרגלי הממלא.

הלכה:

השו"ע (שם) פסק: כרגלי הממלא, ובביה"ל שם הסיק: שמסתברא כדעת רש"י, דכרגלי מי שנתמלאו לו מהטעם הנ"ל, דקיי"ל "המגביה מציאה לחברו קנה חברו".

יח. פירות של אדם המופקדים אצל אחר

לפי שמואל - הפירות כרגלי המפקיד, ולכן אם עירב יכולים להביא לו אצלו מפירותיו, ואם לא עירב - אסור, אפי' אם השומר עירב עבור עצמו.

ולפי רב - הפירות כרגלי השומר, ולכן אם עירב - יכולים להביאם אצלו, ואם הוא לא עירב - אסור להביאן אצלו אפי' אם הבעלים עירבו, ומודה רב, שאם ייחד לו קרן זוית - שאזלין כרגלי המפקיד, ופירש"י (ד"ה שיחך): דמאחר דאושליה ביתא ברשות המפקיד הן.

הלכה:

השו"ע (שם סעי' יז) פסק: כרב, שבלא ייחד קרן זוית - הפירות כרגלי השומרים, ומבואר במ"ב (ס"ק מג): דכל זה כשהניח הפירות בסתם ואח"כ נמלך ליטול מהם ביו"ט, אבל אם היה הדבר עומד ליטול מהן ביו"ט - הרי הם ברשות בעליהן בכל אופן, ובשעה"צ (ס"ק לז), הוסיף: משום דהוי כשור של פטם שמקנה כשביתת כל אחד, ודע דאפי' לא ידע הנפקד שבדעת בעל הפירות ליקחם, מ"מ אם בעל הפירות חשב בעת קניית שביתתו להשתמש בהם למחר - מותר להביאן, דקנו שביתתו, וכו'. ומבואר בביה"ל: דמהשו"ע משמע שבלא ייחוד מקום - הפירות ברשות הנפקד, אפי' כשלא קיבל עליו חיובי שמירה, וחולק על שיטת רש"י הנ"ל, וכבר העיר בזה הנשמת אדם, והעיר איך לנקוט לדינא.

ט. אימתי אמרינן "יש ברירה", ומתי "אין ברירה", ומדוע?

דף לז: לח.

תשובה:

1. בדאורייתא, לפי רבה ורבי אושעיא - אין ברירה [לעיל דף י, מובא שיטת רבא דס"ל: דהדין תלוי במחלוקת ב"ש ובי"ה - כנ"ל לעיל פרק א, תשובה נח, דין ד].

2. בדרבנן

לפי רבי אושעיא - יש ברירה.

ולפי רבי יוחנן - אין ברירה, ומבואר בתוס' (ד"ה ואמר): דס"ל אין ברירה אף בתולה בדעת אחרים.

י. האם מין במינו או בשאינו מינו מתבטל, ומה הדין כשנפל לדבר שיש לו מתירין? דף לח.-לט.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

תשובה :

1. מין במינו

לפי רבנן - מתבטל.

ולפי רבי יהודה - לא מתבטל, ואם נתערב בדשיל"מ - מודים רבנן שאפי' באלף לא בטיל.

2. מין בשאינו מינו - מתבטל, אפי' אם נפל לדשיל"מ. ומבואר בתוס' (ד"ה משום) בתירוצם הראשון: שכן הוא בעלמא, אבל רב אשי ס"ל, דגבי תחומין אנו מחמירים להחשיב את התבלין מים ומלח כמין במינו, משום דממונא הוא, ובתירוצם השני כתבו: דמים לגבי עיסה ותבלין לגבי קדירה נידונים כמין במינו, הואיל ובאים לתקנם.

הלכה :

עיין שו"ע שם סעי' יב, ובמ"א ס"ק ט, ובמחזק"ש ובגדמ"ר שם. ובמש"כ לעיל תשובה ח, דין יא.

יא. אימתי המוציא בשבת שלהבת לרה"ר חייב, ומדוע?

דף לט.

תשובה :

1. המוציא שלהבת לרה"ר כשהיא אחוזה בקיסם, ויש בקיסם שיעור - חייב מחמת הקיסם**2. אם הקיסם פחות מכשיעור**

לפי רב ששת - חייב

לפי הפירוש הראשון ברש"י אליבא דאביי - פטור, משום דקיסם דבר מועט הוא וממהר להכבות ולא נקרא דבר חשוב.

ולפי הפירוש השני ברש"י - גם לפי אביי חייב, וקמ"ל דאפי' בחספא בעלמא נמי שאינה נאחזת כל כך חשיב הוצאה.

3. אם השלהבת אחוזה בחרס הפחות מכשיעור וכגון שמשחו בשמן - חייב מחמת הוצאת השלהבת, ואפי' בשלהבת כל שהוא, ופירש"י: דמשום שיש לשלהבת דבר חשוב להאחז בה, לכן חשובה היא.

4. אם החרס פחות מכשיעור והוציא בו שלהבת בלא שמשחו בשמן

לפי רב ששת - חייב.

יב. המגביה חפץ של הפקר עבור חבריו, האם ומי קנה, ומדוע?

דף לט.

תשובה :

א. במציאה

לפי ר"נ - חבריו לא קנה, משום שתופס לבע"ח במקום שחב לאחרים לא קנה, ורבי יוחנן ס"ל במסכת ב"מ דף י: דחבירו קנה. דמיגו דזכי לנפשיה זכי לאחריני, וע"ע לעיל תשובה ח, דין טז, דנחלקו רש"י ור"ת אם רב ששת בסוגיין ס"ל, שקנה חבירו.

ב. כממלא לחבירו מים מכור של הפקר לענין אם חבירו קנה

לפי רש"י (בסוגיין) - הדין תלוי באותה מחלוקת בב"מ, בדין המגביה מציאה לחבירו, ולפיכך לא קנה חבירו, אלא רק לאחר שמסרו לחבירו ונתכוין לקנותו.

ולפי הרשב"ם (בתוס' ד"ה הכא) - חבירו קנה מיד, הואיל ולא חב לאחריני, שהרי יש הרבה מים בבור ויכולים האחרים למלאות.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויספיש, טל: 02-5822919-02-123000-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

ג. בממלא לחבירו מים מבור של הפקר לענין אם המגביה קנה

לפי רש"י (הנ"ל) - נחלקו האמוראים אליבא המ"ד ש"לא קנה חבירו" באם המגביה קנה אף שלא נתכוין לקנותו, שלפי ר"נ - לא קנה, ולפי רב ששת - קנה.

לפי הרשב"ם (הנ"ל) - לכו"ע המגביה לא קנה, שהרי חבירו קונה.

ולפי שיטת ר"ת (בתוס' שם) - לכו"ע לא קנה, שהרי המגביה לא נתכוין לקנותו, והחפץ ממשיך להיות חפץ של הפקר, וכל הקודם לזכות בו קנאו. ולענין תחומין - עיין לעיל תשובה ח. דין טז.

לסיכום:

במצאיה - מחלוקת האמוראים בגמ' ב"מ אם חבירו קונה מיד בהגבהת המגביה, **בבור מים**, לדעת הרשב"ם - לכו"ע קנה חבירו, לדעת רש"י ור"ת - הדין תלוי במחלוקת הנ"ל, אלא שלפי רש"י: רב ששת סובר, שאע"פ שלא קנה חבירו, מ"מ המגביה קנה אע"פ שלא נתכוין לקנותו, ולפי ר"ת - פשיטא שהמגביה לא קנה, ורב ששת ס"ל שקנה חבירו.

יג. מהו דינם של שותפין דעלמא או אחין השותפין לענין להתחייב בבכורה, במעשר בהמה, ובקלבון, ומדוע?
דף לט:

תשובה :

בבכורות - בכל מקרה חייבים, דכתיב "ובכורות בקרכם וצאנכם", אולם לענין "מעשר בהמה" ו"קלבון", כל שחייב בקלבון - פטור ממעשר בהמה, וכל שפטור מקלבון - חייב במעשר בהמה, ולכן:

1. **שותפין דעלמא** - פטורים "ממעשר בהמה", דכתיב "כל פטר שגר בהמה אשר יהיה לך", ולא של שותפין, וחייבים בקלבון, ופירש"י (ד"ה כשחייבין): מפני שלא לפחות מחבריהם ולמעט את ההקדש.

2. **אחים השותפין שנולדו להם ולדות לפני חלוקה** - חייבים "במעשר בהמה", דכתיב "יהיה", ופטורים מן "הקלבון", כאילו אביהן קיים, שממונם אחד, ופוטרין יחד.

3. **אחים שחלקו וחזרו ונשתתפו ואח"כ נולדו להם ולדות**

לפי ר"נ - דינם כדין השותפין, אפי' אם החלוקה היתה גדיים כנגד טלאים, וטלאין כנגד גדיים, דס"ל "אין ברירה".

ולפי רב עבן - דינם כדין השותפין רק כשחלקו גדיים כנגד טלאים וטלאים כנגד גדיים, דאז בטלה תפוסת הבית, דאמרין "זהו חלקו המגיעו", וכשחזרו ונשתתפו יש להם שם "שותפים" ונע"ע ברש"י בשם ד"ה אלא, בשם יש פותרים דהטעם דחשיב "לקוחות", אבל גדיים כנגד טלאים, וטלאים כנגד גדיים, עדיין שם יורשין עליהם וכשחזרו ונשתתפו חזרה תפיסת הבית למקומה.

...בתיקונים כתוב: שצ"ל: גדיים כנגד גדיים, וטלאים כנגד טלאים,

יד. אורחים שבאו מעיר אחרת ע"י עירוב האם יכולים לקחת לביתם אוכל של המארח, ומדוע?
דף מ.

תשובה :

אין האורחים יכולים לקחת אוכל לביתם, הואיל והאוכל כרגלי המארח, ומותר רק באם יזכה להם מעיו"ט ע"י אחר את האוכל עבורם, ומבואר בתוס' (ד"ה אלא): דדוקא "זוכה", אבל אם בירר - לא, דאורחים דינם יותר גרוע משואל.

טו. אלו בהמות נקראים "מדבריות", ואלו נקראות "ביתיות", והאם מותר לשוחטן ביו"ט או לתת להם אוכל, ומדוע?
דף מ. מ.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויספיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

תשובה :

לפי ת"ק - מדבריות היינו כל היוצאות בפסח ורועות באפר ונכנסות ברביעה ראשונה, אבל היוצאות חוץ לתחום ובאות ולנות בתוך התחום נחשבות לבייתות.

ולפי רבי - אלו ואלו נקראים בייתות, ומדבריות, היינו: רק אלו שאינם נכנסים לישוב לא בימות החמה ולא בימות הגשמים.

בייתות - מותר לשוחטן, דנחשבים למוכנים, **מדבריות** למאן דאית ליה "מוקצה" [דהיינו רבי יהודה] - אסור לשוחטן ולתת להם אוכלין או להשתמש בהן, שהרי לא היו מוכנים מעיו"ט.

לפי תירוץ א' בגמ' - אף ר"ש דלית ליה בעלמא "מוקצה", מודה דמוקצין הן כדין "גרורות וצימוקין", שמקצה אותן בידים, (והביה"ל סי' תצח, ד"ה אם באו ביו"ט, כתב: דמהרמב"ם והשר"ע, הרא"ה והבה"ג, משמע שאם באו בעיו"ט, וידע מהם - פקע מהם איסור "מוקצה", ושבמאירי מבראר, דלא פקע מהם איסור "מוקצה" ורק אם הזמינם בפירוש מותרים).

הלכה :

השו"ע (סי' תצח סעי' ג) פסק: בהמות הרועות והלנות חוץ לתחום אם באו ביו"ט [עיין ביה"ל] - אין שוחטין אותן ביו"ט מפני שהיו מוקצין ואין דעת אנשי העיר עליהן, וכו', ובמ"ב (ס"ק טז) כתב: ולמאן דשרי "מוקצה" ביו"ט מותרים, ויש מי שכתבו שלכו"ע אסור, דכיון שאין נכנסות לתחום העיר כל ימי הקיץ, הוי להו כגרורות וצימוקים שהעלה לגג ליבשן וכו', ובשענה"צ (ס"ק יז), הביא דזה כבעל העיטור, דפסק כתירוץ קמא בש"ס דס"ל דתירוצא קמא לאו לרבי בלחוד קאתי, ואאינם באים לבית לעולם, כמו שפירש"י, אלא אכל מדבריות קאי.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר